ስታ ነበር ። ልክ እንደቀድሞው ተመሳሳይ በሆነ ጥንቃቄ ወደየጎር መኖሪያ ስትሄድም ጥንቃቄ ያደረገች ስትሆን ፣ ከዚያም ወደከተማው ዳርቻ ሂዳ ኒኮላይን መገናኘት ነበረባት ። እንደማይተዋወቁ ሁሉ በመንገዱ ግራና ቀኝ ሁነው ይራመዱ የነበረ ሲሆን ፣ ኒኮላይ ጭንቅላቱን ወደመሬት ደፋ አድርጎ ፣ ረዥም እና ቡናማ የሆነ ካፖርቱ እግሩ ድረስ ተንዘርፍፎ ወርዶ እና ባርኔጣውም እስከ አፍንጫው ድረስ ወርዶ ፊቱን ሸፍኖት ይሄድ የነበረው አካሄዱ ለእናት አስደሰታት ። ጭር ያለ ማቋረጫ መንገድ ላይ ሲደርሱ ከሳሻ ጋር ተገናኙ ። እናት አንዳችም የድምፅ ምልክት ሳታሰማ ደህና ሁን በሚል ሁኔታ ለኒኮላይ ራሷን ከነቀነቀች በኋላ ወደቤቷ ተመለሰች ።

«ፓቬል ግን አሁንም እሥር ቤት ነው... አንድሬይም ጭምር...» በማለት መንገዷን ስትጓዝ አሰላሰለች ።

10

ኒኮላይ እናትን በታላቅ ስሜት ተውጦ ተቀበላት ፡—

«የጎር ሕመሙ በጣም ብሶበታል!» በማለት አጠንክሮ ተናገረ ። ቀጠል አድርጎም ፡ — «እጅግ ብሶበታል! ወደ ሆስፒታል ወስደውታል ። ሉድሚላ እዚህ ነበረች ። ወደእርሷ ዘንድ ሆስፒታል እንዲሄዱ ትሻለች...» በማለት ተናገረ ።

«ሆስፒታል እንድሄድ ነውን?» አለችው ።

ኒኮላይ በስጨት ባለ መልክ መነጽሩን ገፋ ካደረገ በኋላ እናት ኮቷን ስትለብስ አገዛት ።

እጣቶቿን ሞቃት እና ደረቅ በሆነው እጁ ገፋ እያደረገ ፡ —

«እንሆ ይኸንንም ጥቅል ፓኬት ይዘው ይሂዱ ። ቬሶቭሺኮቭ ደህና ሁኔታ ላይ ነውን?» አላት ።

«አዎን...» አለችው ።

«የጎርን ለማየት እመጣለሁኝ» አለ ።

እናት ድክም ብላ ነበር ። በዚህ ድካሟ ላይ የኒኮላይ በስሜት መዋጥ ይበልጡኑ ሀዘን ላይ ጣላት ።

«የጎር መሞቻው ተቃርቦአል» የሚል አባባል ነበር በአዕምሮዋ ውስጥ ይመላለስ የነበረው ።

ይሁን እንጂ የጎር በተከመሩ ነጫጭ ትራሶች ላይ ጋለል ብሎ እያስካካ በሚስቅበት ንጹሕ በሆነ ትንሽ ክፍል ውስጥ ስትደርስ ሥጋቷ መለስ አለላት ። እበሩ አጠገብ ቆማ የጎር ዶክተሩን ምን እንደሚለው አዳመጠች ።

«ሕመምተኛን ማከም ማለት የጥገና ለውጥ እንደማለት ነው» አለ የጎር ።

«የጎር ፣ ተው እንጂ ፣ ቀልዱን ትተህ ቁም ነገራም ሁን!» በማለት ዶክተሩ ለየጎር ሕመም እየተጨነቀለት ተናገረ ።

«እኔ ሬቮሉሺናዊ ስለሆንኩኝ ጥገናዊ ለውጥን እጠላለሁኝ...»

ዶክተሩ የየጎርን እጅ ወደ እግሩ ላይ ቀስ አድርጎ አሳርፎ እና የሕመምተኛውን የከሳ መልክ በመመልከት በሃሣብ ተመስጦ ከተቀመጠበት ቦታ ተነሳ ።

እናት ዶክተሩን አውቃዋለች ። የኒኮላይ ቅርብ ወዳጆች ከሆኑት መካከል አንዱ ሲሆን ፣ ስሙም ፡ ኢቫን ዳኒሎቪች ይባላል ። እናት ወደየጎር ጠጋ ብላ የሄደች ስትሆን እርሱም ምላሱን ብቅ አድርጎ ሰላም አላት ። ዶክተሩ ፊቱን መለስ አደረገ ። ከዚያም ፡ —

«እህ ፣ ኒሎቭና! እንደምንነዎት? ምንድነው የያዙት?» በማለት እናትን ተናገረ ።

«መጻሕፍት ይመስለኛል» በማለት የጎር መለሰ ።

«ማንበብ የለበትም!» በማለት ቁመተ-አጭሩ ዶክተር ተናገረ ።

«ወደ ድንቁርና ሊመልሰኝ ይሻል!» በማለት ሕመምተኛው ቅሬታውን ገለጠ ።

ኒኮላይ ቁርጥ-ቁርጥ የሚል ትንፋሹን ሲተነፍስ የሚፍለቀለቅ እና የሚንጫጫ ዓይነት ድምፅ ከደረቱ ውስጥ ይሰማ ጀመር ። ፊቱ በላብ ችፍታዎች የተመላ ሲሆን ግንባሩን ለመጥረግ እጁን ማንሳት የሚችለው በታላቅ ጥረት ነው ። ጭርምት ያሉት ጉንጮቹ የማይንቀሳቀሱ መሆናቸው ሰፊ እና ርኅሩኅ ፊቱን ሕይወት የለሽ ምስል አስመሰለው ። ጉድጓዳቸው ውስጥ በጥልቀት የገቡት ዐይኖቹ ብቻ ብሩኅ እና ፈገግታማ ናቸው ።

«ሰሙኝ ወይ ሃኪሙ! ደከመኝ ። ጋለል ብዬ ልተኛን?»

«የለም ። አይሆንም!» በማለት ዶክተሩ ባጭሩ መለሰ ።

«እሺ ግዴለም ። ምን አስቸገረኝ ፣ እርስዎ ወጣ ሲሉ እተኛ የለም!»

«ኤሎሽና ፣ ጋለል ብሎ እንዳይተኛ ያድርጉት ። ትራሶቹን ወደላይ ደራርቡበት ። እና ደግሞ ፣ እባክዎ እንዳይናገር ያድርጉት ። መናገር ይጎዳዋል» በማለት ሀኪሙ ተናገረ ።

እናት በእሺታ ራሷን ነቀነቀች ። ዶክተሩም ከእግሩ ነጠቅ-ነጠቅ እያለ አጫጭር እርምጃዎችን በመራመድ ሄደ ። የጎር ጭንቅላቱን መለስ ካደረገ በኋላ ዐይኖቹን የጨፈነ ሲሆን ፣ ከሚንቀጠቀጡት እጣቶቹ በስተቀር የሚንቀሳቀስ አይመስልም ነበር ። የትንሹ ክፍል ነጫጭ ግድግዳዎች ቀዝቃዛ እና ለስሜት ደስ የማያሰኙ ነበሩ ። በትልቁ መስኮት በኩል የኖራ ክምር ኮረት ይታያል ፤ በጥቋቁር አቧራማ ቅጠሎች

መካከል ቢጫ-ቢጫ ነቁጦች የሚታዩ ሲሆኑ ይኸውም የበልግ ቅዝቃዜ ምልክት ነው ።

የጎር ዐይኖቹን ሳይከፍት ፡—

«ሞት እኔን ቀስ እያለ እና እያንገራገረ ሊወስደኝ ይሻል... ሞት ለእኔ የሚያዝንልኝ ይመስላል... እኔ ምንግዜም ከአካባቢ ጋር ተስማምቼ የምኖር ሰው ነበርኩኝ እና ሳይሆን አይቀርም!»

«የጎር ኢቫኖቪች ። መናገርህን አቁም» በማለት እናት በቀስታ እጁን እያሻሸች ለመነችው ።

«እኔ ከጥቂት ጊዜ በኋላ...»

ትንፋሹን የግዱን እየሳበ እና በየጊዜው ንግግሩን እያቋረጠ ፡—

«እርስዎ ከእኛ ጋር መሆንዎ ግሩም-ድንቅ ነው — ፊትዎን ማየት እጅግ ያስደንቃል ። አንዳንድ ጊዜ በእርስዎ ላይ ምን ይደርስብዎት ይሆን በማለት በመገረም ራሴን እጠይቃለሁኝ ። እርስዎም እንደሌሎች ሁሉ ወደ እሥር ቤት መግባትዎ አይቀርም ብሎ መገመት ያሳዝናል ። እሥር ቤት ገብቶ መታሠር ይፈራሉን?» አላት ።

«አልፈራም» በማለት በቀላሉ መለሰችለት ።

«እርግጥ ነው ፣ አይፈሩም ። ያም ሁኖ ግን እሥር ቤት ገብቶ መታሠር የአራዊት ኑሮ መኖር ነው ። እኔን ለእዚህ ያበቃኝ እሥር ቤት ነው ። ዕውነቱን ለመናገር ከሆነ ፣ መሞት አልሻም...» አለ ።

«አትሞትም ይሆናል» ብላ ለመናገር እናት ፈልጋ ነበር ። ይሁን እንጂ የፊቱ ላይ አመለካከት ይኸንን ሃሣቧን እንድትለውጥ አደረጋት ።

«አሁንም መሥራት እችል ነበር... ለመሥራት የማልችል ብሆን ኖሮ መኖር ዋጋ የሌለው ይሆን ነበር ። ዋጋ-ቢስ ነው...» አለ ።

እናት ትንፋሿን በረዥሙ ከተነፈሰች በኋላ አንድሬይ ፡ —

«ዕውነት ነው ። የሚያዝናና ግን አይደለም» የሚለው አነጋገሩ ትዝ አላት ። ቀኑ አድካሚ ሁኖባት የነበረ ከመሆኑም በስተቀር ፣ እርቧታል ። የሕመምተኛው ሰው አሰልቺ የሆነ ማነብነብ ክፍሉን ሞልቶት ለስላሳ ከሆኑት ግድግዳዎች ጋር እየተጋጨ ይሰማ ጀመር ። በመስኮቱ ውጪ የሚገኙት ዛፎች ጠቆር ያሉ እና ያዘኑ የሚመስሉ ዝቅ ብለው ያንዣበቡ ደመናዎች ይመስላሉ ። የማይንቀሳቀሱት እና የፀሐይ ጥልቀት የሚፈነጥቃቸው ነጸብራቆች ከምሽቱ መዳረስ ጋር በአንድነት ተደምረዋል ። ማንኛቸውም ነገር በሚያስገርም ሁኔታ በየነበረበት ረግቶ ይገኛል ።

የጎር ዐይኖቹን ጨፍኖ እና ከጊዜ ጊዜ ከመናገር እየተቆጠበ ፡ —

«ኧረ እንዴት ጠናብኝ!» በማለት ተናገረ ።

«ተኛ ። ምናልባት ብትተኛበት ይሻልህ ይሆናል» አለችው ።

አተነፋፈሱን አዳመጠች ። ሁኔታውን ተመለካከተችው ። ከዚያም ለጥቂት ደቂቃዎች ያህል ከነበረችበት ሳትነቃነቅ በሀዘን ኩርምትምት ብላ ተቀመጠች ። ከዚያም እዛው እተቀመጠችበት እንቅልፍ ሸለብ አደረጋት ።

የበሩ ድምፅ ሸለብ አድርጓት ከነበረ እንቅልፏ አነቃት ። ብድግ ብላ ተመለከተች ። የጎር ዐይኖቹን ገልጦአል ።

«እንቅልፍ ሸለብ አድርጎኝ ነበር ። ይቅርታ አድርግልኝ» በማለት በለሰለሰ ድምፅ ተናገረች ።

«ይቅርታ ሊደረግልኝ የሚገባ ለእኔ ነው» በማለት እርሱም በለሰለሰ አነጋገር ተናገረ ።

በመስኮት በኩል ጨለማ ይታያል ። ክፍሉ ቀዝቃዛ

ሲሆን ማናቸውም ነገር ድብዝዝ ብሎአል ። በሕመምተኛው ሰው ፊት ላይ ጥቁር ጥላ አጥልቶ ይታይበታል ።

እናት የልብስ ኮሽኮሽታ እና የሉድሚላን ድምፅ ሰማች ።

«በጭለማ ውስጥ ተቀምጣችሁ ትንሾኳሾኳላችሁ እንዴ? የት ነው ማብሪያው?» አለች ።

ድንገት ክፍሉ በሚያንፀባርቅ ብርሃን ተዋጠ ። በክፍሉ መሀከል የሉድሚላ ረዥም ፣ ቀጥ ብሎ የወጣ መለሎ ቁመት እና ቅርጽ ወለል ብሎ ጎልቶ ይታያል ።

የየጎር ሰውነት በሙሉ ይንቀጠቀጥ ጀመር ። እጁን አንስቶ ደረቱ ላይ አደረገው ።

«ምነው? ምንሆንክ?» በማለት ሉድሚላ እየጮኸች ወደእርሱ ዘንድ በፍጥነት ተጠጋች ።

በዚህን ጊዜ ትልልቅ እና በማይታመን ሁኔታ ብሩኅ በሆኑት ዐይኖቹ እናትን ትክ ብሎ ይመለከታት ጀመር ።

አፉን ከፈት አድርጎ አንገቱን ቀና አደረገ እና እጁን አንቀሳቀሰ ። እናት እጁን ይዛ መተንፈስ ፈርታ ፊት-ፊቱን ትመለከተው ጀመር ። ገተት ባለ የሰውነቱ እንቅስቃሴ ጭንቅላቱን ወደ አልጋው እንደገና መለስ አድርጎ ከፍ ባለ ድምፅ ፡ —

«አልችልም! አበቃ-አለቀ!..» በማለት ተናገረ ።

የሠራ አከላቱ በትንሹ ነቅነቅ አለ ። ጭንቅላቱ ትከሻው ላይ ዘርፈጥ ብሎ ወደቀ ። ከአልጋው በላይ ያለው መብራት ቀዝቃዛ ብርሃን በአካሉ ላይ በማብራት በትልቁ የተከፈቱት ዓይኖቹን ሕይወት-የለሽ በሆነ ሁኔታ ያንጸባርቃሉ ።

«ምነው የኔ ውድ!» በማለት እናት ቀስ ብላ ተናገረች ።

ሉድሚላ ቀስ ብላ በመራመድ ወደመስኮቱ ሄደች እና ውጪ ውጪውን እየተመለከተች ቆመች ።

«ሞተ!» አለች ከዚህ ቀደም እናት ሰምታው በማታውቀው ጉልህ በሆነ ድምፅ ። መስኮቱ ደርብ ላይ ክንዶቿን አስደግፋ ጎንበስ በማለት ድንገት አንድ ሰው ጭንቅላቷ ላይ የመታት ይመስል እጆቿን ፊቷ ላይ አድርጋ ከጉልበቷ ተሸመድምዳ ወረደች ።

የየጎርን ትላልቅ እጆች አጣፍታ ደረቱ ላይ ካነባበረቻቸው በኋላ እና ጭንቅላቱንም ትራሱ ላይ በሚገባ አስተካክላ ካኖረችው በኋላ እናት እንባዎቿን ጠራርጋ ወደ ሉድሚላ ሄደች ። ወደታች ዝቅ ብላ በቀስታ ክምር ፀጉሮቿን ደበሰበስ ታደርግላት ጀመር ። ሉድሚላ ቀስ ብላ ራሷን ቀና ካደረገች በኋላ እናትን ባዘኑ እና በቀሉ ዐይኖቿ መልከት በማድረግ ከመሬቱ ላይ ተነሳች ።

«ግዞት በተጋዝን ጊዜ አብረን ነበር የኖርነው...» በማለት በዝግታ ለእናት ነገረቻት ። ከዚያም ቀጠል አድርጋ ፡ —

«ግዞቱ ቦታ አብረን በመሄድ የተፈረደብንን የእሥራት ጊዜ ጨረስን... አንዳንድ ጊዜ ሁኔታው አሰቃቂ ነበር ...ሊቋቋሙት የማይቻል ነው ። ብዙ ሰዎች ተሸንፈው መንፈሳቸው ይፈታል...» በማለት ተናገረች ።

በመንፈስ-ጠንካራነት አፍና ይዛው የነበረው ብርታቷ ፈንቅሏት በመውጣት ጉልህ ድምፅ በሚያሰማ ደረቅ ልቅሶ ትንሰቀሰቅ ጀመር ። ወደ እናት ይበልጥ ተጠግታ ቆመች ። ፊቷም በሀዘን የተዋጠ ልስላሴ የሚታይበት ሲሆን ፣ ሁኔታውም ይበልጥ ወጣት እንድትመስል አደረጋት ።

«እርሱ ምን ጊዜም ደስተኛ ነበር ። ደካሞችን ለማበረታታት ብሎ የገዛ ራሱን ጭንቀት በመሸሸግ ሁልጊዜም ይስቅ እና ይጫወት ነበር ። ምን ግዜም

ጥሩ ፣ ደግ እና አሳቢ ሰው ነበር... እዚያ ሳይቤርያ የተሰኘው የግዞት ቦታ ሥራ-ፈትነት ብዙውን ጊዜ ሰዎችን በማበላሸት ወራዳ ባሕርይ እንዲኖራቸው ያደርጋቸዋል ። በዚህ ሁሉ ሳይበከል ምንኛ ከፍተኛ በሆነ ሁኔታ ተቋቋመው መሰለዎ! እንደምን የመሰለ ግሩም ድንቅ ጓድ እንደነበረ ማውሳት ያስቸግራል! የገዛ ራሱ የኑሮ ሕይወት እጅግ ደስታ-ቢስ የሆነ ነበር ። ይሁን እንጂ የኑሮዬ ሁኔታ መረረኝ — አንገፈገፈኝ የሚል ቃል ከአንደበቱ ሲወጣ አንድም የሰማው ሰው አይገኝም! በፍጹም! እኔ የቅርብ ጓዲቱ ነበርኩኝ ። የደግነቱ ብዙ ውለታ አለብኝ ። እጅግ ከበለጸገው ዕውቀቱ የቻለውን ያህል አካፍሎኛል ። ይሁን እንጂ ፣ በአኗኗሩ ድክም ብሎ እና ብቸኛ ሁኖ ሳለ ፣ ለሚያደርገው በጎ ተግባር በአጸፋው የሚጠይቀው አንዳችም የግል ፍላጎት ወይንም ተደማጭነት አልነበረውም...» በማለት ሉድሚላ ተናገረች ።

ወደየጎር ተጠጋችና እጁን ለመሳም ጎንበስ አለች ። በሀዘን ተውጣ ረጋ ባለ ድምፅ ፡ —

«ጓድ ፤ የእኔ ውድ ጥሩ ጓድ አመሰግንሃለሁኝ ። በሙሉ ልብ አመሰግንሃለሁኝ ። ደህና ሁንልኝ! ልክ አንተ ትሠራ በነበረው ሁኔታ እኔም ያለ አንዳች ድካም እና ያለአንዳች ማወላወል መላ ሕይወቴን ተግባሬን ማከናወኔን እቀጥላለሁኝ!.. ደህና ሁንልኝ!» አለችው ።

በልቅሶ ስትንሰቀሰቅ አካሏ እርግፍ-እርግፍ እያለ ይንዘፈዘፍ ነበር ። የየጎር እግር ከሚገኝበት አኳያ አንገቷን አልጋው ላይ ደፋች ። እናት ድምፅ ሳታሰማ ምርር ብላ ታለቅስ ነበር ። በአንዳች ምክንያት ላለማልቀስ ሞከረች ። ሉድሚላን ለማጽናናት ፣ ጥሩ-ጥሩ የፍቅር እና የሀዘን ቃላት ለመናገር ፈለገች ። እንቅልፍ ሸለብ ያደረጉት ይመስል በግማሽ የተከፈቱ ዐይ

ኖቹን ፥ በፈገግታ የተነኩ ሰማያዊ ከንፈሮቹን በእንባ
በተሸፈኑት ዐይኖቿ ተመለከተች ። ሁሉም ነገር ፀጥ
ያለ እና በሚያሳዝን ሁኔታ ብሩኅ ነበር…

ኢቫን ዳኒሎቪች ፈጣን በሆኑ እና እዛው-እዛው
በሚረግጡ እርምጃዎቹ እየተራመደ መጣ ። ድንገት ክፍ
ሉ መካከል ቆመ እና እጆቹን ኪሶቹ ውስጥ ከተተ ።

«መቼ ነው ይኸ የሆነው?» በማለት ጎላ ባለ እና
በተበሳጨ ድምፅ ጠየቀ ።

ማንም የመለሰለት የለም ። ግንባሩን ጠረገ እና
በትንሹ ገድገድ እያለ ወደ የኀር ዘንድ ጠጋ አለ ።
እጇን ጫን አድርጎ ነካው እና ወደ ጥግ ቆመ ።

«ያልተጠበቀ ነገር አይደለም ። እንደርሱ ልብ ቢ
ሆን ኖሮ ከስድስት ወራት በፊት በደረሰ ነበር…
ቢያንስ-ቢያንስ…» በማለት ተናገረ ።

ድንገትም ከፍተኛ እና ባልተስተካከለ ሁኔታ ጉ
ልህ የሆነ ድምፁ ፥ ረጋ እንዲል አድርጎ የሚያሰማው
ድምፁ ቁርጥ-ቁርጥ አለ ። በአልጋው ዙርያ ያሉትን
እየተመለከተ ግድግዳውን ፡ ለጀርባው ሰጥቶ ዐይኖቹን
አፍጥጦ እና ጢሙንም እያሻሸ ቆመ ።

«ሌላው ሰው ተሰናበተ ማለት ነው» በማለት በዝ
ግታ ተናገረ ።

ሉድሚላ ከተቀመጠችበት ተነስታ መስኮቱን ልት
ከፍት ሄደች ። የበልግን ምሽት ጥቁር መልክ እየተመ
ለከቱ ሁሉም ቅርብ-ለቅርብ ተጠጋግተው ቆመዋል ።
ጥቋቁር ከሆኑት የዛፎች ጫፎች በላይ የሰማዩን ወሰ
ን-የለሽ ሕዋዎች ሰንጥቀው ጠልቀው ከዋክብት ያበ
ራሉ ።

ሉድሚላ የእናትን እጅ ጨበጠች እና ድምፅ
ሳታሰማ ትከሻዋ ላይ ጣል አደረገችው ። ዶክተሩ
ጭንቅላቱን ወደመሬት አዘቅዝቆ መነጽሩን እየጠረገ
ቆሞአል ። በፀጥታው መሀል የከተማው የተዳከሙ

የምሽት ቻቻታዎች ይሰማሉ ። ቀዝቃዛ አየር ያለበት
ነፋስ ፊቶቻቸውን ነካ-ነካ እያደረገ በማበስ ፀጉራቸ
ውንም መስቀልቀል አደረገው ። እንባዎቿ በጉንጮቿ
ላይ ከብለል-ከብለል እያሉ እየወረዱ ሉድሚላ በብር
ዱ ትንቀጠቀጣለች ። ከኮሪዶሩ በስተውጪ በኩል
የሚያስፈሩ ድምፆች ጩኸቶች ፥ ሹክሿኬዎች እና
የእግር ኮቴዎች ይሰማሉ ። ይሁን እንጂ ሦስቱም ም
ሽቱን እያስተዋሉ በፀጥታ ቆመዋል ።

እዚህ የምትገኘው ያለቦታዋ መሆኑን በማሰብ
እናት እጅዋን ከሉድሚላ ትከሻ ላይ ቀስ ብላ አነሳ
ች እና እግረ-መንገዷን ልትወጣ ስትል የየኅርን አስ
ከሬን እጅ ነስታ ወደበሩ ሄደች ።

«መሄድዎ ነውን?» አላት ዶክተሩ ረጋ ባለ ድምፅ
ዞር ብሎ ሳይመለከታት ።

«አዎን…» አለችው ።

ውጪ ከወጣች በኋላ ሉድሚላ እንዴት ተንሰቅ
ስቃ ታለቅስ እንደነበረ አስታወሰች ።

«እንዴት እንደሚለቀስ እንኳን አታውቅበትም…»
በማለት አሰ ።

የኀር ከሙሞቱ በፊት የተናገረው ትዝ እያላት
እ-ሀ-ሀ በማለት በሀዘን ተነፈሰች ። በጎዳናው ላይ ቀስ
ብላ በምትጓዝበት ጊዜ ፥ ብልጭ-ድርግም የሚሉ ዐይ
ኖቹን ፥ ፍልቅልቅነቱን ፥ የነገራትን አስደሳች ንግግሮች
አስታወሰች ።

«ለጥሩ ሰው መኖር ከባድ ነው ። መሞት ግን
ቀላል ነው ። የሚደንቀኝ እኔ የምሞተው እንዴት ባለ
ሁኔታ እንደሆነ ነው?..» በማለት ፡ አሰበች ።

የየኀር ሙት ዐይኖች ከጀርባቸው ሁነው በዚያ
በነጩ እና በሚያበራው ክፍል ውስጥ ሉድሚላ እና
ዶክተሩ ቁመው በሀሣቧ ተመለከተቻቸው ። ድንገትም
በሰው ልጅ ትልቅ አሳዛኝነት ልቧ ተነካ ። እንግዳ

በሆን ስሜት ተገፋፍታ እርምጃዋን በመጨመር ፈጠን-ፈጠን ብላ ትራመድ ጀመረች ።

«ፈጠን ማለት አለብኝ!» አለች ቅር በተሰኘ ነገር ግን ደግሞ ከበስተውስጥ በሚገፋፋት ብርቱ ኃይል ታግዛ ።

11

እናት የሚቀጥለውን ቀን በሙሉ ለሥርአተ-ቀብሩ የሚያስፈልገውን መሰናዶ ስታዘጋጅ ዋለች ። ምሽቱ ላይ እርሷ ፣ ሶፍያ እና ኒኮላይ ሻይ በሚጠጡበት ሰዓት ከቀድሞው በተለየ ሁኔታ ደስተኛ እና ለፍላፊ ሁና ሳሻ መጣች ። ጉንጮቿ በደስታ ተመልተዋል ። ዐይኖቿ የደስ-ደስ ባለው ሁኔታ ክብልል-ክብልል ይላሉ ። በአንድ አስደሳች በሆነ ተስፋ የተመላች ትመስላለች ። ሀዘን ሰፍኖ ስለ የጎር ይወያዩ በነበረበት በዚህ ወቅት የእርሷ ሁኔታ ለዚያን ጊዜ ምቹም አልነበረ ። ሁኔታዋን እነርሱ ካሉበት ሁኔታ ጋር ሊያዛምዱት የማይችሉ በመሆኑ ቅር ከመሰኘታቸውም በስተቀር ፣ ድንገት በጭለማ ቦግ-ቦግቦግ ብሎ እሳት ሲነድ እንደሚያሳድረው የማንጸባረቅ ሁኔታ በእነርሱ ላይም ተመሳሳይ ሁኔታ አሳደረችባቸው ።

ኒኮላይ በሃሣብ ተውጦ ጠረጴዛውን በጣቶቹ ይደቃል ።

«ሳሻ ፣ እንዴት ነው ፣ ዛሬ የቀድሞይቱ አይደለሽም ፤ ልዩ ሁነሻል?» በማለት ኒኮላይ ተናገራት ።

«ለወጥ ብያለሁ እንዴ? ይሆናላ!» በማለት አስደሳች በሆነ አጭር ፈገግታ መለሰችለት ።

እናት በሳሻ አኳኋን አሁንም ደስ ባለመሰኘት ሁኔታ ምንም ሳትናገር ትመለከታት ጀመር ።

«ስለ የጎር ኢቫኖቪች እየተወያየን ነበር…» በማለት ያሉበት ሁኔታ እንዲገባት አድርጋ ሶፍያ ተናገረች ።

«ግሩም ሰው ነበር!» በማለት ሳሻ አደነቀች ። ከዚያም ፡ — «ፊቱ ላይ ፈገግታ ሳይኖርበት አይቼውም አላውቅ ። ሁልግዜም ይቀልድ ይጫወት ነበር ። ተግባሩን የሚያከናውነውስ እንዴት ግሩም በሆነ ሁኔታ ነበር! የሬቮሉሺን አርቲስት ፣ የሬቮሉሺናዊ አስተሳሰብ ሊቅ ነበር ። ስለ አመጽ ፣ ስለ ሀሠት እና ኢ-ፍትሕ ሁኔታ ያቀርባቸው የነበሩት አስተሳሰቦቹ እጅግ ጥንካሬ የተመላባቸው እና ግልጽ የሆኑ ነበሩ!» በማለት ተናገረች ።

አነጋገሯ ረጋ ያለ እና በሃሣብም ተውጣ ፈገግትል የነበረ ሲሆን ፣ ይኸ ፈገግታዋ ግን ፣ ምክንያቱን ሊረዱት ባይችሉ እንኳን በግልጽ የሚያስተውሉትን የደስታዋን ጥማት ሊያረካላት የሚችል ፈገግታ አልነበረም ።

የእነርሱ ሀዘን በሳሻ የደስተኝነት ስሜት እንዲተካ ያልፈለጉ ሲሆን ለእነርሱ የሚሰማቸውን ያለ ሀዘን እርሷንም እንዲሰማት ለማድረግ ወደውን ሳይሆን ያሉበት ሁኔታ አስገደዳቸው ።

«እርሱ ግን ይኸው ከዚህች ዓለም በሞት ተለየ!» በማለት ሳሻን ትክ ብላ በማስተዋል ተናገረች ።

ሳሻ ሁሉንም በማጤን ሁኔታ ቶሎ-ቶሎ መልከት-መልከት ካደረገቻቸው በኋላ ፊቷ ለውጥ ብሎ ተኮሳተረች ። ራሷን ወደመሬት ዝቅ ካደረገች በኋላ በዝምታ ከተዋጠችበት ሁኔታ ፀጉሯን ቀስ ብላ ወደ ኋላዋ ከልበስ አድርጋ ድንገት ቀና በማለት ትንሽ ቆየት ብላ ጎላ ባለ ድምፅ የሚከተለውን ተናገረች ፡ —

«ሞተ? ምን ማለት ነው ሞተ ማለት? ምን ሞተ? ለመሆኑ ለየጎር ያለኝ አክብሮት ሞቶአልን? ወይንም እንደጓድነቱ ለእርሱ ያለኝ ፍቅር ፣ የእርሱን አስተሳሰቦች የመገንዘቤ ሁኔታ ሞቶአል አብቅቶአል

ማለት ነውን? በልቤ ውስጥ የቆሰቆሰው ስሜት ጠና
ቶአልን? ስለእርሱ ሀቀኛነት እና ብርቱ ሰውነት ያለ
ኝ ግንዛቤ ጠፍቶአል ማለት ነውን? ይኸ ሁሉ ሁኔ
ታው ሞቶአል ማለት ነው እንዴ? ለእኔ ምንም ጊዜ
ቢሆን አይሞትም ። እና እኔ እንደሚመስለኝም እኛ
ቶሎ ብለን ‘እከሌ ሞተ’ ለማለት ፈጣኖች ነን ። ከናፍሮ
ቹ አይንቀሳቀሱም ሞተዋል! ከአንደበቱ ይፈልቁ የነበ
ሩት ቃላት ግን በሕይወት ባሉት ሰዎች ልቦች ው
ስጥ ተመዝግበው ይኖራሉ!»

በስሜት ተውጣ እንደገና ወንበሩ ላይ ክርኗን
አስደግፋ እንባ በወረራቸው ዐይኖቿ ጓዶቿን ይበ
ልጥ ፀጥታ በተመላው ሁኔታ እና በሃሣብም ተመስጣ
እየተመለከተቻቸው ንግግሯን ቀጠለች ፡ —

«ጓዶች ፣ ምናልባትም የእኔ አባባል የሞኝ አባ
ባል ይሆን ይሆናል ። እኔ ግን ፤ ሀቀኛ ሰዎች ለዘለአ
ለም ህያው በመሆናቸው አምናለሁኝ! ይኸንን ግሩም
ድንቅ የሆነ ሕይወት በደስታ እንድኖር ባደረጉኝ
ሀቀኛ ሰዎች ፣ እጅግ በሚያስደንቅ ሁኔታ ውስብስብ
የሆነውን ፣ በክተቶች የተመላውን ፣ እንደእኔው እንደራሴ
ው ልብ ውድ የሆኑ የሃሣብ ዕድገቶች የሚገኙበትን
ይኸንን ሕይወት እንድኖር ያደረጉኝን ሰዎች ለዘለአ
ለም ሕያው መሆናቸውን እኔ አምንበታለሁኝ ። ምናል
ባትም እኛን ስሜታችን ከድቶን ብዙ እናስብ እናሰላ
ስል ይሆናል ። ይኸም ሁኔታ በበኩሉ ማንነታችንን
ይገታብን ይሆናል ። አስተያየታችንን እናቀርባለን እንጂ
ስሜት አያድርብን ይሆናል» በማለት ተናገረች ።

«ደስ የሚያሰኝ ነገር አጋጠመሽን?» በማለት
ሶፍያ ፈገግ በማለት ሳሻን ጠየቀቻት ።

«አዎን ። እንደሚመስለኝ በጣም ደስ የሚያሰኝ
ነገር አጋጠመኝ ። ሌሊቱን ሙሉ ከቬሶቭሺኮቭ ጋር
ሳወራ አመሸሁኝ ። አልወደውም ነበር ። ያልታረመ እና

አላዋቂ ሰው ይመስለኝ ነበር ። በእርግጥም ነበር ።.በማ
ንም ሰው ላይ ጥላቻ ነበረው ። በማናቸውም ጉዳይ
ውስጥ ምንጊዜም እራሱን ጣልቃ ማስገባት እና
አስነዋሪ እና አጓጉል ድፍረት በተመላበት ሁኔታ እኔ!
እኔ! ማለት ይወድ ነቦር ። ጠባብ አስተሳሰብ ይታይበት
ነበር» በማለት ፈገግ እያለች እና ዐይኖቿ ብሩህ
ሁነው በርተው ተናገረች ፤ ቀጠል አድርጋም ፡ —

«አሁን ግን ‘ጓዶች!’ በማለት ይናገራል ። ጓዶች
ብሎ ሲጣራ የአጠራሩ ሁኔታ እንዴት እንደሆነ ማ
ድመጥ ይቻላል! ቃላት ሊገልጡት የማይችሉት የዐይ
ን-አፋርነት እና የደግነት ድምፅ የተቀላቀለበት አጠራ
ር ነው ። አሁን እርሱ ያለመዘባነን እንደማንኛውም
ተራ ሰው ሀቀኛ ጠባይ ኖሮት የሚገኝ ከመሆኑም
በስተቀር የመሥራት ከፍተኛ ስሜትም ይታይበታል ።
የጠፋውን እርሱነቱን አግኝቶታል ። ቱሰጥአውን እና
ጉድለቱን ተገንዝቦአል ። ዋናው ቁም ነገር ግን ሀቀኛ
የሆነ የጓድነት ስሜት በእርሱነቱ ውስጥ መሥረጹ
ነው» በማለት ተናገረች ።

እናት ሳሻን እያዳመጠች ፣ እርሷን የመበለተ ጠባ
የ-ምቹ ያልሆነች ሰው እንዲህ ረጋ ያለች ጨዋ እና
ተደሳች በመሆን ተሻሽላ በመመልከቷ ተደሰተች ። ይ
ሁን እንጂ እናት ከዚሁ ጋር በአንድነትም ፡ — «የፓ
ቬልስ ጉዳይ?» የሚል ሃሣብ ልቧ ውስጥ ተወሽቆ
ከሚገኝበት ጉራንጉር ይንቀሳቀስባት ጀመር ።

ሳሻ ንግግሯን በመቀጠል ፡ —

«የሚያስበው የሚያሰላስለው ስለጓዶች ብቻ
ነው ። ምን እየነገረኝ ሊያሳምነኝ እንደፈለገ ታውቃላ
ችሁን? ከእሥር ቤት እንዲያመልጡ እነርሱን መርዳት
አለብን አለኝ ። ያለ አንዳች ችግር በቀላሉ ይኸንን
ማድረግ ይቻላል አለኝ» አለች ።

ሶፍያ ራሷን ቀና አደረገች ። ከዚያም ፡ —

«ሳሻ ፥ ይኽ ግሩም ሃሣብ ነው! ምን ይመስልሻ ል?» በማለት መልስ በጉጉት በመጠበቅ መንፈስ ተው ጣ ጠየቀች ።

እናት እጅ ላይ የሚገኘው የሻይ ሲኒ እጅዋ እየ ተንቀጠቀጠ ይንኳኳ ጀመር ። ሳሻ ግንባሯን ሸብሸብ በማድረግ ስሜቷን ለመሸሸግ ሞከረች ። ጥቂት ዝም ካለች በኋላ በደስታ ፈገግ እያለች ፡ —

«እርሱ የሚለው እርግጥ ከሆነ ሙከራ ማድረግ አለብን ። መሞከር ግዳጃችን ነው!» በማለት ተናገረች ።

ድንገት ፊቷ ልውጥውጥ ብሎ ቀላ ። ምንም ሳት ናገር ተቀመጠች ።

«አይ አንቺ የኔ ሸጋ!» በማለት እናት እያሰላሰ ለች ምንም ሳትናገር ፈገግ አለች ። ሶፍያም ፈገግ ያለች ስትሆን ኒኮላይም ሳሻን እየተመለከተ ቀስ ብ ሎ ሳቀ ። ሳሻ ቀና አለች እና በመኮሳተር ሁሉንም ትመለከታቸው ጀመር ። አኮረፈች ። ዐይኖቿ ደም ለበ ሱ ። ድምፅዋም ደረቅ ብሎ በቁጣ ተዋጠ ።

«ለምን እንደምትስቁ ይገባኛል ። ይኸንን ለማድ ረግ የፈለግሁት የራሴ የግል ምክንያት ስላለኝ ነው ብላችሁ ታስባላችሁ» አለች ።

«ለምን? ሳሻ!» በማለት ሶፍያ ወደ ሳሻ ተነስታ በመሄድ እየተጠጋቻት ተናገረች ። ሳሸ ቅር የተሰኘች መሆኗን እናት ተመለከተች ። ሶፍያ ይኸን ማለት አል ነበረባትም ። እናት ትንፋሿን ከዋጠች በኋላ ሽፋሽፍ ቶቿን ከፍ አድርጋ አጥፍተሻል በሚል ስሜት ሶ ፍያን ትመለከታት ጀመር ።

«ይኸ ከሆነ ደግሞ እኔ በድርጊቱ አልሳተፍበ ትም! በምንም ዓይነት መንገድ በጉዳዩ አልገባበትም! እናንተ ጉዳዩን የምትመለከቱት እንደዚህ...» በማለት ሳሻ መናገር እንደቀጠለች ኒኮላይ ፡ —

«ተይ እንጂ ፥ ምነው ሳሻ!» በማለት ዝግ ብሎ ተናገረ ።

እናት ወደእርሷ ዘንድ ሄደች እና ፀጉሯን ትደባ ብሳት ጀመር ። ሳሻ የእናትን እጅ ጨብጣ በመያዝ ፍም የመሰለ ፊቷን ቀና አደረገች ። እናትም ቃላት አጥረዋት ፈገግ በማለት ትንፋሿን ትውጥ ጀመር ። ሶፍያ እጅዋን ሳሻ ትከሻ ላይ ጣል አድርጋ ከሳሻ ጎን ተቀምጣለች ። በመደነቅ ፈገግታ ሶፍያ የሳሻን ዐይኖች እየተመለከተች ፡ —

«አንቺ የምታስደንቂ ፍጥርት ነሽ!» አለቻት ።

«አዎን ምናልባት ሞኝቷ እኔ ሳልሆን አልቀ ረሁም...» አለች ።

«እንዴት እንደዚህ ታስቢያለሽ?» በማለት ሶፍ ያ መናገር ስትጀምር ኒኮላይ ቀጠል አድርጎ ቁም-ነገ ር በተመላበት አነጋገር ፡ —

«ይኸንን ማድረግ የሚቻል ከሆነ ከእሥር ቤት እንዲያመልጡ ማናቸውንም መሰናዶ ማድረግ አለብን ። ነገር ግን ከሁሉ አስቀድሞ እሥር ቤት ያሉት ጓዶ ቻችን ይኸንን እንድናደርግ ፍላጎታቸው መሆን-አለመ ሆኑን ማወቅ አለብን...»

ሳሻ ጭንቅላቷን ወደ መሬት ቀለስ አደረገች ።

ሶፍያ ሲጋራ አቀጣጠለች ። ከዚያም ወንድሟን መልከት እያደረገች ክብሪቱን ወደ ጥግ ወርወር አደ ረገችው ።

«ይኸንን እነርሱ እንደማይቃወሙ እርግጥ ነው ። የመቻሉን ነገር ፡ ግን አላምንም» በማለት እናት ተናገ ረች ።

ይቻላል የሚል መልስ እንዲመልሱላት እናት አፍ-አፋቸውን ትጠባበቅ ነበር ። እነርሱ ግን አንዳችም መልስ ሳይመልሱ ቀሩ ።

«ቬሶቨሺኮቭን ማግኘት አለብን!» በማለት ሶፍያ ተናገረች ።

«በስንት ሰዓት እና የት ቦታ ልታገኚው እንደምትችይ ነገ እነግርሻለሁኝ» አለቻት ሳሻ ።

«እቅዶቹ ምን-ምን ናቸው?» በማለት ሶፍያ በክፍሉ ውስጥ ከወዲያ-ወዲህ እየተንጎራደደች ተናገረች ።

«በአዲሱ ማተምያ ቤት ፊደል ለቃሚነት እንዲቀጠር ሊደረግ ነው ። እስከዚያውም ድረስ ከደን ጠባቂው ጋር ይኖራል» አለች ።

ሳሻ ግንባሯን ቋጠረች ። ፊቷም እንደቀድሞው ኮስታራ ሆነ ። ንግግሯም ድርቅ ያለ ሆነ ። ሲኒዎችን በማጠብ ላይ ወደነበረችይቱ ወደ እናት ዘንድ ኒኮላይ በመሄድ ፡—

«ከነገ ወዲያ ፓቬልን ለመጠየቅ ሲሄዱ አንድ የተጻፈ ማስታወሻ ይሰጡታል ። የእነርሱን ሃሣብ ማወቅ አለብን...» አላት ።

«አዎን ፣ አዎን ይገባኛል! ማስታወሻውን አሰጣለሁኝ...» በማለት ስታረጋግጥለት ተቻኮለች ።

«እሺ ፣ እንግዲህ ልሂድ» አለች ሳሻ ። እየአንዳንዳቸውን ከጨበጠቻቸው በኋላ በቁመናዋ ቀጥ ብላ እና ሙሉ ዕምነት ያለው አረማመድ እየተራመደች ወጥታ ሄደች ።

ሳሻ ከሄደች በኋላ ሶፍያ እጇቿን እናት ትከሻ ላይ ጣል አድርጋ ወንበሩ ላይ ከወዲያ-ወዲህ ወዝወዝ-ወዝወዝ ታደርጋት ጀመር ።

«ኒሎቭና ይህቺን የመሰለችይቱን ልጅ ይወዷታልን?» በማለት ሶፍያ እናትን ጠየቀቻት ።

«አዎን ። ለአንድ ቀን እንኳን አብረው ሁነው ባየሁዋቸው!» በማለት እናት ለማልቀስ እየቃጣት መለሰች ።

«አዎን ። ጥቂት ደስታ ማንንም አይጎዳም!..» አለ ኒኮላይ ለስለስ ባለ አነጋገር ። ቀጠል አድርጎም —«ይሁን እንጂ ፣ ለጥቂት ደስታ የሚረካ ማንም የለም ። እና ደግሞ ደስታ ተንዛዝቶ ሲበዛ ይረክሳል» አለ ።

ሶፍያ ወደ ፒያኖው ሂዳ አሳዛኝ የሆነ ሙዚቃ ትሞዝቅ ጀመር ።

12

በማግሥቱ ጧት የጓዳቸውን አስከሬን አጅበው ለመሄድ ብዛታቸው ሰላሳ ወይንም አርባ የሚሆኑ ሰዎች ከሆስፒታሉ በራፍ ላይ ይጠባበቁ ነበር ። በእነርሱ ውስጥም ሰላዮች ታሰበጣጥረው የሚገኙ ሲሆን እነዚህ ሰላዮችም የሰዎቹን ሁኔታ ትክ እያሉ በማጥናት ፊታቸውን የሚመለከቱ ከመሆናቸውም በስተቀር የሚናገሩትን ያዳምጣሉ ። ሁኔታቸውንም ያስተውላሉ ። ከመንገዱ ባሻገር ሽጉጥ የታጠቁ ፖሊሶች በተጠንቀቅ ሁነው ይገኛሉ ። በሰላዮቹ በጥባጭነት እና በማናቸውም ሰዓት የኃይል እርምጃ ለመውሰድ ዝግጁ ሁነው በሚገኙት የፌዝ ሳቅ በሚስቁት ፖሊሶች ፣ ተሰብስበው የነበሩት ሰዎች ተበሳጩ ። ከተሰበሰቡት ሰዎች መካከል አንዳንዶቹ ብስጭታቸውን በቀልድ ለመሸፈን የሚጥሩ ናቸው ። ሌሎቹ ደግሞ በእነርሱ ላይ የሚፈጸምባቸውን ልግጫ ላለመመልከት ፊታቸውን ወደ መሬት ቀልሰዋል ። አሁንም ሌሎቹ ደግሞ ይፋ አውጥተው ከሚናገሩት አስተሳሰባቸው ሌላ አንዳችም ትጥቅ የሌላቸውን ሕዝቦች በመፍራት ማናቸውንም የኃይል እርምጃ ከመውሰድ ወደኋላ የማይሉትን ባለሥልጣኖችን በመዝለፍ ብስጭታቸውን ይወጡ ነበር ። ግራጫ ቀለም ያላቸው የድንጋይ እጡብ መንገዶችን የሸፈኑት ቢጫ የዛፍ ቅጠል ርጋፊዎች ነፋሱ እየገፋ

ፋቸው በየሰዎቹ እግሮች ሥር የሚውለበለቡ ሲሆን ፤ ፈዛዝ ሰማያዊ ቀለም ያለው የበልግ ወራት ሰማይም ብሩኅ ብርሃኑን ፈንጥቆአል ።

እናት በተሰበሰቡት ሰዎች መካከል ቆማለች ። ቀድሞም የምታውቃቸውን ሰዎች እየተመለከተች ፡ —

«ብዙዎቻችሁ አልተገኛችሁም ። ብዙዎቻችሁ የላችሁም...» በማለት አሰበች ።

በሩ ተከፈተ ። ከዚያም በቀይ ጥብጣብ የታበተውን አስከሬን ይዘው ወጡ ። ጥቋቁር ወፎች ድንገት ክንፍ ያወጡ በሚመስል ሁኔታ አስከሬኑን በመጠባበቅ የተሰበሰቡት ሰዎች ወዲያውኑ ባርኔጣዎቻቸውን ከየጭንቅላቶቻቸው አወለቁ ። ቀይ በሆነ ፊቱ ላይ በዛ ያለ ሪዝ ያለበት ረዥም የፖሊስ መኮንን ፈጠን ብሎ በመሄድ ሰዎቹ መካከል ገብቶ የቆመ ሲሆን ከበስተኋላውም ተገቢ ባልሆነ ሁኔታ ሰዎቹን ወዲያ እና ወዲህ እየገፉፉ እና ትልቅ ቡት ጫማቸውን ኳ-ኳ እያደረጉ በመርገጥ ወታደሮች ይከተሉ ጀመር ።

«ቀዩን ጥብጣብ ፍቱ!» በማለት መኮንኑ በጎርናና ድምፅ ተናገረ ።

በስሜት ተውጠው እያወሩ ፤ እጆቻቸውን እያወዛወዙ እና እርስ-በእርሳቸው እየተገፋፉ ወንዶች እና ሴቶች ሰዎች መኮንኑን እያለፉት ይሄዱ ጀመር ። የፈዘዙ እና በቁጣ የተነሳሱ መልኮች በእናት ዐይን ፊት ያልፉ ጀመር ። በአንዲት ሴትዮ ጉንጭ ላይ እንባዎቿ ዱብ-ዱብ እያሉ ይወርዱ ነበር...

«አመጽ ይደምሰስ!» በማለት አንድ ወጣት ሰው ጮክ ብሎ የተናገረ ሲሆን ፤ ይኸ ንግግሩ ወዲያውኑ በተፈጠረው ክርክር ጠፋ ።

የእናት ልብ በሀዘን ተነክቶአል ። መናኛ ልብስ ለብሶ አጠገቧ የቆመውን አንድ ወጣት ዞር ብላ ተመለከተችው ።

«ሥርአተ-ቀብርን እንኳን ጓዶች በሚፈልጉት ሁኔታ እንዲያካሂዱ አይፈቅዱላቸውም ። ኧረ እንዴት ያለ አሳፋሪ ድርጊት ነው!» በማለት እናት ቀስ ብላ ተናገረች ።

የብስጭነት ስሜት እያደር ከፍ-ከፍ እያለ ያድግ ጀመር ። የአስከሬኑ ሳጥን ከሰዎቹ ጭንቅላት በላይ ሁኖ ይጓዝ ጀመር ። ነፋስ የሚያውለበልባቸው ጥብጣቦች በሰዎቹ ጭንቅላቶች እና ፊቶች ላይ ይወዛወዛሉ ። ሀሩ ኮሽ-ኮሽ ሲልም ይሰማል ።

እናት ግጭት ሊኖር ይችላል ብላ ሠጋች ። በመቻኮል ሁኔታ ግራና-ቀኝ ትመለከት ጀመር ።

«ገሀነም ይግቡ! ጥብጣቦቹን እንደሆን ይውሰዱ ። ከፈለጉ እንተውላቸዋለን!..» በማለት ተናገረች ።

ከጫጫታው መካከል የአንድ ሰው ጉልህ ድምፅ ፡—

«እስከሞት ድረስ ፍዳ እና ስቃይ ያሳያችሁትን ጓዳችንን ፤ ይኸንን ጓዳችንን ወደ ዘለአለማዊ ቦታው ልንሸኘው እንሻለን!» በማለት ተናገረ ።

ጉልህ የሆነ ሌላ ድምፅ ፡ —
«ከንድህን የቷንተራስከው ፤
ለታከበረ መስዋዕትነት...»

የተሰኘውን መዝሙር ማሰማት ጀመረ ።

«ጥብጣቦቹን አንሳቸው!ያኮቭሌቭ ፤ በጥሳቸው!» የሚል ድምፅ ተሰማ ።

አንድ ሰይፍ ከአፎቱ ሿ-ሿ-ሿ እያለ ተመዘዘ ። ዋይታ ይኖራል ብላ በመገመት እናት ዐይኖቿን ጨፈነች ። ይሁን እንጂ ፤ በቦታው የሚገኙት ሰዎች እንደ ቁጡ ተኩላዎች ያጉረመርሙ እና ይሳደቡ ጀመር ። ጓ-ጓ-ጓ የሚል ድምፅ መጫሚያዎቻቸው በማሰማት አየሩን መልተውት ጭንቅላቶቻቸውን ወደታች ቀልሰው እና በፀጥታ ተውጠው ወደፊት ጉዞአ

ቸውን ይቀጥሉ ጀመር ። የተረገጡ አበቦች እና
ጥብጣቦቹም ተበጣጥሰው የተነሱበት አስከሬን ከሰዎ
ቹ ጭንቅላት በላይ ሁኖ የሚጓዝ ሲሆን ፣ ከሰዎቹ
ጎን ደግሞ ፈረሰኞች ፖሊሶች ይጓዛሉ ። እናት የምት
ጓዘው በእግረኛ መሄጃ መንገድ ስለሆነ አስከሬኑ
አይታያትም ። አስከሬኑን የሚከተለው ሀዘንተኛ አስከ
ሬኑን እስኪከልለው ድረስ ተበራከተ ። በፈረስ የተቀመ
ጡ ግራጫ መልክ ያላቸው ፈረሰኛ ፖሊሶች ኋላ-ኋ
ላ የሚከተሉ ሲሆን ፣ ግራ እና ቀኝ ደግሞ እጆቻቸ
ውን ከሰይፋቸው እጀታ ላይ የደፉ ፖሊሶች ይጓዛ
ሉ ። የሀዘንተኞቹን ሁኔታ በጥንቃቄ ትክ እያሉ የሚ
ቃኙ ሰላዮች በየቦታው ተሰበጣጥረው ሲጓዙ እናት
ታስተውላለች ።

ደህና ሁን ጓድ! በል ደህና ሁን…

የሚለውን መዝሙር ሁለት በሀዘን የተመሉ ድ
ምፆች አሰሙ ።

«ይኸ አያስፈልግም! ዝም ብለን መጓዝ ነው
ያለብን ከቡራን!» የሚል ድምፅ ሲያናፋ ትሰማ ።

በዚህ የጩኸት አነጋገር የፍርሃት ስሜት መኖሩ
ይታወቅ ነበር ። አሳዛኙ መዝሙር መዘመሩ አበቃ ።
የሰዎቹም ውይይት አከተመ ። ሰልፉን አስተካክሎ
ጓ-ጓ-ጓ የሚለው የጫማ ድምፅ ብቻ ይሰማል ። ይህ
ድምፅ ከሩቅ እንደሚያጉረመርም ማዕበል አየሩን ሰን
ጥቆ በጠራው ሰማይ ላይ በመንሳፈፍ ከሰዎቹ ጭንቅ
ላት በላይ ይሰማ ነበር ። እየተጠናከረ መንፈስ የጀመ
ረው ቀዝቃዛ አየር የጎዳናውን አቧራ እና ጉድፍ
እያነሳ ሰዎቹን ያለብሳቸዋል ። በየፀጉራቸው እና በየል
ብሳቸው ውስጥ ይገባ ጀመር ። ዐይናቸውን ይከልላቸ
ው ፣ ደረታቸው ላይ ይገርፋቸው ፣ በእግሮቻቸው ሥርም
እየተሽከረከረ ይነፍስ ጀመር ።

ይህ ያለ ቄሶች አጃቢነት እና ዜማ በፀጥታ የሚ
ሸኝ አስከሬን ፣ እነዚህ በሃሣብ የተዋጡ መልኮች እና
ኮስተር ያሉ የሀዘንተኞች ግንባሮች እናትን አሳዘኗት ።
በአዕምሮዋ ውስጥ ቀስ-በቀስ ሃሣቦች መርመስመስ
የጀመሩ ሲሆኑ ፣ አሳዛኝ በሆኑት በሚከተሉት ቃላት
ትሸፍናቸው ጀመር ፡ —

«ለዕውነት የቆማችሁት ብዙዎች አይደላችሁም።»

አንገቷን ወደመሬት ቀልሳ የምትጓዝ ስትሆን ፣
ለመቅበር የሚሄዱት የጎርን ሳይሆን ሌላ መስሎ
ተሰማት ። ለእርሷ እጅግ ቅርብ ፣ ውድ እና ምንግዜም
አስፈላጊዋ የሆነ ሌላ መስሎ ተሰማት ። ብቸኝነት እና
ሀዘን ተሰማት ። የጎርን ለመቅበር ከሚጓዙት ከእነዚህ
ሰዎች ጋር ያለመግባባት ሁኔታ በማጉረምረም መልክ
ከልቧ ገባ ።

«የጎር በእግዚአብሔር አያምንም ። እነዚህ ሌሎቹ
ም አያምኑም» በማለት አሰላሰለች ።

ይኸንን ሃሣቧን ለረጅም ጊዜ ማሰላሰል አልፈለ
ገችም ። ስለዚህም እ-ሁ-ሀ በማለት ትንፋሿን በመዋጥ
ነፍሷን የተጫናትን ሸክም ለማቅለል ትሞክር ጀመር ።

«አቤቱ ፈጣሪዬ! አቤቱ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ!
እኔም እንደዚህ እሆን ይሆን…» በማለት አሰበች ።

መካነ-መቃብሩ ደረሱ ። በመቃብሮች መካከል በሚ
ገኝ ጠባብ መንገድ ለጥቂት ጊዜ የጥምዝ ከተጓዙ
በኋላ አነስ ያለ ነጭ መስቀል ከሚገኝበት ገላጣ ቦታ
ደረሱ ። ግልጽ ሁኖ የሚታየውን ክፍት የመቃብር
ጉድጓድ ከብበው ቆሙ ። በመቃብሮቹ መካከል ፀጥ
ብለው የቆሙት ሕያዋን ሰዎች ሁኔታ የእናትን ልብ
እንዲቆም ያደረገ አንድ አሰቃቂ ስሜት አሳደረባት ።
ነፋሱ በየመቃብሮቹ መስቀሎች ላይ እያፏጨ የሚ

ነፍስ ሲሆን በአስከሬኑ ሳጥን ላይ ጠውልገው የሚገኙትን አበባዎችም ያወዛውዛቸዋል ።

ፖሊሶቹ የአዛዣቸውን ዐይን-ዐይን በተጠንቀቅ እያስተዋሉ ቆመዋል ። መልኩ የገረጣ ፤ ጥቋቁር ቅንድቦች ያሉት እና ፀጉረ ረዥምም የሆነ አንድ ረዥምም ወጣት ከአስከሬኑ ፊት ቀደም ብሎ ቆመ ።

«ክቡራን!» በማለት የፖሊሱ መኮንን ጎርነን ባለ ድምፅ ጮኸ ።

«ጓዶች!» በማለት ወጣቱ ሰው ጉልህ እና ግልጽ በሆነ ድምፅ መናገር ጀመረ ።

«ቆይ አንድ ጊዜ!» በማለት መኮንኑ ተቆጣ ። ቀጠል አድርጎም ፡ —

«እንዳችም ንግግር እንዲደረግ የማልፈቅድላችሁ መሆኑን ላስጠነቅቃችሁ እሻለሁኝ...» በማለት ተናገረ ።

«ጥቂት ቃላት ብቻ ነው የምናገረው» በማለት ወጣቱ ሰው ረጋ ብሎ መለሰለት ። ከዚያም ንግግሩን በመቀጠል ፡ —

«ጓዶች! ያስተማረንን የማንዘነጋ ለመሆናችን ፤ እናት ሀገራችን ለምትሰቃይባቸው ሕመሞች ሁሉ ምንጭ የሆነውን ሥልጣን ለመቅበር የመቃብር ጉድጓዱን ያለመታከት የምንቆፍር ለመሆናችን ፤ ማለትም ፤ ፈላጭ-ቆራጭነት የተሰኘውን ክፉ ጨቋኝ ሥልጣን ለመቅበር የመቃብር ጉድጓዱን የምንቆፍር ለመሆናችን እዚህ ፊታችን በሚገኘው ጓደኛችን እና መምህራችን መቃብር ፊት ቃል-ኪዳን እንግባ!» በማለት ተናገረ ።

«ያዙት!» በማለት መኮንኑ አጓራ ። ይሁን እንጂ ፤ የርሱ ማጓራት ፡ —

«ፈላጭ-ቆራጭነት ይደምሰስ!» በሚል አያሌ ድምፅ ተዋጠ ።

ጓደኞቹ ከብበውት እንዳይነካ ወደሚከላከሉለት ተናጋሪ ዘንድ ፖሊሶቹ የተሰበሰቡትን ሰዎች እያተረማመሱ መዝለቅ ጀመሩ ።

«ነፃነት ለዘለአለም ይኑር!» በማለት እጁን ከፍ አድርጎ እያወዛወዘ በጉልህ ድምፅ አሰማ ።

እናት ወደጎን ተገፋች ። በፍርሀት ተውጣ መቃብሮቹ ላይ ከሚገኙት መስቀሎች መካከል አንዱን ተደግፋ እና ዐይኖቿን ጨፍና ድብደባ ይኖራል ብላ መጠባበቅ ጀመረች ። በድምፆች ሁካታ ጆሮቿ ታወኩ ። መሬቱ ከእግሮቿ ሥር ያመልጣት ጀመር ። በንፋሱ እና በፍርሃቷ ምክንያትም አየር ሰባ ትንፋሽ መተንፈስ ተሳናት ። የፖሊስ ፊሽካዎች እየተነፉ የማስጠንቀቂያ ድምፅ ሲሰጡ ፤ ያልተገሩ የአዛዦች ድምፆች ደግሞ ትዕዛዝ ማስተላለፍ ጀመሩ ። የሴቶች ድምፆች በድንጋጤ ሲጮሁ ተሰሙ ። የአጥር ብረቶች ተሰባበሩ ። ትላልቅ ቡት ጫማዎች ደረቁ መሬት ላይ ተንጓጉ ። ይኸ ሁኔታ ረዘም ላለ ጊዜ በመቆየቱ እናት መዐቱን ለመቋቋም ዐይኖቿን እንደጨፈነች ለመቆየት አልቻለችም ።

ቀና ብላ ተመለከተች ። ከዚያም እያለቀሰች እጆቿን ዘርግታ ወደፊት ሮጠች ። ብዙም ሩቅ ሳይሆን በመቃብሮች መካከል በሚገኝ ጠባብ መተላለፊያ ላይ ወጣቱን ሰው ከብበው የያዙት ሲሆን ፤ እርሱን ለማስለቀቅ የሚጠጓቸውን ሰዎችም እየደበደቡ ወደኋላ ይመልሳሉ ። ከአፎቶቻቸው የተመዘዙ ሰይፎች አንዱ ከጭንቅላት በላይ ፤ አንዱ ደግሞ መሃል-ለመሃል እየተወዛወዙ ያንፀባርቃሉ ። ጣሳዎች እና የተጎመዱ የአጥር ብረቶች እንደመሣርያ መገልገያ ሁነዋል ። የቁጣ ድምፅ የሚያሰሙት ሰዎች የገረጣ መልክ ያለውን ወጣት ሰው ከብበው ዙርያውን ይዞሩታል ። ይኸንን በመሰለው የስሜት ማዕበል የወጣቱ ሰው ድምፅ ከፍ ብሎ የሚከተለውን አሰማ ፡ —

«ጓዶች! ጉልበታችሁን አታባክኑ!»

ንግግሩን ተቀበሉት ። ሰዎቹ ዱላዎቻቸውን ወርውረ
ው መሸሽ ጀመሩ ። እናት ግን በአንድ ልትቋቋመው
ባልቻለችው የውስጥ ኃይል ምክንያት ወደፊት ተራም
ዳ ቆመች ። ኒኮላይ ባርኔጣውን ወደኋላው ይዞ የተበ
ሳጨትን ሰዎች ሲገፉ ተመለከተች ።

«አብዳችኋል እንዴ? ቀዝቀዝ በሉ!» በማለት ከስሕ
ተታቸው ያርማቸው ጀመር ።

በአንደኛው እጁ ላይ ደም ያየች መሰሎ ተሰማት ።

«ኒኮላይ ኢቫኖቪች! ከዚህ ቦታ ሂድ!» በማለት ወደ
ርሱ እየገሰገሰች ጮክ ብላ ተናገረች ።

«ወዴት ይሄዳሉ? እዚያ ቦታ ይደበድቡዎታል...»

ትከሻዋ ላይ የሰው እጅ ሲያርፍ ተሰማት ። አንድ
ወጣት ልጅ በእጅዋ የያዘች ፤ ፀጉሯ ተመሳቅሎ እና
ባርኔጣ ሳታደርግ ሶፍያ አጠገቧ-ቆማ አየቻት ። ከሕፃ
ንነት ዕድሜው ብዙም ያልገፋው ልጅ ፊቱ ላይ
የሚፈስሰውን ደሙን ይጠርጋል ።

«ልሂድ... ግዴለም...» በማለት ከንፈሮቹ እየተንቀ
ጠቀጡ ተናገረ ።

«ከእርስዎ ጋር ይሁን ። ወደ እኛ ቤት ይውሰዱ
ት ። ፊቱን በዚህ መሃረብ ይሠሩለት» በማለት ሶፍያ
በፍጥነት ተናገረች ። የልጁን እጅ ለእናት አስረከበች
እና ፡—

«በፍጥነት ይሂዱ ። አለበለዚያ ይይዙዎታል!» በማ
ለት እየተናገረች ሸሸች ።

ሀዘንተኞቹ መካነ-መቃብሩ ውስጥ በተለያዩ አቅጣ
ጫዎች ተሰበጣጥረዋል ። ዘርፋፋ ካፖርት ያጠለቁት
ፖሊሶች በየመቃብሩ መሃል እየተሳደቡ እና ሰይፋቸ
ውን እያወዛወዙ ከባድ በሆነ እርምጃ ይራመዳሉ ። ት
ንሹ ልጅ እንደተኩላ ይመለከታቸዋል ።

«ቶሎ በል!» አለችው እናት የልጁን ደም ከፊቱ
ላይ እየጠረገችለት ።

«ስለ እኔ አያስቡ ። አይጎዳኝም » አለ ደሙን እየ
ተፋ ።

«በሰይፉ እጄታ መታኝ ። እርሱም ምሱን አገኘ!
እኔም ኡ! ኡ! እስኪል ድረስ በዱላ ወገርኩት! ቆይ
ግዴለም!» በማለት በደም የተለወሰ እጁን እያወዛወዘ
ተናገረ ። ከዚያም

«ከወደፊቱ መጪ ሁኔታ ጋር ሲተያይ ይኸ ምን
ም አይደለም! እኛ ወዝ-አደሮች በሙሉ አንድ ጊዜ
ከተነሳን ከምድረ-ገጽ ጠራርገን እናጠፋችኋለን!» በማ
ለት ተናገረ ።

«ቶሎ-ቶሎ ና!» አለች እናት መካነ መቃብሩ ው፣
ጥ ወደሚገኘው ወደትንሹ መግቢያ እያመራች ። በለ
ላኛው አጥር በኩል ገላጣው ቦታ ላይ ፖሊሶች አድ
ፍጠው የሚጠባበቁዋቸው እና ገስግሰው በመምጣትም የ
ሚጨፈጭፉአቸው መስሎ ታያት ። ይሁን እንጂ የበል
ጉ የምሽት ብርሃን በአረንጓዴው መስክ ላይ የሚያበ
ራበትን ቦታ ከመግቢያው በር ላይ ደርሳ ስትመለ
ከት ፀጥ ያለ እና ጭር ያለ ቦታ ሁኖ አገኘችው ።

«ቆይ አንድ ጊዜ ፊትህን ልሠርልህ» አለችው ወ
ጣቱን ልጅ ።

«አይቸገሩ ። አላፍርበትም ። ሀቀኛ በሆነ ድብድብ
ምክንያት የደረሰብኝ ቁስለት ነው ። ደበደበኝ ፤ እኔም
ምሱን አቀመስኩት...» አለ ።

እናት ቶሎ ተፋጥና ቁስሉን አሠረችለት ። የፈሰሰ
ውን የልጁን ደም መመልከቱ ለልጁ እንድታዝን
ያደረጋት ሲሆን በደሙ ሞቃትነት እና ሙጫማነት
ደግሞ ልቧ በሀዘን ስቃይ ተዋጠ ። ምንም ሳታናግረ
ው በመስኩ በኩል አቋርጣ በፍጥነት እንዲገሰግስ
ታደርገው ጀመር ።

«ጓዲት! ወዴት ነው የሚወስዱኝ? እኔው ራሴ መሄ

ድ እችላለሁኝ!» በማለት የታሠረለትን ከአፉ ላይ አላቅቆ በየዋህ አነጋገር ተናገረ ።

ይሁን እንጂ ፣ የእጁ መንቀጥቀጥ የተሰማት ከመሆኑም በስተቀር እግሩም ይብረከረክ ነበር ። አንዳችም መልስ ሳይጠብቅ ባለማቋረጥ ይናገር እና ጥያቄም ያቀርብ የነበረ ሲሆን ድምፁም ከጊዜ ጊዜ እየተዳከመ ሄደ ።

«እርስዎ ማን ነዎት? እኔ ቆርቆሮ ሠራተኛ ነኝ ። ኢቫን እባላለሁኝ ። የጎር ኢቫኖቪች የጥናት ክበብ ውስጥ ሶስት አባሎች እንገኝ ነበር ። ማለት ፣ በጥናት ክበቡ በጠቅላላው አሥራ አንድ ሰዎች ስንገኝ ፤ ከአሥራ አንዱ መካከል ሶስታችን የቆርቆሮ ሠራተኞች ነን ። የጎር ኢቫኖቪችን እጅግ አድርገን እናፈቅራቸው ነበር ። ምንም በእግዚአብሔር ባላምንም ፤ ነፍሳቸውን ይማራቸው!» በማለት ተናገረ ።

መንገድ ላይ አንድ ቦታ እንደደረሱ ጋሪ አስቆመች እና ኢቫንን እንዲቀመጥ ካደረገችው በኋላ ፡—

«እንግዲህ ምንም እንዳታወራ!» በማለት የአፉን ቁስል በመሃረቡ አሠረችለት ።

የታሠረለትን እሥር ለመነካካት በጣም ደክሞ ስለነበር እጁን ጥቂት ወደፊቱ ከፍ ካደረገ በኋላ ወዲያውኑ ጭኑ ላይ መልሶ ጣል አደረገው ። የታሠረው አፉ አሁንም ሲያወራ መንቃነቁ ይታወቃል ።

«የኔ ደጎች ይኸንን የደረሰብኝን የምዘነጋው አይደለሁም ። የጎር ኢቫኖቪች ከመምጣታቸው በፊት ቲቶቪች የተሰኘ ተማሪ እኛን ያስተምረን ነበር ። …ፖለቲካዊ ኤኮኖሚ ያስተምረን ነበር …በኋላ ግን ተያዘ እና ታሠረ…»

እናት እጅዋን ኢቫን ላይ ጣል ፤ ጭንቅላቱን ወደ ደረቷ ቀልበስ አድርጋ አቀፈችው ። ድንገት ልጁ እመር እንደማለት አለ እና በተቀመጠበት ረጋ ። በፍርሃ

ት ተዋጠች ። ትመለከተው ጀመር ። ከተሸጎጡበት ከአንዱ ሥርቻ ፖሊሶች መጥተው የኢቫንን ቁስል ከተመለከቱ ወስደው ይገድሉታል ብላ ፈራች ።

«ሠክሮ ነው እንዴ?» በማለት ጋሪ ነጂው በበጎ መንፈስ የቀልድ ሳቅ እየሳቀ ዞር ብሎ ተመለከተ ።

«እ-ሁ! እ-ሁ! እ-ሀ-ሀ! አዎን ከአቅሙ በላይ ጠጥቶ ነው!» በማለት ትንፋሿን እየዋጠች ለጋሪ ነጂው መለሰችለት ።

«ልጅዎ ነው?» በማለት ጠየቃት ።

«አዎን ልጄ ነው ። ጫማ ሰፊ ነው ። እኔ ደግሞ ወጥ ቀቃይ ገረድ ነኝ…» አለችው ።

«አሄሄ! ኑሮዎ የችግር ኑሮ ነዋ!» አለ ።

የፈረሱን ፡ አለንጋ ይዞ ጋሪ ነጂው እንደገና ዞር በማለት ፡—

«መካነ መቃብር ውስጥ ድብድብ ነበር አሉ ። አልሰሙም እንዴ!»በማለት ዝቅ ባለ ድምፅ ጠየቃት ቀጠል አድርጎም «የፖለቲካ ሰዎች ከሆኑት መካከል የአንዱ ቀብር ነበር መሰለኝ ። እነዚህን ከፍተኛዎቹን ባለሥልጣኖች ከሚቃወሙት መካከል የአንዱ ቀብር ነበር መሰለኝ ። ከእነዚህ ከከፍተኛ ባለሥልጣኖች ጋር እነርሱ አይስማሙም ። ለቀብር የተሰበሰቡትም እንደሚመስለኝ እንደሚቹ ፖለቲከኞች ሳይሆኑ አይቀሩም ። ‘ባለሥልጣኖች ይደምሰሱ! ሕዝቦችን የሚመዘብሩት እነርሱ ናቸው!’ በማለት ፖለቲከኞቹ ቀባሪዎች የተቃውሞ ድምፅ ሳያሰሙ አልቀሩም ። ከዚያም ፖሊሶች መጡ እና ይደበድቡአቸው ጀመር ። አንዳንዶቹን እስኪሞቱ ድረስ ደበደቡአቸው ይባላል ። ከፖሊሶችም የተጎዱ አልቀሩም!» በማለት ከተናገረ በኋላ ለጥቂት ጊዜ ዝም አለ ። ከዚያም ቀጠል አደረገ እና ፡—

«ሙታንን መቀስቀስ ምን ያደርጋል!» አለ ። ከዚያም በጉዳዩ ባለመስማማት ሁኔታ ራሱን በሀዘን እየነቀነቀ «ሙታንን ሰላም መንሳት ከቶ ለምንድነው!» በማለት ተናገረ ።

በንጥፍ ድንጋዩ ላይ የሚጓዘው ጋሪ ነቅነቅ ሲል የኢቫን ጭንቅላት እናት ደረት ላይ ጥግት ብሎ ተጠጋ ። ጋሪ ነጂው ከፊት በሚገኘው መቀመጫው ላይ በገሚስ ዞር ብሎ ተቀምጦ የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«ሕዝቡ እየተንቀሳቀሰ ነው ። ሁከት እየተስፋፋ ነው ። ባለፈው ምሽት ጃንዳርሞች እኛ ሠፈር የሚኖር አንድ ጎረቤት ቤት መጥተው እስከንጋት ድረስ ቤቱን ሲያመሳቅሉ ከቆዩ በኋላ አንዱን አንጥረኛ ይዘውት ሄዱ ። ሰዎቹ እንደሚሉት በውድቅት ላይ ወደወንዝ ወስደው ወንዙ ውስጥ ይጥሉታል ነው ። አይ! አንጥረኛው እንዴት ያለ ጥሩ ሰው ነበር!» አለ ።

«ማን ይባል ነበር?» በማለት እናት ጠየቀች ።

«ማን ፣ አንጥረኛው? ሳቬሊ የቭቼንኮ ይባላል ። ገና ወጣት ሰው ነው ። ግን ብዙ ብዙ ዕውቀት አለው ። የማይፈቀዱ ነገሮችን ተመራምሮ የሚያውቅ ይመስላል ። እኛን ለመጠየቅ ይመጣ ነበር ። ከዚያም ፡ — ‘እናንተ ጋሪ ነጂዎች ለመሆኑ ምን ዓይነት ኑሮ እንደምትኖሩ ታውቁታላችሁን?» ይለናል ። እኛም ‘ከውሻ ኑሮ የባሰ ኑሮ ነው የምንኖረው’ እንለዋለን ።» አላት ።

«እሺ ፣ ያቁሙልን እዚህ እንወርዳለን!» አለችው ።

ንቅናቄው ኢቫንን አነቃው ። በጥቂቱ አቃሰተ ።

«ጥንብዝ ብሎ ሰክሮ የለ እንዴ! አይ አረቂያም አረቄኛ!» በማለት ጋሪ ነጂው ተናገረ ።

ኢቫን የግዱን ከጋሪው ላይ ወደ መሬት ወረደ ።

«ደህና ነኝ ። ብቻዬን መሄድ እችላለሁኝ...» እያለ እናትን መከራከሩን ቀጠለ ።

13

ሶፍያ ቀድማ እቤት ገብታ ነበር ። ብስጩ እና ቁጡ ሁናለች ። ሲጋራዋን በጥርሶቿ መሃል አኝካ ይዛለች ።

ቁስለኛውን ልጅ ሶፋው ላይ ካስቀመጡት በኋላ ዐይኖቿን ከሲጋራዋ ጢስ እየተከላከለች እና ትዕዛዝ እየሰጠች የጭንቅላቱን እሥር ቶሎ ብላ ትፈታለት ጀመር ። ከዚያም ፡ —

«ኢቫን ዳኒሎቪችን አምጥተውታል! ኒሎቭና ደከመዎት እንዴ? ፈርተው ነበር ። አይደለምን? አሁን እስኪ ትንሽ አረፍ ይበሉ ። ኒኮላይ ፣ እስኪ ለኒሎቭና አንድ ብርጭቆ ወይን ጠጅ ስጣቸው!» አለች ።

እናት እስካሁን በደረሰው ድርጊት ከላይዋ ላይ ሀዘኑ እና ድንጋጤው አልበረደላትም ። የምትተነፍሰው የግዷን ሲሆን ልቧንም በጣም ሕመም ይሰማት ጀመር ።

«ስለእኔ አትቸገሩ...» በማለት ተናገረች ። ይሁን እንጂ መላ ሁኔታዋ የደግነት የከፋ አይንካዎ ባይነት እንክብካቤ እንዲደረግላት የሚጠይቅ ነው ።

ኒኮላይ ከሌላኛው ክፍል የመጣ ሲሆን እጁም በፋሻ ተጠቅልሎ ተመለከተች ። አብሮትም ሃኪሙ ዶክተር ኢቫን ዳኒሎቪች የሚገኝ ሲሆን እርሱም ፀጉሩ እንደ ጃርት ተመሰቃቅሎ እና ተቆጥቶ ቆሞአል ። በቀጥታ ወደኢቫን ሄደ እና ጎንበስ ብሎ ተመለከተው ። ከዚያም ፡ —

«ውሃ ብዙ ውሃ ። ጥቂት የጥጥ ጨርቅ እና ጥጥ አምጡልኝ!» አለ ።

እናት ወደ ምግብ ማዘጋጃው ክፍል ለመሄድ ስትነሳ ኒኮላይ በእጁ ደገፍ አድርጎ ከያዛት በኋላ ወደ ምግብ ማዘጋጃው ክፍል እየወሰዳት ፡ —

«ሶፍያ ነች እምጪ የተባለች እንጂ ፤ እርስዎ አይደሉም ። የኔ ውድ ፤ ተረብሸው ነበር ። አይደለምን?» በማለት ለስለስ ባለ አነጋገር ተናገረ ።

ይሁን እንጂ ፥ ትክ ብለው ተመልካች እና ርኅሩኅ የሆኑ ዐይኖቹን ስተመለከት ራሷን መቆጣጠር አልቻለችም ።

«የኔ ሸጋ ፥ ምን ነበር ይደረግ የነበረው! ሰዎችን ቆራረጡአቸው! ቆራረጡዋቸው እኮ!» በማለት አለቀሰች ።

«ተመልክቻለሁኝ!» አለ ኒኮላይ ጭንቅላቱን እየነቀነቀ እና ወይን ጠጅ በብርጭቆ እየሰጣት ። ቀጠል አድርጎም ፥ —

«ሁለቱም ወገኖች ራሳቸውን ስተው ነበር ። ይኸ ግን አያሳስብዎ ። በሰይፋቸው ይማቱ የነበረው በስሉ በኩል ሳይሆን በዱልዱሙ በኩል ነበር ። እንደመሰለኝ ከፋኛ የቆሰለ አንድ ሰው ብቻ ነበር ። ሁኔታው ሲደርስ የተመለከትኩኝ ስሆን ከግርግሩ ውስጥም አውጥቼ ዋለሁኝ...» በማለት ተናገረ ።

እናት በኒኮላይ ድምፅ ፥ በክፍሉ ሞቃትነት እና ድምቀት ተጽናናች ። በባለውለታነት ትመለከተው ጀመር ።

«አንተንም መቱህን?» በማለት ጠየቀችው ።

«እንደሚመስለኝ ይኸንን ጉዳት ያደረስኩት ራሴው ነኝ ። በደንታ ቢስነት እጄን ከአንድ ነገር ጋር አጋጭቼ ቆዳዬ ተላጠ ። እንሆ ሻይ ይጠጡ ። ውጪው ይበርዳል ። ሙቀት የሚሰጥ ልብስ ደግሞ አልለበሱም...» አለ ።

ሲኒውን ለመቀበል እጅዋን ስትዘረጋ የደረቀ ደም እጅዋ ላይ ተመለከተች ። ወዲያውኑ እጅዋን ወደ ጭኗ ስብስብ አድርጋ መለሰችው ። ቀሚሷ ርጥብ ነበር ። ጣቶቿን ስትመለከት የዐይኖቿን ሽፋል ከፍ አድርጋ

በመሽብሸብ ዐይኖቿን ብልጥጥ አድርጋ ከፈተቻቸው ። ልቦቿ ይመቱ ጀመር ። ዞረባት ።

«ፓቬልንም ቢሆን ያው እንደዚህ ማድረጋቸው አይቀርም!» በማለት አሰበች ።

ኢቫን ዳኒሎቪች የሸሚዙ እጅጌ ተሰቅስቆ እነርሱ ወደአሉበት ክፍል ገባ ። ለኒኮላይ ዝምታ የተመላበት የአጠያየቅ አመለካከት በጉልህ ድምፅ እንደሚከተለው መለሰ ፥ —

«የፊቱ ቁስል ይኸን ያህል ከባድ አይደለም ። የራስ ቅሉ ግን በጣምም ባይሆን በመጠኑ ተፈንክቶአል ። ጠንካራ ወጣት ነው ። ይሁን እንጂ ፥ ብዙ ደም ፈስሶታል ። ወደሆስፒታል እንላከው ይሆን?» አለ ።

«ለምን? እዚሁ ይቆይ!» አለ ኒኮላይ ።

«ለዛሬ እና ምናልባትም ለነገ ጭምር ። ከዚያ በኋላ ግን ለእኔ ምቹ የሚሆንልኝ ሆስፒታል ባከመው ነው ። እዚህ እየተመላለስኩኝ ለማከም ጊዜ የለኝም ። በመካነ-መቃብሩ ቦታ ስለደረሰው ግጭት ተበታኝ ወረቀት ታዘጋጃለህን?» አለው ።

«አዎን ። አዘጋጃለሁኝ!» በማለት ኒኮላይ መለሰ ።

እናት በዝምታ ተነስታ ወደ ማዕድ ክፍል መሄድ ጀመረች ።

«ኒሎቭና ፥ ወዴት ይሄዳሉ?» በማለት እየተጨነቀ ኒኮላይ ጠየቀ ። ቀጠል አድርጎም ።

«ያለ እርስዎ አጋዥነት ማናቸውንም ነገር ሶፍያ ማከናወን ትችላለች!» አለ ።

ተመለከተችው እና በጥቂቱ ትከሻዋን ነቅንቅ አደረገች ።

«ሰውነቴ ሁሉ በደም ተለውሶአል...» በማለት ፈገግ እንደማለት ብላ መለሰች ።

ክፍሏ ሄዳ ልብሶቿን ስትቀይር እነዚህ ሰዎች ያላቸውን ያለመበገር ጥንካሬ እና እንደዚህ አሳሳ

ቢ የሆኑ ከፍተኛ ሁኔታዎችን እንዴት በቀላሉ እንደ
ሚወስዱት በመገረም ትደነቅ ጀመር ። ይኸንን በመሰለ
ው ሁኔታ የምታደርገው ማሰላሰል ፍርሃቷን ከላይዋ
ላይ የገፈፈላት ሲሆን ልቧንም አበረታለት ። ቁስለኛ
ው ልጅ ወደተኛበት ክፍል ስትሄድ ሶፍያ ልጁን
ጎንበስ ብላ ስትመለከተው አስተዋለች ።

«ጓድ! ይኸማ ሞኝነት ነው!» ትለዋለች ሶፍያ ።

«አዎን ፤ እርስዎን አስቸግርዎታለሁ!» በማለት በተዳ
ከመ ድምፅ ተናገረ ።

«ይልቅ ዝም ይበሉ ። ይኸ የበለጠ ይጠቅምዎታ
ል...» ትለዋለች ።

እናት እጅዋን ሶፍያ ትከሻ ላይ ጣል አድርጋ ከበ
ስተኋላዋ ቆማ ጋሪው ላይ በነበሩበት ጊዜ አስደንጋ
ጭ የሆኑ ቃላቶችን በመናገር እንዴት ያስፈራራት
እንደነበረ የልጁን የገረጣ ፊት እየተመለከተች በመሳ
ቅ ለሶፍያ ትነግራት ጀመር ። የኢቫን ዐይኖች በትኩሳ
ት ጋይተዋል ።»

«እንደምን ያለሁ ሞኝ ነኝ!» አለ ሀፍረት በተሰማ
ው ሁኔታ ።

«አሁን ትተንህ መሄዳችን ነው ። በል እንግዲህ
ተኛ» እያለችው የብርድልብሱን አስተካከለችለት ።

ምግብ ቤት ሂደው ያሳለፉትን የዕለቱን ሁኔታ
በመነጋገር ረዘም ላለ ጊዜ ቆዩ ። ያለፈውን ድርጊት
እንዳለፈ ድርጊት በመቁጠር ስለወደፊቱ ሁኔታ በ
ሙሉ ልብ እያሰላሰሉ ስለወደፊቱ ምን ማድረግ እን
ደሚገባቸው ዕቅድ እያወጡ ይወያዩ ጀመር ። ፊቶቻ
ቸው በድካም ዝለዋል ። አስተሳሰቦቻቸው ግን ብርታት
ያልተለያቸው አስተሳሰቦች ሲሆኑ ስለ ተግባራቸው
በሚወያዩበት ጊዜም በራሳቸው ላይ ያላቸውን ያለመር
ካት ስሜት አይሸሽጉም ። ዶክተሩ ብስጩ ሁኖ ወንበ
ሩ ላይ ይንቆራጠጣል ።

«በአሁኑ ጊዜ ፕሮፓጋንዳ ብቻውን በቂ አይደለ
ም!» በማለት ጉልህ እና ከፍተኛ የሆነ ድምፁን ለመ
ግራት እየሞከረ ተናገረ ። ቀጠል አድርጎም «ወጣት
ወዝ-አደሮች ትክክል ናቸው ። የፕሮፓጋንዳችንን መጠ
ን መጨመር አለብን የምነግራችሁን ስሙኝ! ወዝ-አደ
ሮቹ ልክ ናቸው ነው የምለው!» አለ ።

ኒኮላይ ኮስተር ብሎ የዶክተሩን ድምፅ በመሰለ
ሁኔታ የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«የሥነ-ጽሁፍ እጥረት አለ የሚል ቅሬታ ከየቦታ
ው ይሰማል ። ያም ሁኖ ግን አሁንም ድረስ ሻል ያለ
ነው የምንለው ማተምያ ለማቋቋም አልቻልንም ። በዚ
ህ ተግባር የተሠማራችይቱ ሉድሚላ በድካም እየዛለ
ች ነች ። ረዳት ካላደረግንላት በቅርቡ ራሷን ስታ
ትወድቃለች» አለ ።

«ቬሶቭሺኮቭስ?» በማለት ሶፍያ ጠየቀች ።

«እርሱ ከተማ ውስጥ ሊኖር አይችልም ። አዲሱ
ማተምያችን ሥራውን ሲጀምር ብቻ ሥራ መሥራት
ይጀምራል ። ያንን ከመጀመራችን በፊት ደግሞ አን
ድ ሌላ ተጨማሪ ሰው ያስፈልገናል» አለ ።

«እኔ ልሠራ አልችልምን?» በማለት እናት ረጋ
ብላ ጠየቀች ።

ሦስቱም ለጥቂት ሰኮንዶች ሳይነጋገሩ ይመለከ
ቷት ጀመር ።

«ጥሩ ሃሣብ ነው!» በማለት ሶፍያ አድንቃ ተናገ
ረች ።

«ኒሎቭና ፥ ሥራው ለእርስዎ ከባድ ይሆንብዎታል»
በማለት ኒኮላይ መረር አድርጎ ተናገረ ። ቀጠል አድር
ጎም «ከከተማ ውጪ መኖር ይኖርብዎታል ። ይኸም
ማለት ፓቬልን ሊያዩት አይችሉም ማለት ነው ። እና
በአጠቃላይ ደግሞ...» ብሎ ሳይጨርስ ፥ እናት ንግግሩ
ን ቀበል አድርጋ ፡ —

«የኔ ፓቬልን አለመጎብኘት ለፓቬል ይኸን ያህልም የሚያጎድልበት ነገር የለም ። ዕውነቱን ለመናገር ከሆነ ደግሞ ፣ ለእኔም ቢሆን ፓቬል ዘንድ መሄዱ ልቤን ማሸበር ብቻ ነው ። አንዳችም ነገር ቢሆን መነጋገር አይፈቀድም ። ክልክል የሆኑ ያልተፈቀዱ ነገሮች ከአንደበቴ ወጥተው እናገር እንደሆን ብለው እነርሱ አፍ-አፌን ሲያስተውሉ እኔ እንደሞኝ ተገትሬ መቆም ብቻ ነው የተረፈኝ» አለች ።

በእነዚህ ጥቂት ቀናት ድርጊቶች ድክም ብላ ዝላ የነበረች በመሆኗ ፣ አሁን ራቅ ብላ የመኖር አጋጣሚ እንዳጋጠማት ስትገነዘብ በአጋጣሚው ለመጠቀም ጓጓች ።

ይሁን እንጂ ፣ ኒኮላይ ይኸንን የሚወያዩበትን አርዕስት ለወጥ አደረገው ።

«ኢቫን ፣ በአዕምሮህ ውስጥ ምን እየተጉላላ ነው?» በማለት ኒኮላይ ዞር ብሎ በመመልከት ዶክተሩን ጠየቀው ።

ዶክተሩ ወደመሬት ቀለስ ብሎ የነበረውን ጭንቅላቱን ቀና አደረገ ። ከዚያም ፡ —

«ብዛታችን የቱን ያህል አነስተኛ እንደሆነ እያሰላሰልኩኝ ነው» አለ ቅር በተሰኘ ሁኔታ ፤ ከዚያም ቀጠል አድርጎ «ይበልጥ ጠንካራ በሆነ ሁኔታ መሥራት አለብን ። ፓቬል እና አንድሬይም ከእሥር ቤት ማምለጥ እንዳለባቸው አስረድተን ማሳመን አለብን ። እዚያ ያለ አንዳች ተግባር እንዲሁ ታሥረው መቀመጥ የለባቸውም ። እነርሱ በጣም ለእኛ ጠቀሜታ ያላቸው ናቸው» አለ ።

ኒኮላይ ኮስተር አለ ። ጭንቅላቱን ነቅነቅ እያደረገ እናትን ይመለከት ጀመር ። እርሷ ባለችበት ስለልጅዋ ለማውራት ማመንታታቸውን በመመልከቷ ፣ የእርሷን ምኞት ከቁም ነገር ባለመቁጠራቸው አዝና ተነስታ

ወጥታ ሄደች ። ዝቅ ባለ ድምፅ የሚሰሙትን ንግግሮች ዐይኖቿ ተከፍተው እያዳመጠች አልጋዋ ላይ ጋደም እንዳለች ነቃ ብላ ታሰላስል ጀመር ።

ቀኑ ለእናት ልትረዳው ባልቻለችው ሁኔታ ጭልምልም ያለ እና የደስ ደስ የሌለው ሁኖባት የነበረ ቢሆንም ስለዚህ ለማስታወስ አልፈቀደችም ነበር ። የሚያውኳትን አስተሳሰቦች በሙሉ ወደጎን ትታ ስለ ፓቬል ታስብ ጀመረች ። ከእሥር ቤት እንዲወጣ ፈልጋለች ። ነገር ግን ፈርታለታለች ። በእርሷ አካባቢ ያሉት ሁኔታዎች ከጊዜ ጊዜ ከፍ-ከፍ እያሉ የሚሄዱ እና ወደ ግጭት የሚያመሩ መሆናቸውንም ተገንዝበች ። የሰዎች በዝምታ የተመላ ታጋሽነት ቦታውን ለተጋጋለ ተሳታፊነት ይለቅቅ ጀመር ። ብስጨነታቸው ከጊዜ-ጊዜ እየጨመረ ይሄድ ጀመር ። ከሁሉም ዘንድ ጠንከር ያሉ ቃላት ሲሰነዘሩ የምታዳምጥ ሲሆን ሁሉም ነገር መረጋጋት የጎደለው ሁኖ ይታይ ነበር ። እየአንዳንዱ አዋጅ በገበያ ቦታዎች ፣ በየሱቆች ፣ በአሽከሮች እና በእደ ጥበባት ሠራተኞች መካከል ውይይትን ያስከትል ጀመር ። በከተማዎች ውስጥ ሰዎች በተያዙ ቁጥር ሁኔታው አስፈሪ እና ውስብስብ የሆኑ አስተያየቶችን አንዳንድ ጊዜም እንደየሁኔታው በቅሬታ የተመሉ የሀዘን ምልክቶችን ያስከትሉ ጀመር ። እንደመነሳሳት ፣ እንደ ሶሻሊስቶች ፣ እንደ ፖለቲካ የመሳሰሉት ቀደም ባሉት ጊዜዎች ስትሰማቸው ያስፈራሩዋት የነበሩትን ቃላቶች ከጊዜ ጊዜ ተራ ሕዝቦች ሲጠቀሙባቸው ትሰማቸው ጀመረች ። ቃላቶቹ የሚቀርቡት በምጸት መልክ ቢሆን ፣ ከምጸቱ በስተጀርባ የማወቅ የመረዳት ጉጉት ይታይበታል ። በስድብ መልክ ቃላቶቹ የሚቀርቡ ቢሆኑም ስድቡ የሚቀርበው ከፍርሃት የተነሳ መሆኑ ያስታውቅ ነበር ። ቃላቶቹ የሚቀርቡት በአስተሳሰብ ጥልቀት ተመልተው ከሆነ ደግሞ

አስተሳሰቦቹ ተስፋ ያዘሉ እና ማስጠንቀቂያ በውስጣቸ
ው ይዘው የሚገኙ ነበሩ ። ቀስ-በቀስ በዚህ በረጋ
ጥቁር ውሃ ውስጥ ያለመረጋጋት ክበቦች እየሰፉ ይታ
ዩ ጀመር ። በድን ሁነው ቆይተው የነበሩ አስተሳሰበ
ች መንቀሳቀስ የጀመሩ ሲሆኑ ፣ አሜን-አሜን ይሁን-ይ
ሁን ተብሎ ተቀባይነት ያገኘ የነበረው የየዕለቱ
ድርጊት ሁሉ ከመሠረቱ መናጋት ጀመረ ። የሕይወትን
ከባድ ገጽታ የማወቅ ችሎታዋ ከፍተኛ በመሆኑ ከሌ
ሎች ሰዎች ይበልጥ ይኸንን ግልጥ በሆነ ሁኔታ ትመ
ለከታለች ። በአሁኑ ጊዜም ይኸ ሁኔታ በአስተሳሰብ
እና ባለመርካት ቅርተኛነት ተያራርቦ በማየቷ በአን
ድ በኩል የተደሰተች ስትሆን በሌላ በኩል ደግሞ
ሥጉ ሁናለች ፡ — ተደሳች የመሆኗ ምክንያት በዚህ
ጉዳይ ውስጥ የልጅዋ ድርጊት የሚገኝበት በመሆኑ
ነው ። ሥጉ የመሆኗ ምክንያት ደግሞ ፤ ልጅዋ ከእሥር
ቤት ቢያመልጥ የግንባር-ቀደምትነቱን ቦታ የሚይዝ
በመሆኑ እና ይኸም ከፍተኛ የመደምሰስ አደጋን ሊ
ያስከትልበት እንደሚችል ስለምታውቅ ነው ።

አንዳንድ ጊዜ የልጅዋ ምስል ከአሁን ቀደም ሰም
ታው የማታውቀው ባለታሪክ ሰው ታሪክ ፤ ከዚህ ቀደ
ም በከፍተኛ ደረጃ ያደነቀቻቸውና ትላልቅ ሰዎች ከዚ
ህ ቀደም ያወቀችውን ብሩኅ እና ጀግና ምስል ተመ
ስሎ ይታያታል ። በዚህን ጊዜም በኩራት እና በርኅራ
ኄ ልቧ የሚመላ ሲሆን በታላቅ ደስታም ታሰላስ
ለዋለች ።

«ሁሉም ነገር ይሳካል!» በማለት ታስባለች ።

ይሁን እንጂ ፣ በውስጧ የሚገኘው የእናትነቷ ስሜ
ት ታላቅ ሰብአዊነትን አዝሎ ብቅ በማለት ባላት
ከፍተኛ ስሜት ላይ አሳዛኝ እና አስጊ የሆኑ አስተሳ
ሰቦችን አዝላ ትገኛለች ።

«ይገድሉታል... ይገድሉታል!» በማለት ታሰላስላለች ።

14

አንድ ቀን ቀትር ላይ እሥር ቤቱ ቢሮ ውስጥ
ከፓቬል ፊት-ለፊት ተቀምጣ የእንባ ጭጋግ በከበቧት
ዐይኖቿ ያልተላጨ ጉንጩን እየተመለከተች በጣቶ
ቿ ውስጥ ተጨረማምቶ የሚገኘውን የማስታወሻ
ጽሁፍ ለመስጠት የምትችልበትን አጋጣሚ ትጠባበ
ቅ ጀመረች ።

«እኔ ደህና ነኝ ። ሌሎቹም ደህና ናቸው!» አላት
ረጋ ባለ አነጋገር ። «አንቺስ እንደምንድነሽ?» አላት ።

«ደህና ነኝ ። የጎር ኢቫኖቪች አረፈ!» በማለት ወዲ
ያውኑ ፈጥና መለሰች ።

«እረ?» በማለት በሀዘን ጠየቀ ። ቀስ ብሎ አንገ
ቱን ወደ መሬት ደፋ ።

«ፖሊሶች በቀብሩ ሥነ-ሥርአት ላይ ሰዎችን መ
ደብደብ ጀምረው አንድ ሰው ይዘው አሠሩ!» በማለት
እናት በቅንነት ንግግሯን ቀጠለች ። የእሥር ቤቱ ምክ
ትል ሹም ምላሱን ወጣ እንደማድረግ አድርጎ ከተቀ
መጠበት አፈፍ ብሎ ብድግ አለ ።

«ይኸንን መሳይ ንግግር መነጋገር አይፈቀድም ።
ይኸንን ማወቅ ያስፈልጋል! የፖለቲካ ጉዳይ አንስቶ
ማውራት አይፈቀድም!» በማለት ተናገረ ።

እናትም ከተቀመጠችበት ብድግ አለች ።

«እኔ ያወራሁት ስለፖለቲካ ሳይሆን ስለድብድብ
ነው» በማለት በይቅርታ አጠያየቅ መንፈስ ተናገረች ።
ቀጠል አድርጋም «በእርግጥም ደግሞ ተደባድበዋል ።
እንደውም የአንድ ልጅ ጭንቅላት ፈንክተዋል...»
አለች ።

«ምንም ሆነ ምን ያው ነው ። ይኸንን ጉዳይ
እንደገና አንስተው እንዳያወሩ አጠይቅዎታለሁኝ ።
ይኸም ማለት ፣ እርስዎን በግል የማያገባዎትን ጉዳይ

እንስተው አይነጋገሩ ማለት ነው ። ማለትም ቤተሰቦችዎን ፥ ቤትዎን ፥ እና የመሳሰሉትንም ነገር የማይመለከቱ ጉዳዮችን እንስተው አይነጋገሩ!» አለ ።

ነገር ማማታቱ ተሰማው እና ወደ መቀመጫው ሂዶ ከተቀመጠ በኋላ ወረቀቶች ያገላብጥ ጀመር ።

«በኋላ ለእንደዚህ ዓይነቱ ጉዳይ በኃላፊነት የምጠየቀው እኔ ነኝ...» በማለት በመጨነቅ ሁኔታ ጩመር አድርጎ ተናገረ ።

ዓይኖቿን ከእርሱ ላይ ሳትነቀል ቶሎ ብላ የማስታወሻ ወረቀቱን ለፓቬል ከሰጠች በኋላ እናት የእፎይታ ትንፋሿን ተነፈሰች ።

«ምን እንደምናገር አላውቅም...» በማለት እናት ተናገረች ።

«እኔም እንደእንቺው ነኝ...» በማለት ፓቬል እየሳቀ መለሰላት ።

«እንግዳው እዚህ መምጣት ፋይዳ የለውም» በማለት ምክትሉ ሹም በስጨት ብሎ ተናገረ ። ቀጠል አድርጎም «ምን እንደሚናገሩ አያውቁም ። ይሁን እንጂ እዚህ መምጣትዎ ደግሞ አይቀርም ። መጥተውም ደግሞ ሰውን ያውካሉ...» አለ ።

«ፍርዱ በቅርብ ጊዜ ውስጥ ይሰማልን?» በማለት እናት ጠየቀች ።

«ከጥቂት ቀናት በፊት ሕግ-አስከባሪው መጥቶ ነበር ። በቅርቡ ቀን ፍርዱ ይሰማል ብሎአል...» በማለት ፓቬል መለሰ ።

ጥቂት አልባሌ የሆኑ ሃሣቦችን ተቀያየሩ ። ፓቬል በእፍቅሮት ሁኔታ የሚመለከታት መሆኑን ተገነዘበች ። ያው እንቀድሞው ረጋ ያለ እና የተደላደለ ባሕርዩን የያዘ ነበር ። እጆቹ ከመንጣታቸው በስተቀር እና ጺሙንም ካለመላጨቱ የተነሳ ሁኔታው ሽማግሌ ከማስመሰሉ በስተቀር አልተለወጠም ። አስደሳች የሆነ

ዜና ፡ — ስለ ኒኮላይ ፡ — ልትነግረው ፈለገች ። ቅንነት ባልተለየው ሁኔታ አስተያየቶቿን ታቀርብ እንደነበረው ሁሉ የሚከተለውን ንግግርም ተመሳሳይ በሆነ ድምፅ አቀረበች ፡ —

«ባለፈው ቀን የክርስትና ልጅህን አየሁት...» አለችው ።

ማንን እንደሆነ ለማወቅ ትክ ብሎ በዝምታ ዐይን-ዐይኖቿን ፓቬል ይመለከት ጀመር ። ቬሶቫሺኮቫን ማለቷ እንደሆነ እንዲረዳው ብላ የቬሶቫሺኮቫን ፊንጣጣ የጠቀጠቀውን ፊት ለማመልከት በጣቷ ፊቷን ጠቅ-ጠቅ እያደረገች አሳየችው ።

«ልጁ እየተሻሻለ ነው ። በቅርቡ ሥራ ያገኛል» አለችው ።

ልጅዋ ጉዳዩን ተገነዘበው ። ዐይኖቹ በደስታ ተመልተው ይስቁ ጀመር ።

«ጥሩ ነው!» አለ ።

«እሺ ፥ እንግዲህ ይኸው ነው» አለች በራሷም ተደስታ እና በልጅዋ መደሰትም ልቧ ተነክቶ ።

በመሰናበት መልክ እጅዋን አጥብቆ ጨበጥ አድርጎ ከያዘ በኋላ ፡ —

«እናት አመሠግናለሁኝ» አለ ።

የመቀራረባቸው አስደሳች ግንዛቤ እንደጠንካራ የወይን መጠጥ ከጭንቅላቷ ላይ ወጣ ። የምትመልስለት ቃላት በማጣቷ በዝምታ እጁን ያዝ አደረገችው ።

እቤት ስትመለስ ሳሻ እናትን ትጠብቃት ኖሮ አገኘቻት ። እናት ወደ እሥር ቤት በሄደችበት ቀን ሳሻም ከእናት ደህንነቱን ለመረዳት ትመጣለች ። ስለፓቬል አትጠይቅም ። እናት ስለፓቬል ሳታወራላት ከቀረችም የእናትን ዐይኖች ለረጅም ጊዜያት በመመልከት ጉጉቷን ትወጣለች ። አሁን ግን ጉጉት በተመላበት ሁኔታ ሳሻ እንደሚከተለው ጥያቄ አቀረበች ፡ —

«እንዴት ነው?»

«ደህና ነው!»

«የማስታወሻውን ወረቀት ሰጡትን?»

«አዎን ። እንዴት አድርጌ አሾልኬ እንዲደርሰው እንዳደረግሁኝ ባየሽ ኖሮ ጥሩ ነበር!»

«አነበበውን?»

«እዚያ? እንዴት አድርጎ?»

«ውይ! ዕውነት ነው ። ዘንግቼ ነው!» አለች ልጃገረዲቱ ቀስ ብላ ። ከዚያም ቀጠል አደረገች እና «ሌላ ሳምንት መጠበቅ አለብን ማለት ነው ። አንድ ሙሉ ሳምንት! እሺ ብሎ በጉዳዩ የሚስማማ ይመስልዎታልን?»

ሳሻ ኮስተር ብላ የእናትን መልስ በመጠበቅ እናትን ትመለከት ጀመር ።

«ይኸ ነው ብዬ መናገር አልችልም ። አደጋ የማያስከትል ጉዳይ ከሆነ ለምን አይስማማም?» በማለት እናት ቀስ ብላ ተናገረች ።

ሳሻ ራሷን ነቀነቀች ።

«በሽተኛው ምን መመገብ እንደተፈቀደለት ያውቃሉን? እርቦታል ።» አለች ።

«የሆነውን መመገብ ይችላል ። አንድ ጊዜ ቆይኝ እኔ...»

አለች እና ወደ ማዕድ ክፍል ሄደች ። ሳሻም ተከተለቻት ።

«ላግዝዎትን?»

«ኧረ ስለእግዚአብሔር ። ግዴለም!»

እናት ጎንበስ ብላ ከማብሰያው ውስጥ ድስት አወጣች ።

«ይቆዩ...» አለች ልጃገረዲቱ ፈጠን ብላ ።

በሚንቀጠቀጡ ከናፍሮቿ ስትናገር ፊቷ ገርጠት ብሎአል ፤ ዓይኖቿም በስሜት ተነክተው ቀልተዋል ።

«ልጠይቅዎት ፈልጌ የነበረው ፤ እሺ ብሎ በጉዳዩ እንደማይስማማ እርግጠኛ ነኝ ። በዚህ ጉዳይ ላይ እንዲያነጋግሩት እማጸንዎታለሁኝ! በጣም ያስፈልገናል! ለቆምንበት ዓላማ የሚያስፈልገን በመሆኑ ምክንያት መሆኑን ይንገሩት! ለጤናው የምፈራለት መሆኔን ይንገሩት ። የፍርዱ ቀን እንኳን ገና ያልተወሰነ መሆኑን እርስዎ ራስዎም መገንዘብ ይችላሉ...» አለች ።

ይኸንን ከአንደበቷ እውጥታ ለመናገር መጣር አስፈልጓት እንደነበረ እርግጥ ነው ። አንደበቷ ተሳሰረ ። እዛው እቆመችበት ቀጥ ብላ በመገተር ቀረች ። ዐይኖቿን ዞር አደረገች ። እንደገና ዐይኖቿን በመጨፈን ከንፈሮቿን ትነክስ ጀመር ። የተጨበጡ ጣቶቿ ሲንቋቁ እናት ይሰማት ነበር ።

በዚህ ፍንዳታ ፔላጊያ የታወከች ስትሆን የሳሻን ሁኔታ የምትገነዘብ በመሆኗ እጇቿን ሳሻ ላይ ጣል አደረገች ።

«የኔ ውዲት ልጃገረድ! እርሱ እንደሆነ ያው ራሱ የሚናገረውን ካልሆነ በስተቀር ሌላ ማንንም እሺ ብሎ አያዳምጥም ። ማንንም እሺ አይልም!» አለች ።

እርስ በእርሳቸው ተጠጋግተው እና በዝምታ ታውከው ቆሙ ። ከዚያም ሳሻ ቀስ ብላ የእናትን እጅ ከላይዋ ላይ አወረደች ። ከዚያም ፡ —

«ልክ ነዎት!» በማለት ትከሻዋን ነቀነቀች ። ቀጥላም «ይኸ ሁሉ አባባል ሞኝነት ነው ። የነርቭ መነካት ነው...» አለች ።

ከዚያም ረጋ ባለ ሁኔታ ፡ —

«እሺ ይሁና ። ሕመምተኛችንን እንመግበው...» አለች ።

ኢቫን አጠገብ ተቀመጠች እና ራሱን ያመው እንደሆነ ጠየቀችው ።

«በጣም አይደለም ። ይሁን እንጂ ሁሉም ነገር

ይዞርብኛል ። ድካምም ይሰማኛል» በማለት በብስጭት የብርድ ልብሱን ወደ አገጩ እያስጠጋ እና መብራቱ በኃይል ይበራ ይመስል ዐይኖቹን ጭልምልም እያደረገ መለሰ ። እርሷ ባለችበት እንደልቡ ለመመገብ በጣም ዐይን-አፋር መሆኑን ሳሻ በመገንዘቧ ከተቀመጠችበት ተነስታ ሄደች ።

ኢቫን ቁጭ ካለ በኋላ በዐይኖቹ ይከተላት ጀመር ።

«እንዴት ያለ ውበት ነው ያላት!» በማለት አደነቀ ።

ደስ የሚያሰኙ ሰማያዊ ዐይኖች ፤ ክርክም ብለው የተስተካከሉ ጥርሶች እና ልውጥውጥ የሚል ድምፅ አለው ።

«ስንት አመትህ ነው?» በማለት እናት ጠየቀችው ።

«አሥራ ሰባት ።»

«ቤተሰቦችህ የት ናቸው?»

«ገጠር ናቸው ። የአሥር አመት ልጅ ከሆንኩኝ ጀምሮ እዚህ እኖራለሁኝ ። ትምህርት ቤት እንደጨረስኩኝ መጣሁኝ ። ጓዲት ፣ የእርስዎ ስም ማን ይባላል?» አላት ።

«ጓዲት» በማለት እናትን ሰዎች ሲጠሯት ምን ግዜም ትደሰታለች ፤ ልቧም ይነካል ።

«ለምን ለማወቅ ትሻለህ?» አለችው ፈገግ እያለች ።

«አዩ» አለ ጥቂት በማፈር ቆየት ካለ በኋላ ። ከዚያም ቀጠል አደረገ እና «እኛ ጥናት ክበብ ውስጥ ካሉት መካከል አንዱ ተማሪ ፣ ማለትም ከሚያስተምሩን መካከል አንዱ ስለ ወዝ-አደሩ ስለ ፓቬል ቭላሶቭ እናት ነግሮን ነበር ። የሜይ አንድ ቀን ሰላማዊ ሰልፍ ትዝ ይልዎታልን?» አላት ።

እናት ወዲያውኑ ነቃ በማለት አዎን በሚል ሁኔታ ራሷን ነቀነቀች ።

«አርማችንን በአደባባዩ በግንባር-ቀደምትነት ይዞ ይመራ የነበረው የመጀመርያው ሰው እርሱ ነበር!» በማለት ልጁ ኩራት በተመላው ሁኔታ ተናገረ ። ይኸ የእርሱ ኩራትም እናት ልብ ውስጥ ገብቶ አስተጋባ ።

«እኔ በዚያን ጊዜ እዚያ አልነበርኩኝም ። የራሳችንን ሰላማዊ ሰልፍ ለማድረግ ፈልገን ነበር ። ሳይሳካ ቀረ ። ጥቂቶች ነበርን ። ያያሉ ፣ በሚቀጥለው ዓመት ግን እናደርጋለን!» አለ ።

በስሜት ተውጦ ስለነበረ መተንፈስ እንኳን ተሳነው ።

«አሁን የምነጋገረው ስለቭላሶቭ እናት ብዬ ነው» በማለት ማንኪያውን እያነቃነቀ በሃሳቡ ደመደመ ። ቀጠል አድርጎም በሃሳቡ ፡ —

«ከዚያን ጊዜም በኋላ የቭላሶቭ እናት የፓርቲው አባል ሆኑ ማለት ነዋ ! እንደው ምን አለፋችሁ ፤ ግሩም ድንቅ የሆኑ ሴት ናቸው ይባላል!» በማለት አሰላሰለ ።

እናት በሰፊው ፈገግ አለች ። የልጁን የአድናቆት አነጋገር ማዳመጥ ለእርሷ አስደሳች ነበር ። አነጋገሩ አስደሳች እና አሳፋሪም ነበር ። «የቭላሶቭ እናት ማለት እኔ ነኝ» ብላ ልትነግረው ፈልጋ ነበር ። በዚህ ፈንታ ግን በምጸት አስተሳሰብ «ጅላጅል አሮጊት ነሽ ። ሌላ ምንድነኝ ልትይ ነው?» በሚል ሁኔታ አሰላሰለች ።

«ትንሽ ልጨምርልህ እና ብላ ። ለቆምንበት ዓላማ ስትል ቶሎ መዳን አለብህ!» በማለት መንፈሷ ተቀስቅሶ ዝግ ባለ ሁኔታ ተናገረች ።

የመንገዱ በር በመከፈት የበልጉን ወራት ቀዝቃዛ አየር ወደውስጥ አመጣው ። እናትም ሶፍያን አምራ እና አሽብርቃ ቆማ ተመለከተቻት ።

«ዕውነቴን ነው እኮ የምልዎት ። ሰላዮቹ እኔን በመከታተል የአንድ የታወቀ የሀብታም ሚስት እመስል ሊያሽኮረምሙኝ ያጅቡኛል ። በጊዜ ወደሌላ ቦታ መሄዴ ሳይሻል አይቀርም… እሺ ፣ ኢቫን ፤ ታዲያስ እንዴት ነህ? ተሻለህ? ኒሎቭና ፣ ከፓቬል ዘንድ ምን አዲስ ወሬ አለ? ሳሻ አለች እንዴ እዚህ?» አለች ሶፍያ ።

አንዳችም መልስ የማትጠብቅላቸው ጥያቄዎቿን እያቀረበች እና ሲጋራዋን እያቀጣጠለች በፍቅር መንፈስ እናትን እና ልጁን ትመለከታለች ። እናት እርሷን-እርሷን እየተመለከተች ፈገግ ትላለች ።

«እንደነዚያ ጥሩ ሰዎች እኔውም እየተቆጠርኩኝ ነኝ!» በማለት አሰላሰለች ።

አሁንም እንደገና ወደ ኢቫን ጎንበስ ብላ ተመለከተች ።

«ልጄ ቶሎ ፈጥነህ ዳን!» አለችው ።

ከዚያም ሶፍያ ከሳሻ ጋር ሁና ወደምታወራበት ወደ ምግቡ ቤት ሄደች ።

«ገና ከአሁኑ ሦስት መቶ ኮፒዎች አዘጋጅታለች ። በዚህ ሁኔታ ራሷን ትገድላለች ማለት ነው ። እንደው በአጭሩ ለመግለጥ የዐርበኛነት ተግባር ነው! ሳሻ ፤ እነዚህን በመሳሰሉት ሰዎች መካከል ተገኝቶ መኖር ፤ ጓዳቸው መሆን አብሮ ከእነርሱ ጋር መሥራት እንደምን መታደል ነው!» አለች ።

«እንዴታ መታደል ነው!» በማለት ልጃገረዲቱ መለሰች ።

ያንን ምሽት ሻይ በሚጠጡበት ጊዜ ሶፍያ ወደ እናት ዞር አለች እና ፡ —

«ኒሎቭና ገጠር እንደገና መሄድ ሊኖርብዎ ነው» አለቻት ።

«በጣም ጥሩ ። መቼ?» አለች እናት ።

«በሦስት ቀናት ውስጥ ለመሄድ የሚችሉ ይመስልዎታልን?» አለቻት ።

«እችላለሁኝ…»

«በአሁኑ ጊዜ ፈረስ ተከራይተው በሌላ መንገድ ፤ በኒኮልስኮዬ መንደር በኩል ማለፍ አለብዎት» በማለት ኒኮላይ ተናገረ ። ለእርሱ ባሕርይ በማይገባ ሁኔታ ኮስተር ብሎ እና ፊቱንም ጨፍገግ ብሎት ክፍቶት ነበር ። የወትሮውን የእርሱን የተረጋጋ የመንፈስ ፀጥታ ይኸ ገጽታው አበላሽቶበታል ።

«በኒኮልስኮዬ መንደር በኩል መንገዱ ረዥም ነው ። ፈረሶች መከራየት ደግሞ…» ብላ እናት ስትናገር ፤ ኒኮላይ ቀበል በማድረግ ፡ —

«ዕውነቱን ለመናገር ከሆነ ይኸንን የአሁኑን ጉዞ እኔ የምቃወም ነኝ ። እዚያ ሁኔታዎች በአሁኑ ጊዜ ጥሩ አይደሉም ። ሰዎች ተይዘው ታሥረዋል ። አንድ አስተማሪ ይዘው ያሠሩ ይመስለኛል ። ብዙ መጠንቀቅ አለብን ። ጊዜያችንን እየተመለከትን ብንራመድ የተሻለ አይሆንምን?» አለ ።

«ምን ጊዜም ሥነ-ጽሑፎችን ለእነርሱ ማቅረብ አለብን» በማለት ሶፍያ በሃሣብ ተውጣ ጠረጴዛውን በጣቶቿ ኳ-ኳ-ኳ እያደረገች ተናገረች ። ከዚያም «ኒሎቭና ፣ መሄድ ይፈራሉን?» በማለት ድንገት እናትን ጠየቀቻት ።

እናት ቅር ተሰኘች ።

«ከዚህ ቀደም ፈርቼ አውቃለሁኝን? መጀመርያ ጊዜ ስሄድም አልፈራሁኝም ። አሁን አንቺ ይኸንን ለምን…» ካለች በኋላ ዐረፍተ ነገሩን ሳትጨርስ ጭንቅላቷን ወደመሬት ቀለስ አደረገች ። ትፈራ እንደሆን ወይንም ግድ የላት እንደሆን በተጠየቀች ቁጥር ወይንም ይኸንን-ይኸንን የመሰለ ጉዳይ ለማድረግ ትችል እንደሆነ ስትጠየቅ አንድ በጎ ነገር ፈጽሚ

ልን ብለው የሚጠይቋት መስሎ ስለሚሰማት እና እነርሱ እርስ-በእርሳቸው እንደሚያከናውኑአቸው ተግባራት እርሷን እንደነርሱ አድርገው የሚቆጥሩዋት ስለማይመስላት ቅር ትሰኛለች ።

«ፈርተሻል ወይ ብለሽ አንቺ ለምን ትጠይቂኛለሽ?» በማለት እናት ሶፍያን ድምፅዋ እየተናነቃት ጠየቀቻት ። ከዚያም ቀጠል አደረገች እና«እናንት ስትሆኑ ግን ይኸንን የመሰለውን ጥያቄ እርስ-በእርሳችሁ አትጠያየቁም» አለች ።

ኒኮላይ መነጽሩን በማውለቅ እህቱን አትኩሮ ከተመለከተ በኋላ መነጽሩን መልሶ አደረገ ። በቤቱ ውስጥ የሰፈነውን ዝምታ ለመቋቋም ባለመቻል እናት የጥፋተኛነት ቅሬታ ተሰምቷት ከተቀመጠችበት ብድግ ብላ አንድ ነገር ለመናገር ፈለገች ። ይሁን እንጂ ሶፍያ እጅዋን በመያዝ ገታቻት ።

«ይቅርታ ያድርጉልኝ! ሁለተኛ ይኸንን አልደግምም!» በማለት ለስለስ አድርጋ ሶፍያ ተናገረች ።

ይህ አነጋገር እናትን ፈገግ እንድትል አደረጋት ። ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላም ሦስቱም በሃሣብ ተመስጠው ስለጉዞው ሁኔታ ይወያዩ ጀመር ።

15

ጧት ማለዳ እናት በፖስታ ማመላለሻ የፈረስ ሠረገላ ላይ ተቀምጣ በበልግ ዝናብ በታጠበው መንገድ ላይ እየተናጠች-እየተወዘወዘች ትጓዝ ጀመር ። ጠንከር ያለ ነፋስ ይነፍሳል ። ጭቃው በየሥፍራው ይረጫል ። ሠረገላ ነጂው ከመቀመጫው ዞር ብሎ ነፍነፍ ባለ አነጋገሩ ቅሬታውን እንዲህ ሲል ይገልጽላት ጀመር ፡—

«እና ይኸውልዎ እንዲህ አልኩት ወንድሜን ።

እንካፈል አልኩት ። እና ስለዚህ መካፈል ጀመርን እልዎታለሁ...»

በግራ በኩል ሠረገላውን የሚጎትተውን የተጫነ ፈረሱን ፡—

«ሂድ ብየሃለሁ! መጋኛ! ሠይጣን ይሂድብህና!» በማለት በቁጣ እየተናገረው በያዘው አለንጋ ይገርፈው ጀመር ።

ቀዝቃዛው ነፋስ በምድሪቱ ላይ ዙርያውን ሲያፏጭ የበልጉ ወራት ወፋፍራም ቁራዎች የተተለመውን ገላጣ የእርሻ መሬት ይሁነኝ ብለው ይረማመዱታል ። ላባዎቻቸውን ከላያቸው ላይ እየነጩ ከእግሮቻቸው ሥር የሚጥለውን እና የጎድን እንደሰነፍ የሚያጋድላቸውን የነፋሱን ግርፊያ ለመቋቋም ቁራዎቹ ጎን-ጎናቸውን ለነፋሱ ሰጥተዋል ።

«እና ይኸውልዎ በዚህ ምክንያት የኔን ድርሻ ይገፈኛል ። ምንም ለእኔ እንዳልቀረኝ አያለሁኝ» ይላል ።

እናት ንግግሩን ልክ ሕልም የምታይ እየመሰላት ታደምጣለች ። በትውስቷ ከጥቂት ዓመታት ጀምሮ የሚካሄዱት እና እርሷ እራሷም የምትሳተፍባቸው ድርጊቶች ድቅን እያሉ ይታውሱዋት ጀመር ። ቀደም ሲል ሕይወት እንደው በሰፊው በሩቁ የተዘረጋች ስትሆን ይኸች ሕይወትም በማን እና ለምን ዓላማ እንደቆመች የሚገነዘብ አልነበረም ። አሁን ግን አብዛኞዎቹን እነዚህን ሁኔታዎች በዓይኗ እያየች እና እርሷ ራሷም እየተሳተፈችባቸው በመቀየር ላይ ናቸው ። ምንም እንኳን እርሷ ባላት ኃይል የማትተማመን ብትሆንም ሁኔታው እንድትደሰት አድርጎአታል ። ግራ የተጋባች ከመሆኗም በስተቀር በቅሬታ ተመልታለች ።

ሁሉም ነገር ዝግ እያለ የሚንቀሳቀስ ይመስላታል ። ሰማዩ ላይ እንደባዘቶ ጥጥ የተከመሩት ጥቋቁር ደመናዎች እርስ-በእርሳቸው ጎምለል-ጎምለል እያሉ

በዝግታ ይተላለፋሉ ። በመንገዱ ግራና ቀኝ የሚገኙት ርጥብ ዛፎች ቅጠል-አልባ ቅርንጫፎቻቸውን ሰላምታ የሚሰጡ አስመስለው በዝግታ ያወዛውዛሉ ። ሜዳማ የነበሩት የእርሻ ቦታዎች በአቀበት ተተኩ ። እነዚህ አቀበቶችም በተራቸው ተወገዱ ።

የባለሠረገላው ነፍናፋ ድምፅ ፤ ፈረሶቹ ላይ የሚንቃጨሉት ቃጭሎች ፤ የቀዝቃዛው ነፋስ ፉጨት በአንድነት ተደባልቀው በምድሪቱ ላይ አንድ ዓይነት የሚነዝር ድምፅ ያሰማሉ ።

«ገነትም ብትሆን ለሀብታም አትበቃውም!» አለ ባለሠረገላው ከተቀመጠበት ዞር እያለ ። ቀጠል አድርጎም «ይኸዋ ምናለ ፤ ባለሥልጣኖቹ እንደሆኑ ጓደኞቹ ናቸው ።»

ጣቢያ ላይ ሲደርሱ ፈረሶቹን ከጭነታቸው ፈትቶ አናፈሳቸው ።

«አምስት ኮፔክ ለመጠጫ ቢሰጡኝ!» አላት እናትን በሚያሳዝን አኳኋን ።

ኮፔኩን ሰጠችው ። እርሱም በእጁ የኮፔኩን መሃለቅ ዱብ-ዱብ እያደረገ ፡ —

«ሦስቱ ኮፔክ ለቮድካ ፣ ሁለቱ ደግሞ ለዳቦ ነው...» አላት ።

ከሰአት በኋላ እናት በርዶአት እና ድክም ብሎአት ኒኮልስኮዬ ከተሰኘችው ትልቅ መንደር ደረሰች ። አንድ ብርጭቆ ሻይ ለመጠጣት ወደጣቢያው ከሄደች በኋላ ከባድ ሻንጣዋን አግዳሚ ወንበር ሥር አስቀምጣ መስኮት አጠገብ ሻይዋን ይዛ ተቀመጠች ። አንድ አነስተኛ የሆነ ሜዳ በቢጫማ ሣር ተውጦ እና እንደዚሁም የከተማው አስተዳደር ጽሕፈት ቤት የሆነው አንድ ጠቆር ያለ ግራጫማ ሕንፃ በስተመስኮቱ በኩል ባሻገር ይታያታል ። በረንዳው ላይ እራሰ መላጣ እና ጢማም የሆነ ሰው ፒፓ እያጨሰ ኮት

ሳይለብስ በሸሚዝ ብቻ ተቀምጦአል ። ሜዳው ላይ አሳማ ይግጣል ። ያልተመቸው መስሎ ጆሮዎቹን ቅሥር አድርጎአቸዋል ። ራሱን የሚነቀንቅ ሲሆን አፉንም ከመሬቱ ጋር ቀርቅቦታል ።

ደመናዎቹ ጠቁረው እና በትልቁ ተከማችተው ይጓዛሉ ። ሕይወት ለጊዜው ወደሌላ ቦታ ወጣ ያለች ይመስል ሁሉም ነገር ጭጭ-ምጭጭ ፤ ጭልም-ጭልምልም ፤ ስልችት-ስልችትችት ብሎአል ።

ድንገት አንድ የፖሊስ ሳጂን ሜጀር በሜዳው በኩል በፈረሱ እየጋለበ መጣ እና ወደ ቀበሌው መሥሪያ ቤት ፊት-ለፊት ፈረሱን አቆመ ። የያዘውን አለንጋ አየር ላይ እየቆጋ መላጣው እና ጢማሙ ሰውየ ላይ ይጮኸበታል ። ድምፁ በስተመስኮቱ በኩል መስኮቱን ሲነዝር ይሰማል ። ምን እንደሚነጋገር ግን አይሰማም ። ሰውየው ከመቀመጫው ብድግ ብሎ በርቀት ያመለክት ጀመር ። ሳጂን ሜጀሩ ከፈረሱ ላይ ወረደ ። ልጓሙን ለሰውየው ሰጥቶ በረንዳውን ከተወጣጣ በኋላ በበሩ ውስጥ ወደክፍሉ ገባ ።

እንደገና ሁሉም ነገር ጭጭ አለ ። ሁለት ጊዜ ፈረሱ ለስላሳው መሬት ላይ ፉር-ፉር እያለ አናፋ ። ቢጫማ ቀለም ያለውን ፀጉሯን በወርቀ ዘቦ በተጠለፈ ሻሽ ሸብ ያደረገች ዐይኖቿ የሚለሳለሱ እና ፊተ-ክብ የሆነች አንዲት ገና ለአቅመ-ሄዋን ሙሉ በሙሉ ያልበቃች ልጃገረድ ከበስተበሩ በኩል ሳህኖች የተመሉበት የዕቃ መያዣ ቋ-ቋ-ቋ እያለ ይዛ ከንፈሯን እየነከሰች እና ራሷን እየነቀነቀች መጣች ።

«ጤና ይስጥልኝ የኔ ውድ!» አለቻት ፡ እናት ።

«ጤና ይስጥልኝ!» አለች ልጃገረዲቱ ።

የሻይ እቃዎቹን ጠረጴዛ ላይ እንዳስቀመጠች ልጃገረዲቱ በስሜት ተውጣ የሚከተለውን ተናገረች ፡ —

«አሁን አንድ ዘራፊ ያዙ ። እዚህ ሊያመጡት ነው!» አለች ።

«ማነው?»

«እኔ እንጃ...»

«ማንን ዘረፈ?»

«እኔ እንጃ...» በማለት ልጃገረዲቱ ደግማ ተናገረች ። ቀጠል አድርጋም «የያዙት መሆናቸውን ብቻ ነው የሰማሁት ። ዘበኛው የፖሊሱን አዛዥ ሊጠራ ሂዶአል ።»

እናት በስተመስኮቱ በኩል ተመለከተች ። ሜዳው ላይ ገበሬዎች ተሰብስበዋል ። አንዳንዶቹ ቁርሰስ እያሉ በመጨመት የሚጓዙ ሲሆን ፣ ሌሎቹ ደግሞ ከበግ ቆዳ የተሠራ ካፖርታቸውን ቁልፍ እየቆለፉ በመቻኮል ይሄዳሉ ። ከሕንፃው ፊት-ለፊት ከተሰበሰቡ በኋላ ወደ ግራ በኩል እየተመለከቱ ቆሙ ።

ልጃገረዲቱም በስተመስኮቱ በኩል ከተመለከተች በኋላ በሩን ከበስተኋላዋ ዘግታ እየሮጠች ወደውጪ ወጣች ። እናት በሚሰማው ድምፅ ሸክ ገባት እና ሻንጣዋን ወደ አግዳሚው ወንበር ውስጥ ገፋ አድርጋ በማስገባት ሻሿን ሸብ አድርጋ ካሠረች በኋላ በዝግጁ ሁኔታ ለመሮጥ ተዘጋጂ ተዘጋጂ የሚላትን ሃሣብ እየተቋቋመች ከበስተበሩ በኩል ቆመች ።

በረንዳው ዘንድ ስትደርስ ድንገተኛ መብረቅ ዐይኖቿን እና ልቧን የመታት ያህል ተሰማት ። ትንፋሿን ለመተንፈስ እየተጣጣረች ሳለ እግሮቿን ብርክ ያዛቸው ። ከበስተሜዳው በኩል ሪቢን እጆቹን ታሥሮ ግራና ቀኝ ፖሊሶች አጅበውት በያዙት ዱላ መሬቱን ቾብቾብ እያደረጉ ይሄዳሉ ። የተሰበሰቡት ሰዎች በፀጥታ ከበረንዳው አጠገብ ሁነው ይጠባበቃሉ ።

እናት ከው ብላ በመደንገጧ ከወዲያ-ወዲህ መመልከት ባለመቻሏ አንድ ቦታ ላይ ትክ ብላ ትመለከት

ጀመር ። ሪቢን አንዳች ነገር ይናገራል ። እርሷ ግን ምንም እንኳን ድምፁን የምታዳምጥ ብትሆንም ልቧ ባዶ ሁኖ በመጨለሙ የሚናገረውን መዝግቦ መቀበል አልቻለም ።

ደህና አድርጋ ትንፋሿን ከዋጠች በኋላ ራሷን ተቆጣጥራ መግራት ጀመረች ። በረንዳው አጠገብ አንድ ዐይኑ ሰማያዊ የሆነ ሰፋ ያለ ጺም ያለው ሰው እርሷን-እርሷን ትክ ብሎ ይመለከታታል ። ሳሏን ከሳለች በኋላ ከፍርሃቷ የተነሳ በዛሉት እጆቿ ጉሮሮዋን ታሻሽ ጀመር ።

«ምንድነው ጉዳዩ?» በማለት እንደምንም ተበረታትታ ጠየቀች ።

«ራስዎ ይመልከቱት!» በማለት ተናገረ እና ዞር ብሎ ሄደ ። ሌላ ሰው መጣ እና አጠገቧ ቆመ ።

ምንም እንኳን ሰዎቹ በዝምታ የተዋጡ ቢሆኑም ቁጥራቸው ከጊዜ-ጊዜ እየጨመረ የሚዘልቅ ሲሆን አንድ ሪቢንን ፊት-ፊት ቀድሞ የሚመራ ፖሊስ ከተሰበሰበው ሕዝብ ፊት ቆመ ። ድንገት የሪቢን ድምፅ ከሰዎቹ ጭንቅላት በላይ ይሰማ ጀመር ።

«ዕውነተኛ የሆናችሁ አማኞች ሆይ! ስለ እኛ ስለገበሬዎች ሀቁን የሚያወሱ ተበታኝ ጽሁፎች መኖራቸውን ሰምታችኋልን? ይኸው አሁን እኔ የተያዝኩት በእነዚያ ተበታኝ ጽሁፎች ምክንያት ነው ። እነዚያን ተበታኝ ጽሁፎች በሕዝቦች መካከል አሠራጭ የነበርኩት እኔ ነኝ!»

የተሰበሰቡት ሰዎች ወደ ሪቢን ተጠጉ ። ድምፁ መረበሽ የሌለበት እና ረጋ ያለ ነው ። ይኸ ሁኔታውም እናትን ረጋ ብላ ነፍሷ መለስ እንዲልላት አደረጋት ።

«ትሰማለህን?» አለው ሁለተኛው ሰው ባለሰማያዊ

ዐይኑን ሰው ጎንተል እያደረገው ። ሁለተኛው ሰው ራሱን ቀና አደረገ እና መልስ ሳይሰጥ እናትን ተመለከተ ። ሌላኛውም ሰው እናትን ተመለከተ ። ከመጀመርያው ሰውዬ ይልቅ ይኸኛው ወጣት ሲሆን እንደከሰል የጠቆረ ጢም እና ቆዳውም ላይ ጥቋቁር ነቁጦች አሉበት ። ከዚያም ሁለቱም ሄዱ ።

«ፈርተዋል!» በማለት እናት አሰበች ።

ይበልጥ ጥንቁቅ ትሆን ጀመር ። ከበረንዳው ላይ ሁና የሚኻኢሎ ኢቫኖቪችን ጠየም ያለ እና የተጨራመተ መልክ እንደዚሁም ብሩኅ ሁነው ቁልጭ-ቁልጭ የሚሉትን ዐይኖቹን ትመለከታለች ። እርሱም እንዲያስተውላት ፈለገች ። ስለዚህም በእግሯ ጣቶች ከተረከዟ ከፍ ብላ በመቆም አንገቷን ሰገግ አድርጋ መዘዘች ።

ሰዎቹ ዕምነት ባልጣሉበት በክፉ አመለካከት ሪቢንን ይመለከቱታል ። አንዳችም ነገር አይናገሩም ። ከሰዎቹ በስተጀርባ በኩል ብቻ የሹክሹክታ ንግግር ይሰማል ።

«ገበሬዎች ሆይ!» አለ ሪቢን በስጨት እና ጎላ ባለ ድምፅ «በእነዚያ ወረቀቶች ላይ የተጻፉትን እመኑ ። እና ምናልባትም እነዚያ ወረቀቶች ለያዙት ሃሣብ ሕይወቴን እከፍል ይሆናል ። እነዚያን ወረቀቶች ከየት እንዳገኘኋቸው ለማወቅ ሲሉ ደበደቡኝ ። አሰቃዩኝ ። እንደገናም ይደበድቡኛል ። በእነዚያ ወረቀቶች ላይ የሠፈሩት ሃሣቦች ዕውነት በመሆናቸው እና ዕውነት ደግሞ ከዕለት እንጀራችን የበለጠ ውድ ዋጋ ሊሰጠው ስለሚገባ ማናቸውንም መከራ በቆራጥነት ለመቋቋም ዝግጁ ነኝ ። ይኸ ነው!» በማለት ተናገረ ።

«ይኸንን ለምን ይናገራል?» በማለት በረንዳው አጠገብ የቆመ አንድ ሰው ተናገረ ።

«ተናገረ አልተናገረ ለርሱ ከእንግዲህ ሁሉም ነገር ለውጥ የማያመጣ ያው ስለሆነ ነው ። አንድ ሰው የሚሞተው አንድ ጊዜ ብቻ ነው...» በማለት ሰማያዊ ቀለም ዐይኖች ያሉት ሰው ተናገረ ።

የተሰበሰቡት ሰዎች አሁንም አንዳችም ቃል ሳይተነፍሱ ሪቢንን እየተመለከቱ ቆመዋል ። እንደው አንዳች ውጪያዊ ኃይል በላያቸው ላይ መጥቶ የተጫናቸው ይመስል ተደብተዋል ።

የፖሊሱ ሳጂን ሜጀር እየተውተረተረ ወደበረንዳው መጣ ።

«ማነው እዚህ የሚያወራው?» በማለት በሰካራም አነጋገር ጠየቀ ።

ድንገት ደረጃውን ወረድ እንደማለት ብሎ የሪቢንን ፀጉር ጨምድዶ ጎተተው ።

«አንተ ነህ የምታወራው! አንተ የውሻ ልጅ!» እያለ ጮኸበት ።

የተሰበሰበው ሰው አፈገፈገ ። ያጉረመርምም ጀመር ። እናት ታደርገውን አጥታ በማዘን አንገቷን ወደታች ቀልበስ አደረገች ። እንደገና የሪቢን ድምፅ ከፍ ብሎ ተሰማ ።

«ተመልከቱ ፤ የተወደዳችሁ ሕዝቦች!...» አለ ሪቢን ።

«ዝም በል!» በማለት ሳጂን ሜጀሩ ጆሮ ግንዱ ላይ መታው ። ሪቢን ወዝወዝ ብሎ ትከሻዎቹን ነቀነቀ ።

«የሰውን እጅ እንደዚህ ሸምቅቀው እያሠሩ ያሻቸውን ይፈጽማሉ...» በማለት ሪቢን ተናገረ ።

«ፖሊሶች! ውሰዱት ከዚህ! እናንተ እዚህ የተሰበሰባችሁትም ሰዎች በሉ እኮ ወደየቤታችሁ ሂዱ!» እያለ ሳጂን ሜጀሩ ልክ አጥንት እንደሚግጥ ውሻ ሪቢን ላይ እየተረባረበበት አንዴ ጆሮ ግንዱን ፤ አን

ዱም ደረቱን ፤ እንዴም ሆድ ሆዱን በቡጢ ይመታ ዋል ።

«ድብደባህን አቁም!» በማለት ከተሰበሰቡት መካ ከል አንዱ በከፍተኛ ድምፅ ተናገረ ።

«ለምን ትደበድበዋለህ?» የሚል ሌላ ድምፅ የመጀ መርያውን ተናገሪ በመደገፍ ሲናገር ተሰማ ።

«እንሂድ» አለ ሰማያዊ ቀለም ዐይኖች ያሉት ሰው ጭንቅላቱን ወዝወዝ እያደረገ ። ሁለቱም መዘዝ ብለው ሄዱ ። የእናት የደግነት ዓይኖቿ ተከተሏቸው ። የፖሊሱ ሳጂን ሜጀር ልፍስፍስ በሆነ ሁኔታ የበ ረንዳውን ደረጃ ሲወጣጣ እናት የእፎይታ ትንፋሽ ተነፈሰች ።

«አምጡት ወደዚህ! አሳየዋለሁኝ!» እያለ እጁን በመወዝወዝ ሳጂን ሜጀሩ ያጓራ ጀመር ።

«ተው አይሆንም!» የሚል ጠንከር ያለ ድምፅ ከተሰበሰቡት መካከል አንዱ አሰማ ። ሰማያዊ ዐይ ኖች ያሉት ሰው ሳይሆን አይቀርም የተናገረው በማለት እናት ገመተች ። ቀጠል አድርጎም «ወገኖች ሆይ! እነዚህ ፖሊሶች ይኸንን ሰው ይዘውት እንዲ ሄዱ አታድርጉ ። ይዘውት ከሄዱ ቀጥቅጠው ይገድሉ ታል ። ከዚያም በኋላ እኛን እናንተ ናችሁ ብለው ያሳብቡብናል ። ስለዚህም ይዘውት እንዲሄዱ አትፍቀ ዱላቸው!» አለ ።

«ገበሬዎች ሆይ!» አለ እንደገና ሪቢን «እንደምን የመሰለ አኗኗር እንደምትኖሩ አትመለከቱምን? እን ደምን እንደሚዘርፉአችሁ ፤ እንዴት እንደሚያታልሉዋ ችሁ ፤ እንዴት ደማችሁን እንደሚመጡ አትመለከ ቱምን? ሁሉንም ነገር አስገኚዎች እናንተ ናችሁ ። በ ዓለም ላይ ወደር የማይገኝላችሁ ኃይሎች እናንተ ናችሁ ። ነገር ግን ምን መብት አላችሁ? እናንተ ያላ ችሁ መብት በችጋር እየተቆላችሁ ማለቅ ብቻ ነው!»

በማለት ተናገረ ።

ከዚያም ድንገት ገበሬዎቹ እርስ-በእርሳቸው አን ዱ ሌላውን እየተቀባበለው በከፍተኛ ድምፅ ይናገሩ ጀመር ፡ —

«እኚህ ሰው የሚናገሩት ሀቁን ነው!»

«ጥሩት የፖሊሱን አዛዥ! የት ነው የፖሊሱ አዛ ዥ ያለው?»

«የፖሊሱ ሳጂን ሊጠራው ሂዶአል...»

«የቱ? ያ ሰካራም?»

«ባለሥልጣኖችን መጥራት የእኛ ጉዳይ አይደ ለም...»

ጩኸቱ ተበራከተ ።

«ተናገር! አንድም የሚነካህ አይኖርም!»

«እጁን ፍቱለት!»

«አየህ ፣ የሚይዝህ የለም!»

«የታሠርኩበት ገመድ እጆቼን እየገዘገዙት ናቸ ው!» በማለት የሌሎቹን ድምፅ ጥልቀት ባለው ድምፁ ውጦ ሪቢን ተናገረ ።

«ሰዎች ሆይ! አልሸሽም! ከእውነት ሸሽቼ አልጠ ፋም! ዕውነት እኔው ውስጥ ትገኛለች!» በማለት ሪቢ ን ተናገረ ።

ከተሰበሰቡት ሰዎች መካከል ጥቂቶቹ ፈንጠር ብለው በመውጣት ራሳቸውን እየነቀነቁ ሃሣብ ለሃሣ ብ ይለዋወጣሉ ። ይሁን እንጂ የታረዙ ሰዎች ቁጥራ ቸው ከጊዜ-ጊዜ እየጨመረ በመብዛት በስሜት ተው ጠው ይሰበሰቡ ጀመር ። እጁን ከጭንቅላቱ በላይ እያወዛወዘ እንደ መለሎ ዛፍ ምዝዝ ብሎ የወጣ የሚመስለው ሪቢን ንግግሩን ቀጠለ ፡ —

«አመሰግናለሁኝ! ደግግ ሰዎች አመሰግናችኋለሁኝ! እኛ እርስ-በእርሳችን ተባብረን ትከሻ-ለትከሻ ካልገ ጠምን ማን ይተባበርልናል?» አለ ።

ጢሙን ጠራረገ እና በደም የተለወሰውን እጁን
ከፍ እያደረገ በማወዛወዝ ፡ —

«ለዕውነት ሲል የተዘራው ደሜ ይኸውላችሁ!»
አለ ።

እናት በረንዳውን ወርዳ ወደተሰበሰበው ሕዝብ
ሄደች ። ሚኻኢሎን ለማየት ባለመቻሏ ግን እንደገ
ና ወደ በረንዳው ላይ ወጣች ። ልቧ ውስጥ ልትገል
ጠው የማትችለው ደስታ ተሠራጨባት ።

«ገበሬዎች ሆይ! እነዚያን የሚበትኑ ወረቀቶች እየ
ተጠባበቃችሁ ስታገኙ አንብቡአቸው! ጨካኝ አረመ
ኔዎችን እና ዘራፊዎችን የህቅ አዋጅ ነጋሪዎች ናቸ
ው እያሉ ቀሳውስት እና ባለሥልጣኖች ሲሰብኳችሁ
አትመኑዋቸው! በሕዝቦች ልቦና ውስጥ ጎጀዋን ለመቀ
ለስ ዕውነት በሕቡዕ በምድሪቱ ውስጥ-ለውስጥ በስ
ውር እየዞረች ነች ። ባለሥልጣኖችን የምትለበልብ እሳ
ት እና የምትቆራርጥ ሰይፍ እንደማለት ነች ። ሊበቀ
ሏት አይችሉም ። ትቆራርጣቸዋለች ። ምድምድ አድርጋ
ታነዳቸዋለች! ለእናንተ ዕውነት ጥሩ ጓደኛችሁ ነች!
ለእነርሱ መራራ ጠላታቸው ነች! በዚህም ምክንያት
ነው ውስጥ-ለውስጥ በስውር የምትጓዘው!» በማለት
ተናገረ ።

አሁንም እንደገና የተሰበሰቡት ሰዎች አንክሮ
የተመላባቸው አስተያየቶች ያወርዱ ጀመር ፡ —

«ዕውነተኛ አማኞች! እሀ ብላችሁ አድምጡ!»

«ወንድም ሆይ መጨረሻህ አያምርም …»

«ማነው ለፖሊስ አሳልፎ የሰጠህ?»

«ቄሱ ነው!» በማለት ከፖሊሶቹ መካከል አንዱ
ተናገረ ።

ሁለቱ ገበሬዎች ከፉኛ ተሳደቡ ።

«ወገኖች ፣ ተጠንቀቁ!» የሚል ማስጠንቀቂያ ከአንድ
ሰው ድምፅ ተሰማ ።

16

የፖሊሱ አዛዥ ወደ ተሰበሰቡት ሰዎች ዘንድ
መጣ ። ቁመተ-ረዥም እና ፊተ-ሞላላ የሆነ ሰውነተ-
ግዙፍ ሰው ነው ። መለዮውን ከወደ አንድ በኩል
ዘመም አድርጎ ያጠለቀ ሲሆን ከንፈሩ ላይ ያለው
ሪዝ ካንድ በኩል ወደላይ ፣ ከሌላ በኩል ደግሞ
ወደታች ከፍ እና ዝቅ ያለ በመሆኑ ፣ ፊቱ እስከለመ
ይቴውም ደስታ ቢስ የሆነ ፈገግታ ፈገግ የሚል
ይመስላል ። በግራ እጁ ሰይፍ ይዞአል ። የቀኝ
እጁን ደግሞ ኃይል በተመላበት ሁኔታ ያወዛውዛል ።
ጠንከር እና ጎላ ያለ አረማመዱን በማዳመጥ
ወደእነርሱ የመቃረቡን ሁኔታ ሁሉም ተረዳው ። የተሰ
በሰበው ሰው እርሱን ለማሳለፍ ከሁለት ላይ ግምስ
ምስ እያለ ሲከፈል ድምፁ ጉድጓድ ውስጥ የሚጠ
ልቅ ውሀ ይመስል ነበር ። በቦታው ያለው ሰው ሁሉ
ፊቱ ተኮሳተረ ። እናት ዐይኖቿ የሚቃጠሉ እና ግንባ
ርዋም የሚርገበገብ መስሎ ተሰማት ። አሁንም እንደገና
ወደ ተሰበሰበው ሕዝብ ለመቀላቀል ፈለገች ። ወደፊት
ገፋ ብላ ከገባች በኋላ ሳትነቃነቅ አንድ ቦታ ላይ
ቆመች ።

«ምንድነው ነገሩ?» አለ የፖሊሱ አዛዥ ሪቢንን
በበላይነት ዐይን-ዐይኑን እየተመለከተው ። ቀጠል አድ
ርጎም «ለምንድነው እጆቹ ያልታሠሩት? እሠሩት እኮ!»
አለ ።

ድምፁ ጎርናና እና እንደመረዋ የሚጮህ ነው ።
ነገር ግን ወዝ-የለሽ ደረቅ ድምፅ ነው ።

«እጆቹ ታሥረው ነበር ። ሕዝቦቹ ናቸው የፈቱት!»
በማለት አንድ ፖሊስ መለሰ ።

«ምን አልክ? ሕዝቦች? የቶቹ ሕዝቦች?» አለ የፖሊሱ
አዛዥ እየተቆጣ ።

ከእርሱ ፊት-ለፊት በግማሽ ክበብ የቆሙትን ሰዎች የፖሊሱ አዛዥ በዐይኖቹ እየገረፈ ይቃኛቸው ጀመር ። ከዚያም ፡ —

«የቶቹ ናቸው ለመሆኑ ፤ ሕዝቦቹ?» በማለት የድምፁን ደረጃ ጥቂትም ሳይለውጥ ተናገረ ።

ባለሰማያዊ ዐይኑን ሰው በሰይፉ ጫፍ ንጎጥ አደረገው ።

«እንደሚመስለኝ ሕዝብ የተሰኛችሁት እናንተ መሆናችሁ ነው መሰለኝ ፣ ቹማኮቭ? እሺ ፣ ደግሞ ሌላውስ ሕዝብ የተሰኘው ማን መሆኑ ነው ፣ ሚሺን አንተ መሆንህ ነው?» አለ ። ከሁለቱ አንደኛቸውን በቀኝ እጁ ጢሙን አፈፍ አድርጎ ወደላይ ሰቀሰቀው ። ከዚያም ቀጠል አደረገ እና ፡ —

«አሁን ከዚህ ድራሻችሁ ቢጠፋ ይሻላችኋል ። እናንት መድረሻ-ቢሶች ! ዋ! እምቢኝ ካላችሁ ደግሞ ዋጋችሁን ነው የምሰጣችሁ!» አለ ።

አነጋገሩ የቁጣ ወይንም የዛቻ አይደለም ። ረጋ ብሎ እየተናገረ እንደተለመደው በረኸርም እጁ ሰዎቹን ይገፋፋል ። አንገታቸውን ወደመሬት ቀለስ አድርገው እና ፊታቸውንም ዞር-ዞር እያሉ ማፈግፈግ ጀመሩ ።

«እኮ ምንድነው የምትጠብቁት? እጆቼን አታሥሩም እንዴ! እሠሩ እኮ ነው የምላችሁ!» አላቸው ፖሊሶቹን ።

ጥቂት ከተሳደበ በኋላ ሪቢንን እንደገና ተመለከተው ። ከዚያም ፡ —

«አንተ ፣ እጅህን ወደኋላህ አድርግ!» አለው ።

«እጄን እንድታሥሩ አልሻም ። አልሸሽም ። አልደባደብም ። ለምንድነው እጄን የምታሥሩኝ?» አለ ሪቢን ።

«ምን አልክ? ምን አልክ?» አለው የፖሊሱ አዛዥ ጠጋ እያለው ።

ሪቢንም ድምፁን ከፍ አድርጎ «እናንት አረመኔ

ዎች ሕዝቦችን ማሠቃየት ብታቆሙ ይሻላችኋል ። እናንተም ተመሳሳዩን አጸፋ በቅርቡ ታገኙታላችሁ!» አለው ።

የፖሊሱ አዛዥ ሪዙ እየተንቀጠቀጠ የሪቢንን ፊት ይመለከት ጀመር ።

«አንተ የውሻ ልጅ! እንደዚህ ነዋ ንግግርህ!» እያለ የፖሊሱ አዛዥ በመገረም አንድ እርምጃ ወደኋላ አፈገፈገ ።

ከዚያም ሪቢንን ድንገት ፊቱ ላይ በቦክስ መታው ።

«በቡጢ በመምታት ዕውነትን መግደል አትችልም!» በማለት ሪቢን ወደፊት እየተጠጋው በጩኸት ድምፅ ተናገረ ። ቀጠል አድርጎም ፡ —

«አንተ ቆሻሻ ውሻ እኔን ለመምታት መብት የለህም!» አለው ።

«እኔ መብት የለኝም? እኔ?» ብሎ ጮኸ የፖሊሱ አዛዥ ።

አሁንም እንደገና የሪቢንን ጭንቅላት በቦክስ ለመምታት እጁን ሠነዘረ ። ሪቢን ጎንበስ አለ ። ስለዚህም የፖሊሱ አዛዥ ሳይመታው ሳተው ። በዚህም አዛዡ ቁጣው ጋለ ። ከተሰበሰቡት ሰዎች መካከል አንደኛው ሳቀ ። አሁንም እንደገና የሪቢን የስድብ ድምፅ ይሰማ ጀመር

«እንዳትነካኝ ብዬሃለሁኝ ፣ አንተ ጋኔን!» አለው ።

የፖሊሱ አዛዥ ዙርያውን ሲቃኝ የተሰበሰቡት ሰዎች ጠጋ-ጠጋ እያሉ በመከበብ ላይ መሆናቸውን ተገነዘበ ።

«ኒኪታ! አንተን እኮ ነው ፤ ኒኪታ!» በማለት የፖሊሱ አዛዥ እየጮኸ ተጣራ ።

ከተሰበሰቡት ሰዎች መካከል አንድ ቁመተ-አጭር የሆነ እና የበግ ቆዳ የለበሰ ሰው ብቅ አለ ። ትልቅ ገመዋ ራሱን ወደ መሬት ጎንበስ አድርጎአል ።

«ኒኪታ!» አለ የፖሊሱ አዛዥ ረጋ ብሎ እሪዙን እየቋጨ ። «ጀሮ-ግንዱ ላይ ደህና አድርገህ በቦክስ በልልኝ!» አለው ።

ሰውየው ወደፊት ተራመደ ። ወደሪቢን ተጠጋ ። ከዚያም ቀና ብሎ ሪቢንን ተመለከተው ። ሪቢን እየተመለከተው ጠንከር ባሉ ቃላቶች በሚከተለው ሁኔታ ያጣድፈው ጀመር ፡ —

«ሰዎች ሆይ! እስኪ ተመልከቱት! አረመኔዎች በገዛ እጃችን እኛኑ መልሰው እንዴት እንደሚያንቁን እስኪ ጉድ ብላችሁ ተመልከቱት! ልብ ብላችሁ አስተውሉ! አስቡ!» በማለት ተናገረ ።

ሰውየው ቀስ ብሎ እጁን ካነሳ በኋላ ሪቢንን በትንሹ ራሱ ላይ ነካ አደረገው ።

«አንተ መናጢ አደበዳደብ እንደዚህ ነው እንዴ!» በማለት የፖሊሱ አዛዥ ጮኸ ።

«ስማ ኒኪታ! ፈጣሪ አምላክ መኖሩን አትዘንጋ!» የሚል ድምፅ ከተሰበሰቡት ሰዎች መሃከል አንዱ አሰማ ።

«ውገረው ብዬሃለሁኝ!» በማለት የፖሊሱ አዛዥ የሰውየውን የአንገት ክሳድ ጨምድዶ ጮኸ ። ኒኪታ ግን ራሱን ወደመሬት ዝቅ አድርጎ እምቢኝ በማለት ሁኔታ ፡ ሄደ ። ቀጠል አድርጎም ፡ —

«ከዚህ በላይ አልመታውም ።» አለ ።

«ምን አልክ?» አለው የፖሊሱ አዛዥ ።

የፖሊሱ አዛዥ ፊት ደም ለበሰ ። መሬቱን በእግሩ እየደቃ እና እየተሳደበ ወደ ሪቢን ገሰገሰ ። ከዚያም ሪቢንን ወገረው ። ሪቢንን አንከባለለው ። ሪቢን ለመከላከል እጁን አነሳ ። የፖሊሱ አዛዥ ለሁለተኛ ጊዜ የሰነዘረው ጡጫ ሪቢንን ከመሬት ደባለቀው ። ከዚያም የፖሊሱ አዛዥ ሪቢንን ደረቱን ፤ ጭንቅላቱን ፤ ጎን እና ጎኖቹን እያፈራረቀ ይረግጠው ጀመር ።

ከተሰበሰቡት ገበሬዎች መካከል የቁጣ ጉርምርምታ ይሰማ ጀመር ። ገበሬዎቹ በቁጣ የፖሊሱን አዛዥ እየተቃወሙ ጠጋ-ጠጋ ይሉ ጀመር ። የፖሊሱ አዛዥ ይኸንን ስለአስተዋለ ለመር ብሎ በመቆም ሰይፉን ከአፎቱ መዝዞ ካወጣ በኋላ ወደኋላ ያፈገፍግ ጀመር ።

«ምንድነው የምትፈልጉት? በአመጸኝነት መነሳሳታችሁ ነው እንዴ? እኔ ነኝ እና! ቆይ-ቆይ!» በማለት የፖሊሱ አዛዥ ያስፈራራ ጀመር ።

ድምፁ ከመደንገጡ የተነሳ ቁርጥ-ቁርጥ የሚል ሲሆን የመርበድበድ ሁኔታም ይታይበታል ። ሲናገርም ሲቃ ይዞት ድምፁ በመጠኑ ሲጥ-ሲጥ ይላል ። ድምፁ እየከዳው ሲሄድ ጉልበቱም ጭምር ከዳው እና ብርክ-ብርክ አለው ። ጭንቅላቱን ወደመሬት ቀለሰ ። ትከሻው ከበደው ። መሬቱን ተጠንቅቆ በእግሩ እየረገጠ እና ከወዲያ-ወዲህ እየተመለከተ ወደኋላው ያፈገፍግ ጀመር ። ከዚያም የሚከተለውን በማጓራት ድምፅ ተናገረ ፡ —

«እሺ ፤ ግዴለም ። ውሰዱት ። እኔ እሄዳለሁኝ ። እኮ ለዚህ አይደለም? የትአባታችሁንስና! ለመሆኑ የፖለቲካ ወንጀለኛ መሆኑን አታውቁም እንዴ? እናንተ መናጢዎች! ሕዝቦች በንጉሡ ላይ እንዲያምጹ የሚያነሳሳ መሆኑን አታውቁም ማለት ነው? ደግሞ እርሱን ትደግፉታላችሁ! ቆይ ግዴለም! እናንተም አመጸኞች ናችሁ ማለት ነዋ! እ?» አላቸው ።

እናት በቅዥት ውስጥ ያለች ይመስል ጭንቅላቷ ባዶ ሁኖ በፍርሃት እና በሀዘን አቅሟ ድክምክም ያለ ከመሆኑ በስተቀር ፤ ሳትንቀሳቀስ እዛው ያለችበት ቆማ ቀረች ። ቁጣ የተመላበት የሰዎቹ ማጉረምረም ጭንቅላቷ ውስጥ እንደ ተርብ ጭዝ-ዝ-ዝ! እያለ ይጮ

ኸባት ጀመር ። የፖሊሱን አዛዥ የተርበደበደ ድምፅ ከመስማቷም በስተቀር ከሰዎቹ መካከል አንዳንዶቹ ፤

«ወንጀለኛ ከሆነ ወደ ፍርድ ቤት ይውሰዱት…»

«ከቡር ሆይ ፤ ይዘኑለት እንጂ…»

«ምነው ምነው ፤ ያለአንዳች ፍርዖ ሰውን እንዲህ ማድረግ ተገቢ ነውን?»

«ምን ፍርድ ምን ሕግ አለ እና ነው! አንድን ሰው እንዲህ ማድረግ ከተቻለማ ማንም ማንንም ሊመታ ይችላል ማለት ነው ። እንዲህ ከሆነማ ጥሩ ነው!» በማለት ተናገሩ ።

የተሰበሰቡት ሰዎች ከሁለት ላይ ተከፈሉ — በአንድ በኩል ያሉት ሰዎች የፖሊሱን አዛዥ ከብበው በመጮኸ እየተቆጡ ድርጊቱን እንዲተው ይጠይቁታል ። በሌላ በኩል ደግሞ ሰብሰብ ብለው የቆሙት ብዛታቸው ይኸን ያህልም ሳይሆን ፤ ተደብድቦ መሬት በተዘረረው ሰው ዙርያ ቆመው በቁጣ ያጉረመርማሉ ። ብዙ ሰዎች አንድነት ሁነው ሪቢንን ከወደቀበት ደግፈው አነሱት ። የፖሊሱ አዛዥ የሪቢንን እጆች እንደገና ሊያሥር ፈለገ ። ሰዎቹ ፡ —

«እናንት ጭራቆች ሰውን ለማሠር እንደዚህ አትቻኩሉ!» በማለት ጮኹበት ።

ሚኻኢሎ ደሙን ከፊቱ እና ከጢሙ ላይ ከጠራረገ በኋላ የፖሊሱን አዛዥ ፀጥ ብሎ ያስተውለው ጀመር ። እናትን ተመለከተ ። ነቃ አለች ። ከዚያም ከቁጥጥሯ ውጪ በሆነ ሁኔታ እጅዋን እየዘረጋች ወደርሱ ታመራ ጀመረች ። እርሱ ግን ዞር አለ ። ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ዐይኖቹ እናትን ይፈልጉ ጀመር ። ቀጥ ካለ በኋላ ጭንቅላቱን ቀና አደረገ ። በደም የተነከሩ ጉንጮቹም ይንቀጠቀጣሉ ።

«ለይቶ አውቆኛል ። ዕውነት እኔ መሆኔን ለይቶ አውቆኝ ይሆን?» በማለት አሰበች ።

ፍርሃት እና ሃዘን በተቀላቀለው ደስታ እንደምን ነህ በሚል ሁኔታ ድምፅ ሳታሰማ ራሷን ነቀነቀች ። ከዚያም በኋላ ባለ ሰማያዊ ዐይኑ ገበሬም እርሷን-እርሷን እየተመለከተ አጠገቡ የቆመ መሆኑን አስተዋለች ። ለአንድ ሰኮንድ ያህል አመለካከቱ በፍርሃት ዋጣት ።

«ምን ማድረጌ ነው? ኧረ እኔንም ይዘውኝ እንዳይሄዱ!» በማለት አሰበች ።

ገበሬው ሪቢንን አንድ ነገር አናገረው ። ሪቢንም በአዎንታ ራሱን ነቀነቀ ። ከዚያም ከመንቀጥቀጡ በስተቀር ግልጽ እና ብርቱ በሆነ ድምፅ ሪቢን ፡ —

«ግዴለም ፥ ምንም አይደለም ። በምድሪቱ ላይ ብቻዬን አይደለሁም! ዕውነትን በሙሉ ማፈስ አይችሉም ። ባለሁበት ቦታ ሁሉ ትውስቴ ተመዝግቦ ይቀራል ። የቀረው ቀርቶ ጎጆን አፈራርሰው ጓዶችን በሙሉ ለቅመው ቢያፍሱዋቸው እንኳን …» በማለት ተናገረ ።

«ይኸ አባባሉ የደረሰውን ሁኔታ ለእኔ መንገሩ ነው» አለች እናት ። ከዚያም ሪቢን ንግግሩን በመቀጠል ፡ —

«ይሁን እንጂ አሞራዎቹ በነፃነት የሚበርሩበት ጊዜ ይመጣል ። ሕዝቦች የታሠሩበትን የጭቆና ሰንሰለት ከላያቸው ላይ ይበጣጥሳሉ!» በማለት ተናገረ ።

አንዲት ሴት በባልዲ ውሀ አምጥታ እያለቀሰች የሪቢንን ፊት ታጥብለት ጀመር ። የለቅሶዋ ስቅስቅታ ሚኻኢሎ ከሚያሰማው ንግግር ጋር ተሳክቶ በመግጠም አብሮ ይንቆረቆር ስለነበረ እናት ስቅስቅታውን እና ድምፁን ለይታ ለማድመጥ አልቻለችም ። የፖሊሱ አዛዥ ከፊት-ለፊታቸው ቀድሞ ጥቂት ገበሬዎች ሪቢን ወደአለበት ቦታ ያመሩ ጀመር ።

«እሥረኛውን ይዞ ለመሄድ ሠረገላውን አምጡ!

በአሁኑ ጊዜ ሠረገላ ማምጣት የማን ተራ ነው?» በማለት ከሰዎቹ መካከል አንዱ ድምፁን ከፍ አድርጎ አሰማ ።

ከዚያም የፖሊሱ አዛዥ የተበሳጨ ሁኔታ በሚታይበት አዲስ ድምፅ የሚከተለውን ተናገረ ፦

«መንገጭላህን አወልቀዋለሁኝ! አንተ ግን ንክች ልታደርገኝ አትችልም! ከቶ ምንም ቢሆን አትችልም! አንተ ደደብ ድንጋይ ራስ!» አለው ።

«ነኝ እንዴ? ለመሆኑ አንተ ምንድነህ? ፈጣሪ-አምላክ ነህ ማለት ነው?» በማለት ሪቢን ጮኸ ።

እሽ-ሽ! በማለት ተው አይሆንም ዝም በል በሚል ሁኔታ የእርሱን የጩኸት አነጋገር የተሰበሰቡት ሰዎች ድምፅ ዋጠው ። ከሰዎቹ መካከል አንዳንዶቹ የሚከተለውን ተናገሩ ፦

«ወንድሜ ሆይ ፣ ለርሳቸው እንደዚህ ያለ መልስ መስጠት ይቅርብህ ። እርሳቸው ከባለሥልጣኖቹ መካከል አንዱ ናቸው እኮ!»

«ክቡር ሆይ አይቀየሙት ። ማንነቱን ባለማወቁ ነው…»

«እረ ዝም በል አንተ ጉደኛ!»

«ያውልህ እንግዲህ ወደከተማ ይወስዱሃል!»

«ከዚህ ይልቅ ከተማ ውስጥ ያለው ሕግ ይሻላል!»

የሰዎቹ የጩኸት ድምፅ ተራ-በተራ የሚሰማ እና አንዱ ሌላውን በመደገፍ የሚያቀርበው ነው ። ተስፋ የሌለው ሁኔታ መሆኑን በሚያመለክት ረገድ የሚቀርብ አነጋገር ነው ። ፖሊሶቹ ሪቢንን እጆቹን ይዘውት ወደ ቀበሌው ጽሕፈት ቤት በበሩ በኩል አመሩ ። ቀስ-ቀስ እያሉ የተሰበሰቡት ሰዎች መበተን ጀመሩ ። ባለሰማያዊው ዐይን ሰውዬ ግን በሽፋሽፍቶቹ መካከል እናትን እየተመለከተ ወደ እርሷ ዘንድ ያመራ

ጀመር ። ጉልበቶቿ የሚሙ ሲሆኑ ልቧም በተስፋ መቁረጥ ተመልቶ ቅልሽልሽ አላት ።

«መሄድ የለብኝም! መሄድ የለብኝም!» በማለት አሰላሰለች ።

ከዚያም የመደገፊያውን ብረቶች ጨብጣ ትጠባበቅ ጀመር ።

የፖሊሱ አዛዥ በረንዳው ላይ ቁሞ ድምፁ ያው እንደቀድሞው አሰልቺ እና ወኔ-ቢስ ሁኖ የሚከተለውን ተናገረ ፦

«እናንተ ደደቦች የውሾች ልጆች! በማታውቁት በማያገባችሁ ጉዳይ ገብታችሁ አፍንጫዎቻችሁን ታንፈንፋላችሁ! እናንተ አሳማዎች! ይኸ የመንግሥት-ነክ ጉዳይ እኮ ነው! እኔ ለእናንተ እንዲህ ደግ ሰው በመሆኔ በእንብርክካችሁ ልትሰግዱልኝ ይገባችኋል! ከፈለግሁኝ ሁላችሁንም አግበስብሼ ለቅጣት መልክ ከባድ ሥራ ወደሚሠራበት ወደግዞት ቦታ እንድትጋዙ ማድረግ እችላለሁኝ!» አላቸው ።

ጥቂት ገበሬዎች ባርኔጣቸውን አውልቀው ንግግሩን ያዳምጣሉ ። ደመናዎቹ ዝግ እያሉ ይወርዳሉ ። ቀኑም ጨለም ይል ጀመር ። ባለሰማያዊ ዐይኑ ሰውዬ እናት ወደቆመችበት በረንዳ መጥቶ ጠጋ አላት ።

«የሚሠራውን ሥራ ያያሉን?» አላት ።

«አዎን…» በማለት እናት ለስለስ ባለ ድምፅ መለሰችለት ።

«እርስዎ እዚህ ምን ጉዳይ አለዎት?» በማለት ዐይን-ዐይኖቿን ትክ ብሎ እየተመለከተ ጠየቃት ።

«ከገበሬ ሴቶች ላይ ጥልፍ-ጥልፍ እና ከተልባ እግር የተሠሩ ጨርቆችም እገዛለሁኝ…» በማለት መለሰችለት ።

ሰውየው ቀስ ብሎ አንገቱን ወደመሬት ቀለስ አደረገ ።

«የእኛ ሴቶች እነዚህን ነገሮች አይሠሩም…» በማለት የሕንጻውን በር ፍዝዝ ብሎ እየተመለከተ መለሰላት ።

እናት ድንገት ከተመለከተችው በኋላ ወደ ውስጥ ለመግባት ምቹ ጊዜ ትጠባበቅ ጀመር ። የሰውየው መልክ የደስ-ደስ ያለው አስተዋይ መልክ ሲሆን ዐይኖቹም የሀዘንተኛ ዐይኖች ናቸው ። ቁመተ-ረዥም እና ትከሻው ሰፊ ነው ። የተጣጣፈ ረዥም ኮት እና ንጹህ የጥጥ ሸሚዝ እንዲሁም ቡናማ መልክ ያለው እቤት የተሰፋ ሱሪ የለበሰ ሲሆን የእግር ሹራብ ሳያደርግ የተቀዳደደ የቡት ጫማ አጥልቆ አል ።

በአንድ ምክንያት እናት የእፎይታ ትንፋሽ ተነፈሰች ። የማሰላሰል ሁኔታዋን የሚከተለው ንግግሯ ቀድሟት ፡ —

«አንተ ዘንድ ሂዶ ማደር ይቻላልን?» በማለት ጠየቀችው ።

ይኽን እንዳለች ወዲያውኑ ሁለንተናዋ አጥንቶቿም ሆኑ ጡንቻዎቿ ተወጣጠሩ ። ቀጥ ብላ ቆመች ። ሳትንቀሳቀስ ሰውየውን ትመለከተው ጀመር ። የሚያሰቃዩ ሃሣቦች በሃሣቧ ይጉላሉ ጀመር ፤

«የኒኮላይ ኢቫኖቪች መዘዝ ያጠፋኛል ። ለረዥም-ረዥም ጊዜም ፓቬልን አላየውም ። ይደበድቡኛል!» በማለት አሰበች ።

ሰውየው ኮቱን ወደደረቱ ሳብ-ሳብ እያደረገ ዐይኖቹን መሬት ላይ ተክሎ እና ባለመቻኮል ሁኔታ የሚከተለውን መለሰላት ፡ —

«ምሽቱን እኔ ዘንድ እንዲያሳልፉ ነውን? ምንቸገረኝ ። ክፋቱ ግን ጎጆዬ ምቾት የሌላት ደሳሳ ጎጆ ነች» አላት ።

«በምቾት የምኖር ሰው አይደለሁኝም!» በማለት

እናት መለሰችለት ።

እሺ አለ ሰውየው ራሱን ቀና አድርጎ በዐይኖቹ ሁኔታዋን እያስተዋለ ። ጊዜው መሽቶ ፊቱ እና ዐይኖቹም ቀዝቃዛ ባለ ፡ ሁኔታ ምሽቱን ያስተውላሉ ።

«እንግዳውስ ቶሎ እመጣለሁኝ ። ሻንጣዬን ይይዙልኛልን?» በማለት ቁልቁለት የምትወርድ መስሎ እየተሰማት ተናገረች ።

«እሺ» አለ ።

ትከሻዎቹን ነቅነቅ አድርጎ ኮቱን እንደገና አስተካከለ ።

«ሠረገላው መጥቷል…» አላት ።

ሪቢን በረንዳው ላይ ብቅ አለ ። አንድ ቡናማ በሆነ ጨርቅ ፊቱ እና ራሱ የተሸፈነ ሲሆን እጆቹም ታሥረዋል ።

«ደጎች ሰዎች ደህና ሁኑ!» የሚለው ድምፁ በቀዝቃዛው ምሽት ውስጥ ተሰማ ። ቀጠል አድርጎም «ዕውነትን ፈልጋችሁ አግኟት እና በክብር አኑሯት! ሀቀኛ ቃልን ይዞ የሚያመጣላችሁን ሰው እመኑት! ለራሳችሁ ሳትሳሱ ዕውነትን መከቱላት!» በማለት ተናገረ ።

«አንተ ውሻ ፤ ዝጋ ይኽን አፍክን!» በማለት የፖሊሱ አዛዥ እየጮኸ ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አድርጎ ፡ —

«አንተ ደደብ ፖሊስ ፈረሶቹን ግረፋቸው እንዲሄዱ!» አለ ።

ሠረገላው ተንቀሳቀሰ ። በሁለት ፖሊሶች መካከል የተቀመጠው ሪቢን ፡ —

«ምን ይቀርባችኋል? እንዴት እንደምትኖሩ ትመለከታላችሁ! እስከሞት ድረስ በችጋር ለምን ትቆላላችሁ? ነፃነታችሁን ካገኛችሁ የእለት እንጀራ እና

ፍትህ የእናንተ ይሆናሉ! ደህና ሁኑ ደጎች ሰዎች!» በማለት ተናገረ ።

የሠረገላው እግሮች በሚያሰሙት ድምፅ በፈረሶቹ ኮቴ ድምፅ እና በፖሊስ አዛዡ ጩኸት የሪቢን ድምፅ ተዋጠ ።

«እንግዲህ አበቃ!» በማለት ሰውየው ራሱን እየነቀነቀ ተናገረ ።

«እዚህ ጣቢያው ላይ ይጠብቁኝ ። ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ እመጣለሁኝ...» በማለት ሰውየው እናትን ተናገራት ።

እናት ክፍሉ ውስጥ ከሄደች በኋላ ሳሞቫሩ አጠገብ ወንበር ላይ ተቀመጠች ። ቁራሽ ዳቦ ከተቀመጠበት አነሳች እና ተመለከተችው ። ከዚያም መልሳ ወደነበረበት አስቀመጠችው ። የምግብ ፍላጎት የላትም ። የቀድሞው የማቅለሽለሽ ስሜቷ እንደገና ተቀስቅሶባታል ። አጓጉል ሙቀት ተሰማት ። የሕመሟ ስሜት አዳከማት ። ልቧ ውስጥ ያለውን ደም መጠጠባት ። ዛል አደረጋት ። የዚያን ሰው እንግዳ የሆነ መልክ ታስተውል ጀመር ። ለእርሷ ሙሉ በሙሉ ያላስተማመናት ሲሆን ጥርጣሬንም አሳድሮባታል ። ይከዳኝ ይሆናል ብላ ለማሰብ አልፈለገችም ፤ ይሁን እንጂ ይኸ ሃሣብ አዕምሮዋ ውስጥ በመጉላላት ላይ ሲሆን ልቧንም ሠርሥሮ ገባ ።

«ለይቶ አወቀኝ! ለይቶ አወቀኝ! ከዚያም እኔ መሆን አለብኝ ብሎ ገመተ...» በማለት ድክም ባለ ሁኔታ ታሰላስል ጀመር ።

በማቅለሽለሽ እና በተስፋ መቁረጥ ተወጥራ ስለነበረ ይኸ አስተሳሰቧ ሊቀጥል እና አዕምሮዋ ውስጥ ሊንገዋለል አልቻለም ።

ከጥቂት ጊዜያት በፊት ሜዳው ላይ ይታይ የነበ

ረው ብጥብጥ በአሁኑ ጊዜ በፀጥታ የተዋጠ መሆኑ ፤ ገበሬዎቹ መፍራታቸውን ለእናት እንድትገነዘበው ያደረጋት ሲሆን ይኸውም ሁኔታ እናትን አመዷ ወጥቶ በሀዘን የተዋጠች ብቸኛ እንድትሆን አደረጋት ።

ልጃገረዲቱ እንደገና በራፉ ላይ ብቅ አለች ።

«የተጠበሱ እንቁላሎች ላምጣልዎትን?» አለቻት ።

«ግዴለም አይጨነቁ ። መመገብ አላሰኘኝም ። በጩኸታቸው እና በጫጫታቸው ልቤን አሸብረውኛል!» በማለት እናት መለሰችላት ።

ልጃገረዲቱ ወደ ወንበሩ መጣች ። ከዚያም ፡ —

«የፖሊሱ አዛዥ እንዴት ይመታው እንደነበረ ሳያዩ አልቀሩም!» አለች በመደነቅ መንፈስ ለእናት ቀስ ብላ በመናገር ። ቀጠል አደረገችናም «ጠጋ ብዬ ቆሜ ነበር ። ጥርሱን በቡጢ መታው ። ሰውዬውም ደም ሲተፋ ተመለከትኩኝ ። ደሙ ወፍራም እና ደማቅ ቀይ ነበር ። ዐይኖቹ በድብደባው አበጡ! ቅርጣን የሚያወጣ ሰው ነው ። የፖሊሱ ሳጂን ሜጀር ጥንብዝ ብሎ ሰክሮ ላይኛው ፎቅ ቤት ተንጋልሎ አል ። እንደዚህ ሰክሮ አሁንም የሚጠጣ ቢኖ መጠጥ አምጡ ይላል ። አመጸኞቹ ብዙ ነበሩ ። የእነርሱ ዋና ቀንደኛ .መሪያቸው ፣ ግን ይኸ ጢማሙ ነው ይባላል ። ከመሃላቸው ሦስቱን የያዟቸው ሲሆን አንደኛው ግን አመለጠ ። የእነርሱው ተባባሪ የሆነ አንድ የትምህርት ቤት መምህርም ይዘዋል ። በእግዚአብሔር አያምኑም ። ሌሎች ፡ ሰዎችም አብያተ ክርስቲያናትን እንዲዘርፉ በእግዚአብሔር ያለማመን ሁኔታ የተመላበት ንግግር ያደርጋሉ ። ሰዎቹ እንዲህ ያሉ ሰዎች ናቸው! ከሰዎቻችን መካከል አንዳንዶቹ ያዘኑለት ሲሆን አንዳንዶቹ ደግሞ መሰቀል ይገባዋል ይላሉ ። እንደዚህ ያሉ በስባሳ የሆኑ ሰዎች እኛ ዘንድ ብዙ ናቸው!» በማለት ፡ ተናገረች ።

እናት ፍርሃቷን እና ጭፍግግ ያላት ስሜቷን ለማስወገድ እየሞከረች ቁርጥ-ቁርጥ የሚለውን የልጃገረዲቱን ንግግር በተመስጦ ታደምጥ ጀመረች ። ልጃገረዲቱ ወሬዋን የሚያደምጥላት ሰው በማግኘቷ ተደስታ ወሬዋን በስሜት ትሰልቀው ታዥጎደጉደው ቀጠለች ። ቀጠል አድርጋም ፡ —

«አባቴ የዚህ ሁሉ ምክንያቱ የሰብል መበላሸት ነው ይላል ። ይኸው ምድሪቱ ሰብል መስጠት ከተወች ሁለተኛ ዓመቷ ነው ። የገበሬዎቹ ኑሮም ከባድ ሁኖአል ። ለዚህ ነው እንዲህ ብስብስ ብለው የተበሳበሱት ። በየመንደሮቹ ስብሰባዎች ላይ ይጯጯሃሉ ። ይደባደባሉ ። አንድ ቀን ቫሱኮቭ ያለበትን ዕዳ እንዲከፍል የመንደሩ አባት-ሽማግሌ ዘንድ አቅርበውት ሽማግሌው ክፈል እንጂ ብለው ቢጠይቁት ፤ ሽማግሌውን ‘ልክፈል እንዴ? ይኸንን ነው የምከፍለው ’ ብሎ በጥፊ አጮላቸው!» አለች ።

ከበራፉ ውጪ ከበድ ያለ የጫማ ድምፅ ተሰማ ። እናት ጠረጴዛውን ደገፍ ብላ ተነሳች ።

ሰማያዊ ቀለም ያላቸው ዐይኖች ያሉት ሰውዬ ባርኔጣውን ከራሱ ላይ ሳያወልቅ ወደውስጥ ገባ እና እናትን ፡ —

«ሻንጣዎ የት ነው ያለው?» አላት ።

በቀላሉ ብድግ አደረገው እና አወዛወዘው ።

«ባዶ ነው! ማርካ እኚህን ሴትዮ ወደ ጎጆዬ ውሰጃቸው» አለ ።

ወደኋላው ሳይመለከት ወጥቶ ሄደ ።

«ምሽቱን የሚያሳልፉት እዚህ ነውን?» በማለት ልጃገረዲቱ እናትን ጠየቀቻት ።

«አዎን ። ጥልፉ-ጥልፎች ለመግዛት ነው የመጣሁት ። ጥልፉ-ጥልፎች እገዛለሁ...» በማለት እናት መለሰችላት ።

«እዚህ ጥልፉ-ጥልፎች አይሠሩም ። ቲንኮቮ እና ዳሪና የተባሉት ቦታዎች ጥልፉ-ጥልፎች እየሠሩ ይሸጣሉ ። እዚህ ግን የለም!» በማለት ልጃገረዲቱ ለእናት አስረዳቻት ።

«እንግዳው ነገ ወደ እነዚያ ቦታዎች እሄዳለሁኝ» በማለት እናት መለሰች ።

እናት የሻይ ዋጋ ስትከፍል ልጃገረዲቱን ሦስት ኮፔክ ጉርሻ በመስጠት አስደሰተቻት ። ከዚያም ከቤቱ ውስጥ ወጡ ። ልጃገረዲቱ መጫምያ በሌለው ባዶ እግርዋ ቀዝቃዛውን መሬት ትራመዳለች ።

«ከፈለጉ እኔ ዳሪና ሂጄ ሴቶቹ ጥልፉ-ጥልፎቻቸውን እንዲያመጡልዎ ላደርግ እችላለሁኝ ። እዚያ ድረስ ከመንዝ ያድንዎታል ። ቦታውም እኮ ሩቅ ነው ። አሥራ ሁለት ቬርስታ ያህል ይርቃል...» በማለት ልጃገረዲቱ ተናገረች ።

«የኔ ውድ ግዴለም አትቸገሪ!» አለቻት እናት ከልጃገረዲቱ ጎን-ጎን እየተራመደች ። ቀዝቃዛው አየር መንፈሷን አደሰላት ። በልቧ ውስጥ ልትገነዘበው ያልቻለችው ውሳኔ ቀስ እያለ ይሠፍር ጀመር ። ሃሣቧ ቀስ ብሎ እና እርግጠኛ ባልሆነ ሁኔታ የሚያድግ ሲሆን የኋላ-ኋላ ግን ረግቶ የሚቀመጥ ይመስላት ጀመር ። በሃሣቧ ፡ —

«ምን ማድረግ ይሻላል ። ለሕሊናዬ ስል በትክክል ብናገርስ...» አለች ።

ምሽቱ ቀዝቃዛ እና እርጥብ ነበር ። በየጎጆዎቹ መስኮቶች ቀላ ያሉ መብራቶች ብዥ-ብዥ ይላሉ ። የአካባቢው ፀጥታ በእረኞች ድምፅ እና በከብቶች ጩኸት ደፈረሰ ። መንደሩ በጭለማ ፡ እና ረጭ ባለ ድፍጠት ተጠቅሎአል ።

«ይኸው እንግዲህ ደርሰናል ። ምሽቱን ለማሳለፍ የመረጡት ጎጆ ያጣ-የነጣ የመናጢ ጎጆ ነው ። ሰው

ዬው ምንም የሌለው መናጢ ደሀ ነው…» አለች
ልጃገረዲቱ ።

በሩን ገፋች እና ከፈተችው ።

«አክስቴ ታትያና!» በማለት ተጣራች ። ከዚያም ፡ —

«በሉ ደህና ሁኑ!» ካለች በኋላ በጭለማ ውስጥ
እየሮጠች በመሄድ ለዐይን ተሠወረች ።

17

እናት ወደውስጥ ገባች እና ደህና አድርጋ ጎጀ
ውን ለማስተዋል ዐይኖቿ ላይ እጅዋን ጣል አደረ
ገች ። ትንሽ ጎጆ ነች ። ነገር ግን በቤቱ የንጽህና
እያያዝ ወዲያውኑ ተደነቀች ። ከእሳት ማንደጃው በስተ
ጀርባ አንዲት ወጣት ሴት ብቅ ብላ ድምፅ ሳታሰማ
እጅ ከነሳች በኋላ ወደመጣችበት ተመልሳ ሄደች ።
ጠረጴዛው ላይ የሚበራ ፋኖስ ተቀምጦአል ።

የቤቱ ባለቤት የእናትን ዐይኖች ትክ ብሎ እያ
ስተዋለ እጣቶቹን ጠረጴዛው ላይ እያንኳኳ በብስ
ጭት መልክ ተቀምጦአል ። ትንሽ እንደቆየም ፡ —

«ይምጡ እንጂ ። ታትያና ቶሎ ሂጂ እና ፒዮት
ርን ጥሪው!» አለ ።

ከሰውየው ፊት-ለፊት አግዳሚው ወንበር ላይ
የተቀመጠችይቱን እናትን ሳትመለከት ሴቲቱ ወጥታ
ሄደች ። የልብስ ሻንጣዋ የት እንደሆነም አይታይም ።
ጎጆው አልፎ-አልፎ በሚሰማው የፋኖሱ ጧ-ጧ የማ
ለት ድምፅ እንጂ አለበለዚያ ረጭ ባለ ፀጥታ ተው
ጦአል ። በዐይኖቿ ላይ አሁንም አሁንም ግጥም በሚ
ለው ሰውዬ ኮስታራ ፊት ናደድ ብላለች ።

«ሻንጣዬ የት ነው ያለው?»በማለት በራሷ ላይ
ፍርሃት እና ሀፍረት ባሳደረባት ጎላ ባለ ድምፅ ጠየ
ቀች ።

ሰውዬው ትከሻውን ወዝወዝ አደረገ ።

«ግዴለም አይጠፋም…» አላት ። ከዚያም ዝግ ባለ
ድምፅ ቀጠል አድርጎ ፡ —

«ቅድም እዚያ ጣቢያው ውስጥ ሁነን ሻንጣው
ባዶ ነው ማለቴ ልጃገረዲቱ እንድትሰማ ይሁነኝ ብ
ዬ አውቄ ነው እንጂ ሻንጣዎ ባዶ አልነበረም ። በጣ
ም ይከብድ ነበር!» አለ ።

«እና ታዲያስ?» አለችው ።

ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ወደ እርሷ ተጠጋ ።
ዝቅ ብሎ ጎንበስ ካለ በኋላ ቀስ ባለ የሹክሹ
ክታ አነጋገር ፡ —

«ያንን ሰው ያውቁታልን?» አላት ።

«አዎን አውቀዋለሁኝ!» አለችው እናት በተረጋ
ገጠ አመላለስ ። ጥያቄው ግን አስደነቃት ። ይኸ አጭር
መግለጫ ነገሮችን ግልጥ-ግልጥልጥ በማድረግ ከው
ስጥ ላለ ስሜታቸው ፋናውን ቦግ አድርጎ ያበራላ
ቸው ይመስላል ። በእፎይታ ከተነፈሰች በኋላ አግዳ
ሚው ወንበር ላይ ተዝናንታ ተቀመጠች ።

ሰውየው ፈገግ ብሎ ሳቀ ።

«እዚያ ሁነን ለእርሱ ጭንቅላትዎን በማወዛወዝ
ምልክት ሲሰጡት እና እርሱም በጭንቅላቱ ምል
ክት ሲመልስዎ ጉዳዩን ተገንዝቤው ነበር ። በረንዳው
ላይ ከቆሙት ከእርስዎ ጋር ትውውቅ እንዳለው
ቀስ ብዬ በማሾክሾክ ሁኔታ ጠይቄው ነበር ።»

«እና ምን አለ?» በማለት እናት ፈጠን ባለ ሁ
ኔታ ጠየቀችው ።

«ወገናሞች ብዙ ነን አለኝ ። አዎን ብዙ ነን
በማለት መለሰልኝ…» አላት ።

ሰውዬው በማጥናት መልክ የእናትን ዐይን-ዐይ
ኖች ትክ ብሎ ይመለከት ጀመር ። ቀበል አድርጎም
ፈገግ በማለት ፡ —

«የማይበገር ኃይል ያለው ሰው ነው! የሆነውን ያህል ቢደበድቡት መናገር የሚፈልገውን ነገር ሳይናገር አይተውም...» በማለት ተናገረ ።

ድምፁ የመድከም እና የመጠራጠር ሁኔታ የሚታይበት ሲሆን ፍዝዝ ያሉ የሀቀኛ ዐይኖቹ እናትን ከጊዜ-ጊዜ ይበልጥ ያዝናኗት ጀመር ። ቀስ-በቀስም ጥንቃቄ እና ደስታ-ቢስነቷ ጠፍቶ ለሪቢን ታስብ ጀመር ።

«ዘራፊዎች! ጨካኞች!» በማለት እያለቀሰች ተናገረች ።

በሀዘን ተውጦ ጭንቅላቱን እየነቀነቀ ሰውዬው ከነበረበት ብድግ ብሎ ተነሳ ።

«ባለሥልጣኖቹ ራሳቸውን ሕዝብ እንዳያፈቅራቸው አድርገዋል!» አለ ። ከዚያም ወደ እናት ዞር ካለ በኋላ ረጋ ብሎ የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«እኔ የምለው እሻንጣዎ ውስጥ ጋዜጣዎች የሉምን? በበኩሌ ያሉ ይመስለኛል» አላት ።

«አሉ!» አለች እናት እንባዎቿን እየጠራረገች ።

ኮስተር በማለት ጢሙን እያሻሸ ከበስተጥግ በኩል ቆመ ። ትንሽ ቆየት ካለ በኋላም ፡ —

«ጋዜጣዎቹ እና መጻሕፍቶችም ጭምር ይደርሱን ጀመር ። ያንን ሰውም እናውቀዋለን ። ከዚህ ቀደም አይተነዋል!» አለ ።

ቆመ እና ለጥቂት ሰኮንድ አሰበ ።

«አሁን ታዲያ ሻንጣዎ ውስጥ ያለውን ዕቃ ምን ሊያደርጉት ያስባሉ?» አላት ።

«ለእናንተ እተዋቸዋለሁኝ!» አለችው እናት ኃላፊነት መቀበል አለብህ በሚል መልክ እርሱን እርሱን እየተመለከተችው ።

የመቃወምም ሆነ የመደነቅ ሁኔታ አላሳያትም ።

«ጥሩ ነው...» አላት ።

ጭንቅላቱን እሺ ጥሩ ነው በሚል መልክ እየነ

ቀነቀ እና ጢሙን በእጁ እያሻሸ ወንበሩ ላይ ተቀመጠ ።

በደም የተነከረው እና የተደበደበው ሪቢን ሁኔታ የተቀሩትን ሃሣቦቿን አስወግዶ በአዕምሮዋ ውስጥ ብቅ እያለ ይታያት ጀመር ። የተቀሩትን ስሜቶቿን በሙሉ ቅሬታ እና ሃዘን የዋጠባት በመሆኑ ስለሻንጣውም ሆነ ስለማንኛውም ሌላ ነገር አታሰላስልም ። እንባዎቿ እንደውሀ ይጎርፋሉ ። ፊቷ የመኮሳተር ሁኔታ የማይታይበት ከመሆኑም በስተቀር በተስተካከለ ድምፅዋ የሚከተለውን ትናገር ጀመር ፡ —

«በሰብአውያን ፍጡሮች ላይ እንደዚህ አድርገው ለሚፈጽሙዋቸው ዝርፊያዎች እና ዘለፋዎች ለምንግዜውም ተወቃሽ-ተከሳሽ ያድርጋቸው!» አለች ።

«ጠንካሮች ናቸው! በጣም ጠንካሮች ናቸው!» በማለት ሰውዬው ረጋ ብሎ ተናገረ ። እናትም ቆጣ በማለት ሁኔታ ፡ —

«ጥንካሬውን የሚያገኙት ከየት ነው? ከእኛው ላይ ነው ጥንካሬውን የሚያገኙት!» ብላ ተናገረች ።

የደግነት ሁኔታ የሚነበብበት ቢሆንም ምሥጢር አዘል በሆነው በሰውዬው ፊት ተበሳጭታለች ፡ —

«አዎን ጎማዎቹ...» አለ ።

ድንገት ጆሮውን ቀሠረ እና ወደበራፉ አቀና ።

«እየመጡ ናቸው...» አለ ።

«እነማን?» አለችው ።

«ወዳጆቻችን ይመስሉኛል» አላት ።

ሚስቱ ወደውስጥ ገባች ። ከእርሷው ጋር ተከትሎም አንድ ሌላ ሰው ከገባ በኋላ ባርኔጣውን ወደ ጥግ አስቀምጦ ከወንበር ላይ ተቀመጠ ።

«እሺ?» አለ ።

የመጀመርያው ራሱን ነቅነቅ አደረገ ።

«ስቴፓን» በማለት ሚስቲቱ ቆማ ከነበረበት ከማብሰያው ቦታ ሁና ተጣራች ። ከዚያም «እንግዳችን ምናልባት እርቦአቸው ይሆናል እኮ?» አለች ።

«የለም ፣ አልራበኝም!» በማለት እናት መለሰች ።

ሁለተኛው ሰው ወደ እርሷ ዘንድ ዞር አለ ።

«እንተዋወቅ ። ስሜ ፒዮትር የጎሮቭ ሪያቢኒን የሚባል ሲሆን የቅጽል ስሜም ወስፌ ይባላል ። ስለእርስዎ ተግባር ጥቂት አውቃለሁኝ ። መጻፍ እና ማንበብ እችላለሁኝ ። እና ጅል አይደለሁም ማለቴ ነው...» አላት ።

የዘረጋችለትን እጅዋን ጨበጠ ። ከዚያም የሚከተለውን ፡ ተናገረ ፡ —

«አየህ ስቴፓን ፣ እንደሚመስለኝ ቫርቫራ ኒኮላየቭና ደግ ሴት ነች ። ነገር ግን ይኽ ተግባር አጓጉል እና ጎጂ ነው ትላለች ። ወጣቶች እና ተማሪዎች ባልረባ ውጥንቅጥ ነገር የሕዝቡን አዕምሮ ይበክሉታል ትላለች ። ዛሬ ይዘው ያሠሩት ሰው ግን አዛውንት ሰው መሆኑን እኔ እና አንተ እንመለከታለን ። አሁን ደግሞ ይኸው እዚህ እሳቸውን ተመልከታቸው ፡ — እንደምገምተው እርሳቸው የሴት ወይዘሮ ያይደሉ እና በመካከለኛ የዕድሜ ደረጃቸው ላይ የሚገኙ ናቸው ። ነዎት ። አይደለምን?» በማለት ጠየቀ ።

ትንፋሹን ለመተንፈስ ሳይጠባበቅ ችኩል በሆነ ሁኔታ የሚነጋገር ሲሆን ፣ ንግግሩ ግን ግልጽ ነው ። ጺሙ በብስጭት የሚንቀጠቀጥ ሲሆን ዐይኖቹ ደግሞ የእናትን ፊት እና ቁመና ትክ እያሉ ይቃኛሉ ። ልብሱ የተቀዳደደ ነው ። ፀጉሩም ገና አሁን ከፀብ ቦታ በአሸናፊነት የተመለሰ ይመስል ተመነጫጭሮአል ። ስለመንፈሰ ጠንካራነቱ እና ዳግመኛም የሚናገረው የመጣለትን ሃሣቡን በግልጽነት በመሆኑ እናት ወደደችው ። ያቀረበውን ጥያቄ ስትመልስለት ፈገግ አለች ።

እርሱም እጅዋን እንደገና ጨበጥ አድርጎ ደረቅ ያለ የማስካካት ሳቅ ሳቀ ።

«ንጹሕ ተግባር ነው ። ጥሩ ተግባር ነው ፣ ስቴፓን» በማለት ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አድርጎ ፡ —

«ከሕዝቦች ከራሳቸው ይመጣል ብዬ አልነገርኩህ ምን? ያቺ መልካም ሴት ግን ዕውነቱን አትነግርህም ። እርግጥ ነው አከብራታለሁኝ ። ይኽ ጥርጥር የለውም ። ጥሩ ሴት ከመሆኗም በስተቀር እኛን ልትረዳን ትሻለች ። በእርሷ ላይ አንዳችም ጉዳት ሳታስከትል በመጠኑም ቢሆን ልትረዳን ትሻለች ። ተራ ሕዝቦች ግን ለራሳቸው አንዳችም ቅንጣት እንኳን ሳይሰጉ በግንባር ቀደምትነት ፊት-ለፊት ይጋፈጣሉ ። ልዩነቱን አስተዋልከውን? የሆነውን ነገር ቢያደርጉ ፣ እነርሱ ምንግዜም ይጎዳሉ ። ስለዚህ ለእነርሱ ሁሉም ያው አንድ ነው ። በየትኛውም መንገድ ቢዞሩ ምንግዜም የሚሰሙት ቃል ‘ቁም!’ የሚለውን ነው» በማለት ተናገረ ።

«አዎ አዎ» አለ ስቴፓን ራሱን እየነቀነቀ ። ከዚያም ቀጠል አደረገ እና «ስለ ሻንጣቸው እያሰቡ ነው» አለ ።

ፒዮትር አውቆ እናትን ጠቀስ አደረገ ። ከዚያም ዋስትና ባለው አነጋገር ፡ —

«አያስቡ ። እናት ፣ ሁሉም ነገር የተሳካ ይሆናል ። ሻንጣዎ እኔ ዘንድ ነው ። ዛሬ እርሱ እርስዎ በዚህ ጉዳይ ውስጥ የሚገኙበት መሆኑን እና ያንን ሰውም የሚያውቁት መሆኑን ሲነግረኝ ፣ እንዲህ አልኩት ‘ ስቴፓን ደህና አድርገህ አስተውል! ይኽንን በመሰለ ጉዳይ ውስጥ ስሕተት ላይ መውደቅ የለብንም ።’ እርስዎ ጎን እኛ በቆምንበት ጊዜም እኛ እነማን እንደነበርን የተገነዘቡ ይመስል ነበር ። ቅን ሰዎች በሁኔታቸው ይታወቃሉ ። እንደዕውነቱ ከሆነ ደግሞ በአደባባይ

ወጥተው የሚታዩት ብዙም አይደሉም ። ስለሻንጣዎ
አያስቡ...» አላት ።
አጠገቧ ከተቀመጠ በኋላ ሁለንተናዋን በማጥናት
ይመለካከታል ።
«ሻንጣዎ ውስጥ ያሉትን ነገሮች ለማውጣት
የሚሹ ከሆነ እጅጉን ደስተኞች እንሆናለን ። እነዚያን
መጻሕፍት ልንጠቀምባቸው እንችላለን...»
«ሁሉንም ለእኛ ሊተውልን ይሻሉ» በማለት
ስቴፓን ነገረው ።
«እናት ፥ በጣም ጥሩ ነው ። ቦታ እናገኝለታለን...»
አለ ።
ጥቂት ሳቅ ካለ በኋላ እመር ብሎ በመነሳት
ከወዲያ ወዲህ እየተንጎራደደ ፡ —
«ግሩም የሆነ አጋጣሚ ነው! ምንም እንኳን ያልተ
ለመደ ነገር ባይሆንም! የግንኙነት ገመዳችን ካንድ
በኩል ሲበጠስብን ከሌላ በኩል ደግሞ ይኸው ተቀ
ጠለልን ። እናት ፥ ጋዜጣው ጥሩ ከመሆኑም በስተቀር
መልካም ተግባርን እያከናወነልን ነው ። የታወረን ዐይ
ን ያበራል ። ከቡራን መኳንንት ስለእርሱ ብዙም አያ
ስቡበትም ። ከዚህ ሰባት ቬርስታ ርቆ ከሚገኝ ቦታ
ለአንዲት የሴት ወይዘሮ በአናጢነት ተቀጥሬ እሠራ
ለሁኝ ። ጨዋ ነች ። እንደውም የምናነበው መጻሕፍት
ም ትሰጠናለች ። አንዳንድ ጊዜ በዕርግጥ ዐይንን
የሚያበራ መጽሐፍ ማንበብ ይቻላል! በአጠቃላይ እር
ሷን እናመሠግናታለን ። አንድ ጊዜ ግን እኔ ይኸንን
የእኛን ጋዜጣ አሳየኋት ። እንዴት እንደተቀበለችው
ሊገምቱ ይችላሉ ፡ — ‘ፒዮተር ፤ ይኸንን ነገር አታን
ብብ ፤ ይኸንን የሚጽፉት እዚህ ግቡ የማይባሉ ደደ
ብ የሆኑ የትምህርት ቤት ልቃሞ ልጆች ናቸው ።
ይኸንን በማንበብ ለአንተ የሚተርፍህ ጣጣ ውስጥ
መግባት ብቻ ነው ። እሥር-ቤት መግባት እና ሳይቤ

ርያ በግዞተኛነት መጋዝ ብቻ ነው የሚተርፍህ’ አለ
ችኝ» በማለት ተናገረ ።
እንደገና ለጥቂት ደቂቃዎች ዝም አለ ። ከዚያም ፡ —
«እናት ፤ ያ የዛሬው ሰውዬ ከእርስዎ ጋር ዝም
ድና ያለው ነውን?» በማለት ጠየቃት ።
«አይደለም!» በማለት እናት መለሰችለት ።
በአንዳች ነገር የተደሰተ ይመስል ፒዮትር ድምፅ
ሳያሰማ ሳቀ ።
«ዝምድና የለንም ። ነገር ግን ለረዥም ጊዜ የማ
ውቀው ከመሆኔም በስተቀር ፤ እንደታላቅ ወንድሜ እከ
ብረዋለሁኝ!» በማለት እናት ተናገረች ። ከዚያም
እናት ከሪቢን ጋር ዝምድና የለኝም ማለት
ስሕተተኛ ክህደት እንደሆነ ጉዳይ በመቁጠር በተ
ጨማሪ ለመናገር ተቻኮለች ።
ስሜቷን የሚገልጹላት ትክክለኛ የሆኑ ቃላትን
ለማግኘት አልቻለችም ። ስለዚህም ሁኔታው ቅር ስላ
ሰኛት እንደገና ዝም ብላ ታለቅስ ጀመር ። በጎጆው
ውስጥ የሚጫጫን ዝምታ ሰፈነበት ። ፒዮትር አንዳች
ነገርን ያደምጥ ይመስል ጭንቅላቱን ወደታች እንደ
ቀለሰ ከተቀመጠበት ብድግ ብሎ ተነሳ ። ስቴፓን
ክንዱን ጠረጴዛው ላይ አስደግፎ እና ብስጩ በሆነ
ሁኔታ ጣቶቹን ከጠረጴዛው ጋር እየቆረቆረ ተቀም
ጦአል ። ሚስቱ ወደ ምድጃው ጠጋ ብላ ያጐነበሰች
ስትሆን እናትም እርሷን-እርሷን የምትመለከታት
መሆኗን ተገነዘበች ። እናት አንዳንድ ጊዜ ይህችን
ፊተ — ድቡልቡ የሆነችይቱን ፤ ጠየም ያለ የቆዳ
ቀለም ያላትን ፤ አፍንጫዋ ቀጥ ብሎ የወረደ እና
አገጩ-ረዥም የሆነች ሴት ትክ ብላ ታስተውላታለች ።
የሚስቲቱ አረንጓዴ ዐይኖች ቅን እና አስተዋዮች
ናቸው ። ከዚያም ፒዮትር በመደነቅ ሁኔታ ፡ —
«ወይ ጉድ ፤ እና ጓደኛዎ ነው ማለት ነዋ? የራሱ

ጭንቅላት ያለው ሰው ነው ። በራሱ የሚያስብ! በራሱ ላይ ከፍተኛ ውሳኔ ያሳርፋል! ይኸ ደግሞ ጥሩ ነው ። እውን ታትያና ፤ እንዴት ያለ ሰው ነው ጃል? እና አንቺ የምትይው ግን…» ብሎ ሳይጨርስ ታትያና ጠባብ የሆኑ ከናፍሮቿን አገጣጥማ ንግግሩን በማቋረጥ ፡ —

«ባለትዳር ነውን?» አለች ።

«ሚስቱ ሞታበታለች!» አለች እናት ሀዘን በተቀላቀለው ሁኔታ ።

«ለዚህ ነዋ እንዲህ ብርቱ የሆነው!» አለች ታትያና ጥልቀት ባለው ጉልህ አነጋገር ። ከዚያም ቀጠል አድርጋ ፡ —

«ባለትዳር የሆነ ሰው ይኸንን የመሰለ መንገድ መርጦ አይከተልም ። ይፈራል…» አለች ።

«እኔ ምንድነኝ? ባለትዳር አይደለሁምን?» በማለት ፒዮትር ጮክ ብሎ ተናገረ ።

«እ-ሽ-ሽ! ቀስ በል! ጎረቤቶች እንዳይሰሙ!» በማለት እርሱን-እርሱን ሳትመለከት ፈገግ እያለች ተናገረች ። ከዚያም ንግግሯን በመቀጠል ፡ —

«አንተ ምን የምትፈጽመው ጉዳይ አለህ? ማውራት ብቻ ነው ። ቢበዛ አንዳንድ ጊዜ አንድ ወይንም ሁለት መጻሕፍት ታነብባለህ ። አንተ እና ስቴፋን አንድ ጨለም ያለ ሥርቻ ሥር ሁናችሁ ወሬ ብታወሩ ለሕዝቡ የሚጠቅም ፋይዳ የምትፈይዱ አይደላችሁም » አለችው ። ሰውዬው በእርሷ የንቀት አነጋገር በስጨት ብሎ ፡ —

«ብዙ ሰዎች የምናገረውን እህ ብለው ያደምጡኛል ። እኔን እዚህ እንደ እርሾ ጥንስስ የምትሠራ ነህ ነው ማለት ያለብሽ እንጂ ይኸንን ማለት የለብሽም…» በማለት በተቃውሞ ተናገረ ።

ስቴፓን ሚስቱን ምንም ሳይናገር መልከት ካደ

ረገ በኋላ እንደገና ጭንቅላቱን ወደመሬት ቀለስ አደረገ ።

«ሰው ለምን ትዳር ይይዛል?» በማለት ታትያና ጠየቀች ። ከዚያም እራሷው ለጥያቄው በመመለስ ፡ —

«ምክንያቱም የምትሠራለት ሴት ታስፈልገዋለች እና ነው ። ምን ለመሥራት?» አለች ።

«በቂ ሥራ አላገኘሽምን?» በማለት ስቴፓን ጠየቃት ።

«ይኸ ምን ሥራ ይባላል? በየዕለቱ በገሚስ በችጋር ተቆራፍዶ መኖር? ልጆች ቢኖሩህ ፤ ሌላውን ሥራ እየሠራህ እነርሱን ለመጠበቅ ጊዜ አይኖርም ። ያም ሁኖ ደግሞ የምትበላውም በበቂ አይኖርህም» አለች ።

እናት ዘንድ ሂዳ ከተቀመጠች በኋላ ቅሬታም ሆነ ሀዘን ሳታሳይ መነጋገሯን ቀጠለች ።

«ሁለት ሕፃናት አሉኝ ። አንደኛው ገና የሁለት ዓመት ሕፃን ሁኖ በሞት ተቀጠፈብኝ ። ሌላኛው ደግሞ በዚሁ በተረገመ ሥራ ምክንያት ማኅፀኔ ውስጥ ሞቶ ተወለደ ። የተረፈኝ ደስታ አለን? ማግባት ምንም ፋይዳ የለውም ባይ ነኝ ። አንዳቸው ለመኖር እና የተሻለ ኑሮ ለመኖር ሲል እጆቹን አሣሥሮ ይቀራል ። ከዚያም በኋላ እንደዚያ ሰውዬ ዕውነትን ተከትሎ በቀጥተኛው መንገድ ይዘልቃል ። እናት ሆይ ፤ አይደለምን?» አለቻት እናትን ። እናትም ፡ —

«አዎን ነው ። ነው የኔ ውድ ። ይኸ ካልሆነ ይኸንን አኗኗር ለመለወጥ በፍጹም ተስፋ ማድረግ አንችልም» አለቻት ።

«ባል አለዎትን?» አለቻት ።

«ሞቶአል ። ልጅ አለኝ…» በማለት መለሰችላት ።

«አብሮዎት ከእርስዎ ጋር ይኖራልን?»

«እሥር ቤት ነው!» አለቻት እናት ።

ቀደም ሲል እሥር ቤት ነው የሚሉት ቃላት ያሳ

ድሩባት የነበረው የሀዘን ስሜት አሁን ኩራትን አሳ
ደሩባት ። እናት ቀጠል አድርጋ ፡ —

«እሥር ቤት ሲጨምሩት ይኸ ሁለተኛ ጊዜው
መሆኑ ነው ። እሥር ቤት የጨመሩትም የዕውነትን
ዘር በሕዝቦች መካከል የሚዘራ በመሆኑ ምክንያት
ነው… ልጁ ወጣት ነው! መልኩ-ቀና እና ብልህ ነው!
ለእናንተ ጋዜጣ ስለማዘጋጀት ጉዳይ መጀመርያ
ያሰበ እርሱ ነው ። ምንም እንኳን የሚኻኢሎ ኢቫኖ
ቪች ዕድሜ ከልጁ ዕድሜ ሁለት እጥፍ የሚበልጥ
ቢሆንም ሚኻኢሎ ኢቫኖቪች አሁን የሚከተለውን
ጎዳና መርቶ ያመለከተ ልጁ ነው ። በቅርቡ ለፍርድ
ይቀርብ እና ልጁ በግዞተኛነት ወደ ሳይቤርያ ይላ
ካል ። ይሁን እንጂ ተግባሩን ለመቀጠል ከዚያ ቦታ
ጠፍቶ ይመለሳል…» አለቻት ።

ይኸንን እናት በምትናገርበት ጊዜ የኩራት ስሜ
ቷ ይበልጥ እየተቀሰቀሰ ከፍ-ከፍ ያለ ሲሆን ይኸው
ም ሁኔታ የጀግናውን ልጅዋን ምንነት ለመግለጽ ቃላ
ቶች ዱብ-ዱብ እያሉ ከናፍሮቿ ላይ እየፈለቁ ለመው
ጣት ይተናነቋት ጀመር ። ሃኅበቢስ የሆነ ሽብር እና
አሳፋሪ የሆነ ጭካኔ ተጭኗት የነበረ በመሆኑ ምክ
ንያት ይታይ የነበረውን የዚያን ዕለት ጭለማ
ለመግፈፍ እና በምትኩም የሚቋቋመው አጸፋ
ለማቅረብ ብሩኅ እና በቂ ምክንያት ያለው አቀራ
ረብ ማቅረብን አስፈላጊ ሁኖ አግኝታው ነበር ።
ለዚህ እንደዚህ የተሟላ የሆነውን መንፈሷን በማከ
በር ፤ የእሳት ኃይል እስኪያውራት ድረስ ብሩኅ እና
ንጹህ የሆነውን ሁሉ በአንድነት ሰብስባ ወደ ነበ
ልባልነት ታቀጣጥለው ጀመር ። ቀጠል አድርጋ በመና
ገርም ፡ —

«እርሱን የመሰሉ አያሌ ናቸው ። በላይ በላዩ
እየጨመሩ በመወለድ ላይም ናቸው ። ለዕውነት እና

ለነፃነትም እስከ ሕይወታቸው መጨረሻ ድረስ ትግ
ላቸውን ይቀጥላሉ…» አለች ።

ቆጠብ ከማለት ተዘናጋች ። ስሞችን ሳትጠራ ሰፊ
ሕዝቦችን ከጭቆና ለማላቀቅ እርሷ የምታውቃቸውን
በመካሄድ ላይ ያሉትን ምሥጢራዊ ተግባሮች ዝር
ዝር አድርጋ አወራችላቸው ። ለልቧ ውድ የሆኑ ሰዎ
ችን ሁኔታ ስትገልጽ ፤ እንዲህ ዘግይቶ ለማበብ የሕይ
ወት ዕድል ያጋጠማትን ማናቸውንም ሁሉ ባለ በሌ
ለ አቅሟ እና ችሎታዋ በቃላት አማካይነት ለመግ
ለጥ ትጥር ጀመር ። በዐይነ-ልቦናዋ ብቅ እያሉ የሚ
ታዩዋት ፤ በስሜቷ ውስጥ ብሩኅ እየሆኑ በትላቅነት
የሚታሰቧት ሰዎችን በደስታ አቅፋ ታስታውሳቸው
ጀመር ።

«እና ይኸ ተግባር በመላው ዓለም ውስጥ በማና
ቸውም ከተማ እና መንደር ይካሄዳል ። የመልካም
ሰዎች ጥንካሬ ወሰን የለውም ። የድል-አድራጊነት ጊዜያ
ችን እስኪመጣ ድረስ ይኸ ተግባር የሚያድግ እና
በየጊዜውም ዕድገቱ እየጨመረ የሚሄድ ነው» አለች ።

ድምፅዋ ከፍ-ዝቅ ሳይል ተስተካክሎ የሚንቆረ
ቆር ሲሆን የዚያን ዕለቱን ደም እና ጉድፍ ከልቧ
ውስጥ ለመፋቅ ቀለማማ የሆኑት የምኞቷ ቱባ ክሮ
ች የሚጠነጠኑባቸው ይመስል ሃሣቧን የምትገልጥባ
ቸው ቃላቶች ሳያጥሩዋት ወዲያው-ወዲያው ይተነተኑ
ላት ነበር ። በተናገረቻቸው ቃላት እነዚህ ገበሬዎች
በስሜት የተነኩ መሆናቸውን ታስተውላለች ። ፊት-
ፊቷን እየተመለከቱ ካሉበት ቦታ ሳይንቀሳቀሱ ዐይኖ
ቻቸውን እርሷ ላይ ተክለው የምትናገረውን የሚያዳ
ምጡ ሲሆኑ ፤ አጠገቧ የተቀመጠችይቱ ሴት በስሜት
ተውጣ ቁና ቁና ስትተነፍስም ታደምጣታለች ። እና
ይኸ ሁኔታም የምትናገረውን እና ለሰዎቹ የምታወ

ራሳቸውን ጠንካራ በሆነ ዕምነት እንድታሰማቸው አበረታታት...

«ኑሮአቸው ከባድ የሆነ ሰዎች ሁሉ ፤ በፍላጎት እና በእጦተ የተጎሳቆሉ ሁሉ ፤ በሀብታሞች እና በሀብታሞች አገልጋዮች ሕገ-ወጥ በሆነ ሁኔታ የሚረገጡ ሁሉ — እነዚህን የመሳሰሉት ሁሉ ፤ ለወንድሞቻቸው ሲሉ በየእሥር ቤቱ የሚሞቱትን እና ሥቃይ-ፍዳቸውን የሚቀበሉትን ሰዎች መከተል አለባቸው ። ለራሳቸው ሳይሳሱ እና ሳያስቡ የደስታ ጎዳና በየት በኩል እንደሆነ ለሕዝቦች ያመለክታሉ ። ያለአንዳች የማጭበርበር ሙከራ ‘ጎዳናው አድካሚ እና ውጣ-ውረድ የሞላበት ነው’ በማለት እቅጩን የሚናገሩ ሲሆኑ ይኸንን መሳዩን ጎዳናም ማንም ቢሆን ያለ ፍላጎቱ እንዲጓዝ አያስገድዱትም ። ይሁን እንጂ አንድ ሰው ከእነርሱ ጋር በጎዳናው ላይ መጓዝ ከጀመረ ከቶ ምንም ቢሆን ከእነርሱ አይለይም ። ምክንያቱም ፤ ጎዳናው ትክክለኛ የሆነ ጎዳና መሆኑን ይመለከታልና ፤ ከዚህ ትክክለኛ ከሆነ ጎዳና በስተቀር ሌላ ትክክለኛ የሆነ ጎዳና ከቶም የለም እና ነው!» በማለት ተናገረች ።

ቀደም ካለ ጊዜ ጀምሮ ለመፈጸም ስትመኘው የቆየችውን ጉዳይ በመፈጸም ላይ በመሆኗ ምክንያት በስሜት ተዋጠች ። እርሷ ራሷ ለሕዝቦች ዕውነትን በመግለጽ ላይ ነች!

«እነዚህን የመሳሰሉትን ሰዎች ያለ አንዳች ሥጋት መከተል ትችላላችሁ ። ጥቃቅን በሆኑ ድሎች የሚረኩ አይደሉም ። ማናቸውንም ዓይነት አታላይነትን ፤ ስግብግብነትን እና ክፉ ተግባሮችን ጨርሰው ሳያወድሙ የቆሙበትን ዓላማ የሚያቆሙ አይደሉም ። ‘እኔ የራሴ አዛዥ-ናዛዥ ነኝ! ለሁሉም በትክክል የሚበይን ሕግን እኔው ራሴ አወጣለሁኝ!’ በማለት ሰዎች

ትከሻ ለትከሻ ገጥመው በአንድ ድምፅ እስካላሰሙ ድረስ እጃቸውን አጣጥፈው ተግባራቸውን ከማከናወን አይቆጠቡም!» በማለት ተናገረች ።

ድንገት ድካም ተሰማት ። ንግግሯን አቋረጠች እና አድማጮቿን ትመለከት ጀመር ። የተናገረቻቸው ቃላት አንዳቸውም መሬት አለመውደቃቸውን በመገንዘቧ በደስታ ተመላች ። አሁንም-አሁንም ትናገራለች እያሉ ሰዎቹ እርሷን-እርሷን ይመለከቷታል ። ፒዮትር አሁንም እናት እየተናገረች የሚያዳምጥ ይመስል እጆቹን ደረቱ ላይ አድርጎ ዐይኖቹን ጠበብ አድርጎ እና ፈገግ ብሎ ስቴፓን አንድ እጁን ደረቱ ላይ ሌላኛውን ደግሞ ጠረጴዛው ላይ አስደግፎ ያዳምጣል ። ፊቱ ላይ ጥላ ስለአረፈበት ፊተ ሙሉ መስሎአል ። እናት አጠገብ የተቀመጠችይቱ ሚስቱ ክንዶቿን ጭኖቿ ላይ አድርጋ መሬት-መሬቱን በማስተዋል ተቀምጣለች ።

«ጉዳዩ እንዲህ ነው ማለት ነዋ!» አለ ፒዮትር አግዳሚው ወንበር ላይ ጣጋ እያለ ።

ስቴፓን ቀጥ ብሎ ቀና አለ ። ሚስቱን ተመለከተ ። ከዚያም በዚያ ያሉትን ሁሉ ለማቀፍ የከጀለ ይመስል እጆቹን ዘረጋ...

«ይኸንን በመሰለ ተግባር አንዴ ከተጠመድክ ፤ ሁለንተናህን ለእርሱ መስጠት አለብህ ማለት ነው» በማለት በሃሣብ ተውጦ ተናገረ ።

«ወደኋላ መመልከት አይኖርም!» በማለት ፒዮትር አባባሉን በመደገፍ ተናገረ ።

«ብዙ ሰዎችን በውስጡ የሚያካትት ተግባር ይመስላል!» በማለት ስቴፓን ተናገረ ።

«መላውን ዓለም በውስጡ ያካትታል!» በማለት ፒዮትር መለሰ ።

18

አንዳንድ ነገሮችን የሚያደንቁባቸውን ቃላት እናት በመስማት ግድግዳውን ለጀርባዋ ሰጥታ እና እራሷን ቀና አድርጋ ተቀምጣለች ። ታትያና ከተቀመጠችበት ተነሳች ። እናትን መልከት አደረገቻት እና እንደገና ተቀመጠች ። ሰዎቹን በጥላቻ እና ደስተኛ ባለመሆን ስትመለከታቸው አረንጓዴ ቀለም ያላቸው ዐይኖቿ ቀዝቀዝ የማለት ሁኔታ ይታይባቸው ነበር ። ድንገት ወደ እናት ዞር ካለች በኋላ ፡ —

«በጊዜዎ ብዙ ሀዘን የቀመሱ መሆን አለብዎ!» አለቻት ።

«አዎን ። ብዙ ቀምሻለሁኝ!» በማለት እናት መለሰችላት ።

«ሲናገሩ መስማት እሻለሁኝ ። ከአንደበትዎ የሚወጡት ቃላት የልብ ውጥረትን ያረግባሉ ። አቤቱ ፈጣሪ ! እርስዎ እንደዚህ የሚያወሩላቸውን ሰዎች በጭላንጭል ውስጥ እንኳን ለመመልከት ኧረ ምን-ዋጋ በከፈልኩኝ ፤ እና ከራሷ ከሕይወትም እንጂ ። እኛ እዚህ ምን እናያለን? እኛ የበግ መንጋ እንደማለት ነን! ሌላ ምንም አይደለንም! እኔን እንደምሳሌ አድርገው ይውሰዱኝ ። መጻፍ እና ማንበብ አውቃለሁኝ ። መጻሕፍት አነብባለሁኝ ። ብዙም እመራመራለሁኝ ። በሃሣብ እየተዋጥኩኝ እንቅልፍ የማልተኛበት ጊዜ አለ ። ግን ምን-ዋጋ አለው? ማሰብ-ማሰላሰሌን ብተው ያለ አንዳች ፋይዳ እጠወልጋለሁኝ ። ማሰቤን ብቀጥልም እንደው ዋጋ ቢስ ለሆነ ጉዳይ ነው» አለች ።

ዐይኖቿ ላይ ምጸት ይታይ ነበር ። አንዳንድ ጊዜም ከአንደበቷ የሚወጡትን ቃላት ትረግጣቸው ነበር ። ወንዶቹ ምንም አልተናገሩም ። ነፋሱ በስተመስኮቱ በኩል አፏጨ ፤ በቤቱ የጭስ ማውጫ በኩል የሚያጉረመርም ሲሆን ጣራው ላይ ያለውን

ሣርም ያመሳቅላል ። ውሻ ጮኸ ። አሁንም-አሁንም የዝናብ ጠብታ መስኮቱን ይገርፈዋል ። የፋኖሱ ብርሃን እንደገና ብሩኅ እና ድምቅ ሁኖ ለመብራት ድብዝዝ ፍዝዝ ከማለቱ የተነሳ ሊጠፋ ምንም አልቀረውም ።

«እርስዎ ሲናገሩ ስሰማዎት ከራሴ ጋር እንዲህ በማለት ተወያየሁኝ ፡ — ሰዎች ከተፈጠሩ አይቀር እንዲህ ነው! የሚገርም ነው ። ግን ያሉትን ሁሉ የማውቅ መሰለኝ ። ይሁን እንጂ ከዚህ ቀደም ይኽንን እርስዎ የተናገሩትን የማላውቅ ከመሆኑም በስተቀር እኔ ራሴም ብሆን ይኽንን የመሰለ ሀሣብ በአዕምሮዬ ውስጥ አላመላልስም ነበር…» አለች ።

ስቴፓን ኮስተር ብሎ እና ዝግ ባለ ድምፅ የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«ታትያና ፤ የሚበላ ነገር ቀማምሰን መብራቱን ብናጠፋ ይሻላል ። በዛሬው ምሽት የነቹማኮብ መብራት አለወትሮው ምሽቱን ሙሉ ምነው ያበራል ብለው ጎረቤቶች ይገነዘቡ ይሆናል ። እኛን አይጎዳንም ። እርሳቸውን ግን ሊጎዳቸው ይችላል ።»

ታትያና ከተቀመጠችበት ተነስታ ወደምግብ ማብሰያው ሄደች ።

«አዎን ጎረቤት ፤ በእነዚህ ቀናት እርምጃችንን አስተውለን መራመድ አለብን» በማለት ፒዮትር ፈገግ በማለት ተናገረ ። ቀጠል አድርጎም ፡ —

«እነዚህ ጋዜጦች እንደተገኙም…» እንዳለ ስቴፓን ቀበል አደረገ እና ፡ —

«የማስበው ስለራሴ አይደለም ። እኔን ቢይዙኝ ይኽንንም ያህል ትልቅ ጉዳት አላደርስም» አለው ።

ሚስቱ ወደጠረጴዛው መጣች ።

«ተነስ» አለችው ።

ከተቀመጠበት ተነስቶ ጠረጴዛውን ስታዘጋጅ ተመለከታት ።

«እኔ እና አንተ የምናወጣው ዋጋ ቢኖር በየነፍስ ወከፍ አምስት-አምስት ኮፔክ ሲሆን ፣ ይኸውም ብዙዎች ስንሆን ነው…» በማለት በምጸት ንግግር እየሳቀ ተናገረ ።

እናት አዘነችለት ። ይበልጥ ባየችው ቁጥር ይበልጥ ደስ ይላት ጀመር ። ካደረገችው ንግግር በኋላ የእለቱን ጉድፍ አጽድታ የታጠበች መስሎ ተሰማት ። በራሷ የተደሰተች ከመሆኗም በስተቀር ለማንም ሰው ቢሆን በጎ ታስብ ጀመረች ። ከዚያም የሚከተለውን ተናገረች ።

«እርስዎ ልክ አይደሉም ። ደምዎን የሚመጥጡት ሰዎች የተመኑልዎትን ዋጋ እሺ ብለው መቀበል የለብዎትም ። የገዛ ራስዎን ዋጋ አውጥተው መተመን አለብዎት ። በገዛ ራስዎ ውስጥ የሚገኘውን የሚያወጡበትን ዋጋ መተመን አለብዎት ። ጠባቶችዎ ስለእርስዎ የተመኑትን ሳይሆን ወዳጆችዎ ስለእርስዎ የተመኑትን ዋጋ ማወቅ አለብዎት…» አለችው ።

«እኛ ምን ጓደኞች አሉን እና ነው?» በማለት ለስለስ ባለ ሁኔታ ሰውዬው ተናገረ ።

«እስከመጀመርያው ኩርማን ድረስ…» አለ ።

«ጓደኞች አለን ነው ብዬ የምናገር እኮ…» አለችው ።

«አዎን ። ምናልባትም ይኖሩን ይሆናል ። ግን እዚህ የሉንም!» በማለት እያሰበ መለሰ ስቴፓን ።

«እዚህ ያገኟቸው ዘንድ ለምን አይሞክሩም?» አለች ።

ስቴፓን መልስ ከመመለሱ በፊት ለአፍታ ያህል አሰበ ። ከዚያም ፡ —

«እ? አዎን ማድረግ ያለብን ይኸንን ሳይሆን አይቀርም…» አለ ።

«ቁጭ በሉ እራት ደርሶአል!» በማለት ታትያና ተናገረች ።

እራት በሚበሉበት ጊዜ ፣ ቀደም ሲል እናት በተናገረችው ንግግር በጥልቅ በመነካቱ ፒዮትር እንዲገና በደስታ ተዋጠ ።

«እናት ፣ ማንም እንዳያስተውልዎ ጢት ማለዳው ላይ መሄድ አለብዎ ። እስከሚቀጥለው ጣቢያ ድረስ ከተማውን ሳይነኩ እንደው ዝም ብለው ቀጥታውን ይገስግሱ ። በፖስታው ጋሪ ይጓዙ…» አለ ።

«ለምን ብለው? እኔ አደርሳቸዋለሁኝ» በማለት ስቴፓን ተናገረ ።

«የለም! አንተ ማድረስ የለብህም ። ‘ምሽቱን ያሳለፈችው አንተ ዘንድ ነው ወይ?’ ‘አዎን እኔ ዘንድ ነው ።’ ‘የት ነው ያለችው አሁን?’ ‘ መሳፈርያው ጣቢያ ድረስ አድርሼአታለሁኝ ።’ ‘አሃ! እንድታመልጥ ያደረግሃት አንተ ነህ ማለት ነዋ! መባባል ይመጣል! ከዚያም ወደ እሥር ቤት ትወርዳለህ!’ ገባህ? እሥር ቤት ለመግባት መቸኮል ምንም ዋጋ የለውም ። ለሁሉም ጊዜ አለው ። እንደሚተረከው ሁሉ ጊዜው ሲደርስ ኮከብም ቢሆን ይሞታል ። አሁን ግን ምሽቱን አሳልፋ ፣ ነገ ሠረገላቸውን ተከራይተው ራሳቸው ይሄዳሉ ። የእኛ መንደር ዋናው መንገድ ላይ ስለሆነ ብዙ ሰዎች እያረፉ ይሄዳሉ ። በዚህ በኩል አያሳስብም» አለ ፒዮትር ።

«ፒዮትር ፣ ለመሆኑ ፈሪነትን እንዲህ ማን አስተማረህ?» አለችው ታትያና ።

«ጎረቤቴ ሆይ ፣ አንድ ሰው ሁሉንም ነገር ማወቅ አለበት ። መቼ ፈሪ እንደሚሆን መቼ ደግሞ ደፋር እንደሚሆን ማወቅ አለበት!» በማለት ፒዮትር ጉልበቱን እየነካካ ተናገረ ። «ያንን ጋዜጣ ቫጋኖቭ ይዞ ስለተገኘ ሰማይ-ምድሩን እንዳዞሩበት አታስታውስምን? አሁን ለፍቅርም ሆነ ለገንዘብ መጽሐፍ በእጁ እንዲ

ይዝ ልታደርገው አትችልም ። እናት ፤ ይመኑኝ ። የወጣ
ልኝ ዱርዬ ነኝ ። እነዚያን የእናንተን ጋዜጦች እርስዎ
የፈለጉትን ያህል ቢያሸክሙኝ በየተገቢው ቦታዎች
ማዳረስ እችላለሁኝ ። የእኛ ሰዎች ብዙዎቹ የማያነ
ብቡ መሆናቸው ዕውነት ከመሆኑም በስተቀር በተጨ
ማሪ ደግሞ ፍርሃት አለባቸው ። አንዳንድ ጊዜ ግን
በጣም መጨመት የሚበዛብዎት በመሆኑ ምክንያት
ዐይኖችዎን ከፍተው ኧረ ምን ማድረግ ይሻላል
የሚሉበት ጊዜ አለ ። እና እነዚህ ጽሁፎችም ግልጽ
ባለ ሁኔታ ምን ማድረግ እንደሚሻል ይናገራሉ ፡ —
አስብ! አዕምሮህን አሠራው! ማንበብ ከሚችሉት ይልቅ
የማይችሉት ፤ በተለይም ደግሞ ሙሉ ዕምነት ያላቸው
ይበልጥ ይመራመራሉ ። በዚህ ሀገር ውስጥ በሚገኙት
ቦታዎች ሁሉ ተዟዙሬ ብዙ ተመልክቻለሁኝ ። ማና
ቸውንም ነገር ማድረግ እንችላለን ። ይሁን እንጂ ፤
ገና በውጥናችን ላይ እንዳንያዝ ከፈለግን ማናቸው
ንም ነገር ብልጠት በተመላበት ሁኔታ ማከናወን
አለብን ። ገበሬዎች ወዳጅ እንዳልሆኗቸው ባለሥልጣ
ኖቹ የወሬ-ወሬ ሳይሰሙ አልቀሩም ። ፍቅር አልባ
የነበረውን ፈገግታ ገበሬዎች ፈገግ ማለታቸውን
አቁመዋል ። እና በአጠቃላይ ገበሬው ከባለሥልጣኖች
ጋር ያለውን ግንኙነት ለማቋረጥ የሚሻ ይመስላል ።
አሁን በቅርቡ ስሞላኮቮ በተሰኘ ቦታ — እዚህ እኛ
አጠገብ የሚገኝ መንደር ነው — ባለሥልጣኖቹ ግብር
ሊሰበስቡ መጡ ። ገበሬዎቹም ዱላዎቻቸውን አንግበው
ተቀበሏቸው! የፖሊሱ አዛዥ ምንም የሚሸሽገው
ነገር የለም ። ሁሉንም አውጥቶ በመናገር ‘እናንት ው
ሪ ውሾች! ንጉሡን በመቃወም ላይ ናችሁ ማለት
ነው?’ በማለት ያጓራል ። አንድ ገበሬ ነበር ። ስፒቫኪን
ይባላል ። ‘ከንጉሡ ጋር አብራችሁ ገሀነም ግቡ!’ በማ
ለት ፊት ለፊት ነገረው ። ‘የለበስከውን ሸሚዝ ከላ

ይህ ላይ የሚገፍህ ንጉሥ ምን ንጉሥ ይባላል?’
ይል ነበር ። እናት ፤ ይኸውልዎ ጉዳዩ እየገፋ እዚህ
ደረጃ ደርሶአል ። እርግጥ ነው ስፒቫኪንን እሥር
ቤት ወርውረውታል ። ከአንደበቱ የሚወጡትን ቃላት
ግን ማንም ሊያጠፉቸው አልቻለም ። ወጣቶቹ እንኳን
የተናገራቸውን ያስታውሱአቸዋል ። ከአንደበቱ የወጡት
ቃላት ከአጽናፍ አጽናፍ እየጮሁ ይዘልቃሉ!» በማ
ለት ተናገረ ።

ከቀረበው ምግብ አንዳችም አልበላም ። ከብልል —
ከብልል በሚሉት አስደሳች በሆኑት በጥቋቁር የገበሬ
ዐይኖቹ እናትን በመውደድ ስሜት ትክ ብሎ ያስተ
ውላታል ። የመሀለቅ ገንዘቦች ከቦርሳ ውስጥ እንደሚ
ያወጣ ሰው ስለገጠር ኑሮ የሚያውቀውን ሁሉ ዘርግ
ፎ በለጋስነት አጫወታቸው ።

«ትንሽ ብትበላ ይሻልሃል...» በማለት ስቴፓን
ሁለት ጊዜ ፒዮትርን ከንግግሩ አቋረጠው ።

ፒዮትር ሁለቱንም ጊዜ ቁራሽ ዳቦ እና ማንኪ
ያውን ካነሳ በኋላ እንደምትዘምር ወፍ ተዝናንቶ
ታሪኩን ያወራ ጀመር ። እራት እንዳበቃ ድንገት ከመ
ቀመጫው ብድግ አለ ።

«እሺ ፤ እንግዲህ ልሂድ! እናት ደህና ይደሩ!» አላት
እጅዋን እየጨበጠ ። ከዚያም ቀበል አድርጎ ፡ —

«ምንአልባትም እንደገና አንገናኝም ይሆናል ።
አንድ ነገር ልገልጽልዎ እሻለሁኝ ። ከእርስዎ ጋር
መገናኘቴ እና ንግግርዎን ማዳመጤ ለእኔ እጅግ
ጥሩ ነው ። በሻንጣዎ ውስጥ ከወረቀቶቹ በስተቀር
ሌላ ነገር አለበትን? የሱፍ ሻሽ ነው ሻንጣው ያለበት ።
ይኸንን እንዳትረሳ ስቴፓን ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ
ሻንጣዎን ስቴፓን ያመጣልዎታል ። እንሂድ ስቴፓን ።
ደህና ይደሩ ። መልካም ጉዞ ይሁንልንዎ!» በማለት ፒዮ
ትር ተናገረ ።

ከሄዱ በኋላ የበረሮዎቹ ውርውርታ ይሰማ ነበር ። ነፋሱ በጣርያዎቹ ላይ ሽው የሚል ከመሆኑም በስተቀር በጭስ መውጫዎቹ ላይም ያፏጫል ። የካፊያ ዝናብም መስኮቶቹን ይገርፋቸዋል ። ታትያና የእንጨት ርብራብ አልጋ ከምግብ ማብሰያው ላይ አንስታ አግዳሚው ላይ በመረብረብ የእናትን ምኝታ አዘጋጀችላት ።

«የደስ-ደስ ያለው ወጣት ነው!» በማለት እናት ተናገረች ። ታትያና ኮስተር ብላ አየቻት ፤ ከዚያም ፡ —

«ብዙ ይንቻቻል ። ምንም የሚያመጣው ለውጥ ግን የለውም» አለች ።

«ያንቺ ባለቤትስ?» በማለት እናት ታትያናን ጠየቀቻት ።

«ደህና ነው ። ጥሩ ሰው ነው ። አይጠጣም ። ደህና ተስማምተን እንኖራለን ። ባሕርዩ ግን ደካማ ነው...» በማለት ታትያና መለሰችላት ። ከዚያም ወደላይ ቀና ብላ ቆመች ። ጥቂት ቆየት ካለች በኋላም ፡ —

«አሁን እኛ ምን ማድረግ አለብን? ማመጽ የለብንምን? አለብን እንጂ! እየአንዳንዱ ለየራሱ ብቻውን ቢያስበውም ፤ ሁሉም የሚያስበው ይኸንኑ ነው ። ሁሉም ሰዎች ጉልህ ድምፅ እያሰሙ ይኸንን ማሰብ አለባቸው ። አንዱ የመጀመርያውን እርምጃ መውሰድ አለበት...» አለች ።

አግዳሚው ወንበር ላይ ተቀመጠች ። ቀጠል አደረገች እና ፡ —

«ከወዝ-አደሮች ውስጥ ተደባልቀው እና ለወዝ-አደሮችም ጽሁፎችን በማንበብ የመኳንንት ወገን የሆኑት ወጣት ልጃገረዶቹም በዚህ ተግባር ይሳተፋሉ ብለዋል ። ለመሆኑ እነርሱ የሀብታም ወገን ሁነው ሳለ ሠርቶ-አደሮችን አይጸየፉምን? አይፈሩምን?» በማለት ጠየቀች ።

የእናትን መልስ ስትሰማ ታትያና ደህና አድርጋ ትንፋሿን ተነፈሰች ። ዕይኖቿን እና ራሷን ወደመሬት ቀለስ አደረገች ።

«ካነበብኳቸው መጻሕፍት መካከል አንደኛው ላይ ‘ትርጉም-የለሽ ሕይወት’ የሚል አባባል ተጽፎ አገኘሁበት ። ውዲያው አባባሉን ተገነዘብኩት ። ይኸንን መሳዩ ሕይወት ምን ዓይነት ሕይወት እንደሆነ በሚገባ አውቃለሁኝ ። ያለ እረኛ እንደተበታተኑ በጎች ፤ የሕይወት ትርጉም ቢኖርም ብትንትኑ የወጣ ነው ። ይኸ ነው የሕይወት ትርጉም ማለት ። እኔ ብችል ኖሮ አንዴም እንኳን ወደ ኋላ መለስ ብዬ ሳልመለከት ወደፊት ሽምጥጨ ይህንን መሳይ ሕይወት በሩጫ ባመለጥኩም ነበር ። ነገሮችን መገንዘብ ሲቻል ሀዘንተኛ ያደርጋል!» አለች ።

እናት ይኸንን አሳዛኝ ኑሮ በሴቲቱ አረንጓዴ ቀለም ባላቸው ደረቅ ዐይኖቿ ነጸብራቆች እና ቅርተኛ በሆነው ፊቷ ላይ ትመለከታለች ። ከአንደበቷ የሚወጣውን ድምፅም ታደምጣለች ። ታጽናናት ዘንድ ፈለገች ። ስለዚህም ፡ —

«የኔ ውድ ፤ መውጫ መንገዱ ምን እንደሆነ ማወቅ ከጀመርሽ ግን ቆይቶአል...» አለቻት ። ታትያና የእናትን ንግግር በማቋረጥ ፡ —

«ይኸ ብቻውን በቂ አይደለም ። እንዴት መላቀቅ እንደሚቻልም ማወቅ ያስፈልጋል ። እሺ ፤ አልጋዎ ተዘጋጅቶአል!» አለቻት ።

በሃሣብ ተውጣ እና ቀጥ ብላ በመቆም አንዳችም ነገር ሳትናገር ማብሰያው አጠገብ ተገተረች ። እናት ከነልብሶቿ ጋደም አለች ። አካላቷ ከድካም የተነሳ ዻትሎአል ። ስለዚህም በጥቂቱ አቃሰተች ። ታትያና መብራቱን አጠፋችው ። ከዚያም ጎጀዋ በጨለማ ሲወረር ዝቅ ባለ ድምፅ እናትን ታወራ ጀመር ። ድም

ፅዋ የጭለማውን ጠፍጣፋ መልክ አንዳች ነገር ይጠ
ርግለት ይመስል ነበር ።

«እርስዎ የመኻታ ፀሎት አያደርሱም ማለት ነው ።
እኔም በእግዚአብሔር አላምንም ። በተአምራትም አላም
ንም» አለች ።

እናት በአንድ ጎኗ ገልበጥ አለች ። መጨረሻውን
የማታየው ጭለማ በስተመስኮቱ በኩል አፍጥጦ ይመለ
ከታታል ። ረጭ ባለው ፀጥታ ውስጥ ትናንሽ ድምፆች ፤
ትናንሽ ኮሽታዎች ይሰማሉ ። በፍርሃት ተውጣ ለታ
ትያና የማንሾካሾክ ያህል እንደሚከተለው መልስ
መለሰችላት ፡ —

«አምላክን በሚመለከት ረገድ ለማመን ላለማመኔ
ይኸን ያህልም እርግጠኛ አይደለሁም ። በክርስቶስ
ግን አምናለሁኝ ። 'ጎረቤቶችህን እንደራስህ አድርገህ
ውደድ' የሚሉትን የእርሱን የክርስቶስን ቃሎቹን አም
ንባቸዋለሁኝ ። በዚህ አምናለሁኝ!» አለቻት ።

ታትያና ዝም አለች ። እናት በሃሣቧ የታትያናን
ቀጥ ያለ ቁመና ከማብሰያው አጠገብ ሁና በዚያ
ጭለማ ታሳላስላለች ። የማትንቃነቅ ሁና አለችበት በመ
ርጋት ቆማለች ። እናት ዐይኖቿን በሀዘን ጨፈነች ።
ድንገት ሴቲቱ የሚከተለውን ቀዝቀዝ ባለ አነጋገር
ስትናገር ሰማቻት ፡ —

«በልጆቼ ላይ ባደረሱባቸው ሞት ምክንያት ለእግ
ዚአብሔርም ሆነ ለሰው ከቶ ምንም ጊዜ ይቅርታ
አላደርግላቸውም ። ምንግዜም ቢሆን!» አለች ።

ከእነዚህ ቃላት በስተጀርባ ያለው የታትያና ሕመ
ም እናትንም ተሰምቷት ጋደም ካለችበት ቀና አለች ።
ከዚያም ፡ —

«አንቺ አሁንም ገና ወጣት ነሽ ። ሌሎች ልጆች
ትወልጃለሽ» አለቻት ትሕትና ባልተለየው ሁኔታ ።

ታትያና ለጥቂት ጊዜ ዝም አለች ። ከዚያም ፡ —

«የለም! ከእንግዲህ ልጆች አልወልድም ። ስንኩል
የሆነ ነገር ማሕፀኔን አጋጥሞታል ። ከእንግዲህ ልጆች
እንደማልወልድ ዶክተሩ ነግሮኛል...» አለች ።

ወለሉ ላይ አይጥ ያንጎዳጉድ ጀመር ። በማይታይ
የድምፅ ነፀብራቅ አንድ ነገር ወደቀ እና ሰፍኖ የነበ
ረውን ፀጥታ አደፈረሰው ። አሁንም አላርፍ ብለው
እንደሚቅበጠበጡ ጣቶች የዝናሙ ድምፅ ጣርያው
ላይ ቿ-ቿ-ቿ ሲል ይሰማል ። በበልግ ምሽት የውሀ
መሥመር ሠርተው በዝግታ የሚንቆረቆሩት የዝናብ
ፍሳሾች ድምፅም ጩፉር ሲሉ ይሰማሉ ...

እናት እንቅልፍ ይዞአት ማንጎላጀት እንደጀመረች
ከበስተውጪ በኩል ከበድ ያለ የጫማ ድምፅ ተሰማ
ት ። ከዚያም ድምፁ እየተጠጋ ከበራፉ ደረሰ ። በሩ
በጥንቃቄ ሲከፈት ትሰማት ።

«ታትያና ፤ ተኝተሻል እንዴ?» የሚል የወንድ ድምፅ
ተሰማ ።

«አልተኛሁም ።»

«እርሳቸውስ ተኙ እንዴ?»

«አዎን ። ሳይተኙ አልቀሩም ።»

ፋኖሱ በራ ። ብዥ-ብዥ እያለ በጨለማው ተዋጠ ።
ገበሬው ሰው ወደ እናት ዘንድ ሂዶ ተጠጋ እና
እግሯ ላይ ደርባው የነበረውን ኮት አመቻችቶ አስተ
ካከለላት ። ለእርሷ ባለው አሳቢነት ልቧ ተነካ ። ፈገግ
እያለች ዐይኖቿን እንደገና ጨፈነች ። አንዳችም ቃል
ሳይተነፍስ ስቴፓን ልብሱን አወላልቆ ርብራቦ አል
ጋው ላይ ወጣ እና ተኛ ። ሁሉም ነገር ጭጭ-ም
ጭጭ አለ ።

እናት እዛው እተጋደመችበት ሁና ወዲያ-ወዲህ ሳት
ንቀሳቀስ ሕልም ውስጥ ያለች የሚመስለውን ፀጥ
ያለ ምሽት ይሁነኝ ብላ የምታዳምጥ ስትሆን ፤ ከፊት-
ለፊቷ ዐይኖቿ ላይ በደም የተነከረው የሪቢን ፊት
ድቅን ብሎ ይታያታል ።

እርብራቦው አልጋ ላይ ባል እና ሚስት ሲንሾ
ካሾኩ ይሰማል ፡ —
«በእንደዚህ ዓይነቱ ተግባር እንደምን የመሰሉ
ሰዎች እንደሚሳተፉበት አስተዋልክ ፤ አይደለምን? ሕይ
ወታቸውን ሙሉ ሲዋትቱ የኖሩ እና የችግርን ጽዋ
የቀመሱ አዛውንቶች ይሳተፉበታል ። የእነርሱ ዕድሜ
ዕረፍት ማድረግ የሚፈቅድላቸው ሲሆን እነርሱ ግን
ደከመኝ ማለት ሳያውቁ በዚህ ተግባር ይሳተፉሉ ።
ስቴፓን ፤ አንተ እኮ ወጣት እና ብልህ ነህ!»
«መጀመርያ በጉዳዩ ማሰብ ማሰላሰል አለብኝ…»
በማለት ገበሬው ጎላ ባለ ድምፁ መለሰ ።
«እርሱንማ ከዚህ ቀደምም ነግረሽኛል…» አለ
ችው ።
ለጥቂት ጊዜያት ድምፃቸውን አጠፉ ። ከዚያም ስ
ቴፓን የሚከተለውን ይናገር ጀመር ፡ —
«የአጀማመሩ ሁኔታ እንደሚከተለው ይሆናል ፡ —
መጀመርያ ገበሬዎቹን ለየብቻ ማነጋገር ። ለምሳሌ አሌ
ክሴይ ማኮቭን ። እርሱ ማንበብ ይችላል ። መንፈሱ
ጠንካራ ነው ። በባለ ሥልጣኖች ላይ ያለው ጥላቻ
ከፍተኛ ነው ። ሠርጌይ ሾሪን ቢሆንም እንደ አሌክ
ሴይ ማኮቭ ነው ። ብልህ ገበሬ ነው ። ክንያዜቭም
ቢሆን ሀቀኛ ከመሆኑም በስተቀር ፈሪ አይደለም ።
ለመጀመር ከእነዚህ ጋር ይበቃል ። እናት የነገሩንን
ዓይነት ሰዎች ተገናኙትን ግንኙነት መፍጠር አለ
ብን ። እኔ ተጨማሪ አበል ለማግኘት በእንጨት ፈላ
ጭነት ተግባር የተሠማራ ሰው በመምሰል መጥረቢ
ያዬን ትከሻዬ ላይ አንግቤ ወደ ከተማ በመሄድ
እነዚህን ዓይነት ሰዎች እፈልጋለሁኝ ። በጣም ጠን
ቃቃ መሆን አለብን ። አንድ ሰው ዋጋው የሚገመተ
ው በሥራው መጠን ነው በማለት እናት የተናገሩት
ንግግር ትክክል ነው ። እስኪ ያንን የዛሬውን ሰውዬ

እንደምሳሌ አድርገሽ ውሰጂው ። ከፈጣሪ አምላክ
ፊት ቢያቆሙት እንኳን የሚበገር ሰው አይደለም ።
ያ ኒኪታ ቢሆንስ? ሕሊና ያለው መሆኑን አሳይቶ
አል ። ይኸንን ለመሆኑ ማን ያሰበው ነበር!» አለ ።
«ዐይናችሁ እያየ አንድን ሰው አፈር-መሬት ሲያ
ስግጡት ፤ እናንተ ግን አፋችሁን ከፍታችሁ ዝም ብላ
ችሁ ታስተውላላችሁ» አለችው ።
«ቆዩ እንጂ ፤ ምነው አንቺ ደግሞ! ያንን ሰው እኛ
ው ራሳችን መልሰን ባለመደብደባችን ልተደሰቺ
ይገባል ። ምን ማለትሽ ነው! ወይ ጉድ!» አላት ።
ረዘም ላለ ጊዜ ለሚስቱ ማውራቱን ቀጠለ ። አን
ዳንድ ጊዜ ሲያወራ ዝቅተኛ በሆነ ድምፅ ስለሆነ
እናት የምትሰማው ድምፁን እንጂ ምን እንደሚናገር
ለማዳመጥ አትችልም ። እንደገና ደግሞ ጎላ ባለ ጎር
ናና ድምፁ ያወራል ። ብዙውን ጊዜ ሚስቱ ፡ —
«ሽ! ቀስ ብለህ አውራ እንዳትቀሰቅሳቸው!» ትለዋ
ለች ።
ደመና ከሰማይ ወርዶ ይዞአት የሄደ ያህል እናት
ን እንቅልፍ ይዞአት ጭልጥ አለ ።
ነግቶ ቡናማው የጢት ማለዳ በጭላንጭሎቹ ወደ
ጎጆው ማሾለቅ ሲጀምር ታትያና እናትን ከምኝታዋ
ቀሰቀሰቻት ። የምሽቱን ማብቃት የሚያበሥረው የቤተ
ክርስቲያን ደወል ቀዝቃዛውን ፀጥታ እየሰነጠቀ በመን
ሳፈፍ ድምፁ ኪው! ኪው! ኪው! ሲል ይሰማ ጀመር ።
«ሳሞቫሩን አያይዣለሁኝ ። አንድ ብርጭቆ ሻይ
ይጠጣሉ ። ወዲያው እንደተነሱ ጉዞ ቢጀምሩ ብርዱን
አይችሉትም…» አለች ታትያና ።
ስቴፓን የተንጨበረረ ጢሙን እያበጠረ የእናትን
የከተማ አድራሻ ጠየቃት ። ፊቱ ሌሊቱን ከበፊቱ
ይበልጥ ሞላ ብሎ አድሮ መገኘቱን አስተዋለች ።
«ወይ ጉድ ፤ ግርም የሚል አጋጣሚ ነው እኮ!

ይገርማል!» አለ ስቴፓን ሻይ በመጠጣት ላይ በነበሩበት ጊዜ ፈገግ እያለ ።

«ምኑ?» አለችው ታትያና ።

«እንደው እንዲህ በቀላሉ በቀናነት ልንተዋወቅ መብቃታችን...» በማለት መለሰላት ።

«ከተግባራችን ጋር በተያያዘው በማናቸውም ነገር ውስጥ ይኸንን የመሰለ መዘባነን የሌለበት የቀናነት ሁኔታ ይገኝበታል» በማለት እናት በሃሣብ ተውጣ ተናገረች ።

እናትኝ ሊሰናበቱ ሲቃረቡ ባል እና ሚስት ዝምታ ውጦአቸው አደብ ገዝተው ነበር ። የሚያወሩት ወሬ ብዙም አልነበረም ። ይሁን እንጂ ለየጥቃቅኑ ጉዳዮች ሁሉ ለእናት ምቾት ምን ያህል እንደሚያስቡ ያስታውቅ ነበር ።

ይኸ ገበሬ ተግባሩን ማከናወን የሚጀምረው ጠንቃቃ ሁኖ ፤ አንዳችም ኮሽታ ሳያሰማ እንዳይነቃበት ልክ እንደፍልፈል ተጠንቅቆ እና አድፍጦ ሲሆን ፤ ነገር ግን ደግሞ ደከመኝን በማያውቅ ረገድ እንደሆነ ገና ካሁኑ ሁኔታው እናትን በሃሣቧ እየመጣ በፈረስ የሚጎተተው ሠረገላ ላይ እንደተቀመጠች ታያት ። የሚስቱ የቅሬታ ድምፅ ደግሞ ሁል ግዜም ጆሮዋ ውስጥ እየገባ ደወሉን ይደውልባታል ። አረንጓዴማ ዐይኖቿ የሚንቦገቡጉትን እሳት ማንደዳቸውን የሚቀጥሉ ሲሆኑ ፤ በልጆቿ መሞት ምክንያት በልቧ ማኅደር የተቀረጸው የተኩላ መሰል ቁጭትም በሕይወት እስካለች ድረስ ከቶ ምንም ቢሆን ከልቧ አይፋቅም ።

ሪቢን ትዝ ብሏት አስታወሰችው ። ቁስሎቹ ፤ ፊቱ ፤ እሳት ለብሰው እሳት ጎርሰው የነበሩት ዐይኖቹ እና ከአንደበቱ ይወጡ የነበሩት ቃሎቹ ትዝ እያሏት ድቅን ይሉባት ጀመር ። ይኸንን የመሰለ ጭካኔ ሲፈጸም ረዳት-አልባ ሁኖ መገኘት እጅጉን አሳዘናት እና

ልቧ ኩምትርትር አለ ። ወደከተማ በምታደርገው ጉዞዋ በሙሉ ያንን እንደቡና ግራጫ የሆነ ቀን ዘልሎ እየተራመደ የሪቢን ምስል ከፊቷ ላይ እየመጣ ድቅን ይልባት ጀመር ። ጠንካራ የሆነ ግትርነቱ ፤ ጥቁር ጢሙ ፤ የተቀዳደደ ሸሚዙ ፤ ደም የሚፈስስበት ግንባሩ ፤ ወደኋላው የታሠሩት እጆቹ — ለቆመለት ዕውነት በቁጣ እና በተስፋ የተመላው ይህ ሰው ከፊት-ለፊቷ ድቅን ብሎ በሃሣቧ ታያት ። በዚች ዓለም ላይ በየቦታው እንደነገሩ ሸንጥ-ሸንጥ ተደርገው የተቀለሱ አያሌ መንደሮች ፤ የፍትሕን መምጣት መቃረብ በምስጢር ሁነው የሚጠባበቁ ሰዎች ፤ እና እንደዚሁም ያለ አንዳች የተሻሻለ የወደፊት ተስፋ ትርጉም-የለሽ በሆነ መንገድ መላ ሕይወታቸውን በዝምታ ስለሚያሳልፉት ሥፍር-ቁጥር ስለሌላቸው ብዙ ሺህ ሕዝቦች ሁኔታ እናት ታስብ-ታሰላስል ጀመር ።

ሕይወት ገና እንዳልታረሰች ድንግል መሬት ልሳኑ-ድፍን ዱዳ በመሆን አራሽ ገበሬዋን ፡ —

«የዕውነትን እና የዕውቀትን ዘር በውስጤ ዝራብኝ ፤ ከዚያም በኋላ የድካምህን ዋጋ ብዙ መቶ እጥፍ አድርጌ እከፍልሃለሁኝ!» በማለት ነፃ እና ሀቀኛ የሆኑ ሰዎችን የምትጠይቃቸው መስሎ ተሰማት ።

እርሷ በበኩሏ ያደረገችው ጥረት ያስገኘላትን መሳካት ስታሰላስል ፤ አይ ፤ ይኸን ያህል ምን ፈጸምኩ እና ነው በሚል በቅን-ትሁትነት ከቁም-ነገር ላለመቁጠር ብትሻም ሁኔታው ትንሽ የደስታ ስሜት ለልቧ ፈነጠቀላት ።

19

ኒኮላይ መጽሐፉን እጁ ላይ አጠፍ አድርጎ በሩን ከፈተላት ። በደስታ ተውጦ ሰላምታ እየሰጣት ፡ —

«እንዴት እንዲህ አፈጠነዎት? እንዲህ ቶሎ ይመጣሉ ብዬ አልጠበቅሁኝም ነበር!» አላት ።

የደግነት ሁኔታ የሚታይባቸው ዐይኖቹ በመነጽሩ ውስጥ ክፍት-ዝግት በማለት ይርገበገባሉ ። የምታስቀምጠውን እና የምታወልቀውን በመቀበል እያገዛት በማፍቀር ፈገግታ ይመለከታታል ።

«ትላንትና ማታ ቤታችንን ፈተሹት ። በእርስዎ ላይ አንድ ነገር ደርሶብዎት ይሆናል ብዬ ሰግቼ ነበር ። እኔን ግን ይዘው አላሠሩኝም ። እርስዎ ተይዘው ቢሆን ኖሮ እኔንም ይወስዱኝ ነበር!» አላት ።

ወደ ምግብ ቤት እየወሰዳት ወሬውን ማውራቱን ቀጠለ ፡ —

«ከሥራዬ የምባረር መሆኔ እንደሆን የማይቀር ጉዳይ ነው ። ይኸ ግን እኔን አያበሳጨኝም ። ወንበር ላይ ተወዝፌ ፈረስ የሌለውን ገበሬ ብዛት መቁጠሩ ስልችት ብሎኛል!» አላት ።

አንድ በቁጣ የተዋጠ እና እንደ ጎልያድ ጠንካራ የሆነ ሰው መጥቶ የቤቱን ግድግዳዎች ያወዛወዛቸው ይመስል ፤ በቤቱ ውስጥ ያሉት ነገሮች ሁሉ ምስቅልቅላቸው ወጥቶ እዚያ እና እዚህ በመበታተን ተዘበራርቀዋል ። የግድግዳ ስዕሎች መሬት ተወርውረዋል ። የግድግዳ ወረቀቶች ተቀዳድደዋል ። ገሚሶቹ በከር መሳይ ታብተዋል ። አንዱ ቦታ ላይ የወለሉ ሳንቃ ተፈንቅሎአል ። የመስኮቱ ደፍ ተነቅሎአል ። ምግብ ማብሰያው ላይ ያለው አመድ ተዝቆ ወለሉ ላይ ፈስሶአል ። ለእናት እንግዳ ባልሆነ እና ከዚህ ቀደምም እየተፈጸመ ባስተዋለችው ይኸንን መሳይ ድርጊት በመገረም ራሷን እየነቀነቀች በኒኮላይ ላይ ከዚህ ቀደም ያላየችበትን አዲስ ባሕርይ ትክ-ብላ ታስተውላለች ።

ሳሞቫሩ ቀዝቅዞ ካልታጠቡ ሲኒዎች ጋር ጠረጴዛ ላይ ተቀምጦአል ። በሳህን ላይ ሳይሆን በወረቀት ላይ አይብ እና ቋሊማ ተቀምጦአል ። በጠረጴዛው ልብስ ላይ መጻሕፍት ፤ የዳቦ ፍርፋሪዎች

እና የከሰል ፍርካሾች ተበታትነዋል ። እናት በመጠኑ ሳቅ እንደማለት አለች ። ኒኮላይም ሀፍረት በተሰማው ሁኔታ ሳቅ አለ ። ከዚያም ፡ —

«እናት ፤ እርግጥ ነው ። እነርሱ ያመሰቃቀሉት ሳያንስ እኔ ደግሞ ይባስ ብዬ ቤቱን ዝርክርኩን አውጥቼዋለሁኝ ። ዕቃዎቹን ከየተበታተኑበት ቦታ ሰበሳስቤ በወግ-በወጉ እስካሁን ሳላዘጋጅ የቀረሁት እንደገና ሊፈትሹ ይመጣሉ ብዬ በማሰብ ነበር ። እሺ ፤ ለመሆኑ ጉዞዎ እንዴት ነበር?» አላት ።

ጥያቄው ልቧ ውስጥ ገብቶ እንደ አሎሎ ተጫናት ። አሁንም እንደገና የሪቢን ምስል ፊቷ ላይ ድቅን ብሎ የታያት ሲሆን ፤ ልክ እንደመጣች ስለ ደረሰው ሁኔታ ባለመንገሯ ሀፍረት ተሰማት ። ወንበር ላይ ቁጭ ብላ ወደ ኒኮላይ ጎንበስ በማለት እና የመረበሽ ስሜት እንዳያድርባት በመጣር አንድም ሳታስቀር የደረሰውን ድርጊት ሁሉ ዘክዝካ መንገር ጀመረች ።

«ሪቢን ተያዘ...» አለች ።

የኒኮላይ ፊት ልውጥውጥ አለ ።

«እረ!» አለ ።

እናት የኒኮላይን ንግግር እጅዋን በማንቀሳቀስ አቋረጠችው ። ከዚያም ፍትሕ ፊት ቀርባ በአንድ ሰብአዊ ፍጡር ላይ ሲፈጸምበት ያስተዋለችውን ግፍና ስቃይ እየዘረዘረች በማስረዳት ላይ ያለች በሚመስል ሁኔታ ንግግሯን ቀጠለች ። ፊቱ የገረጣው ኒኮላይ ወንበሩ ላይ ወደኋላው መዘዝ እያለ ከንፈሩን ይነክሳል ። መነጽሩን ዝግ ባለ ሁኔታ አወለቀ እና ጠረጴዛው ላይ አስቀመጠ ። ከዚያም የማይታይ የሸረሪት ድር እየፈለገ የሚጠርግ ይመስል ፊቱን ቀስ እያለ ያብስ ጀመር ። ድንገት ፊቱ ኩስትር አለ ። አገጩ ሹጥጥ ብሎ ወጣ ። የአፍንጫው ቀዳዳዎች ይርገበገቡ ጀመር ።

ከዚህ ቀደም እናት እንደዚህ ሁኖ አይታው አታው
ቅም ነበር ። አኳኋኑ አስፈራራት ።

አውርታ እንደጨረሰችለት ከተቀመጠበት ብድግ
ብሎ በመነሳት የተጨበጡ እጆቹን ሱሪው ኪሶች
ውስጥ በጣም አስገብቶ ክፍሉ ውስጥ ከወዲያ-ወዲህ
ይንቆራጠጥ ጀመር ። ከዚያም ጥርሶቹን አጋጥሞ እያ
ፋጨ ፦

«ትልቅ ሰው መሆን አለበት ። የእሥር ቤቱ ሁኔታ
ሊያስቸግረው ይችላል ። እርሱን ለመሳሰሉት ሰዎች
እሥር ቤትን መላመድ ያስቸግራቸዋል!» አለ ።

ብስጭቱን ለማስታገስ እጆቹን በኃይል እየጨበጠ
ወደታች መጫኑን የቀጠለ ሲሆን ይህ እርሱ የሚታ
ይበት በብስጭት የመነሳሳት ሁኔታ እናትንም አነሳሳ
ት ። እንደአንካሴ ጫፍ ሹል እስኪሆኑ ድረስ ዐይኖ
ቹን ጨልጨል በማድረግ ዘጋቸው ፣ ሲናገር ቀዝ
ቀዝ ባለ ቁጣ ሲሆን ከወዲያ ወዲህ መመላለሱንም
ቀጠለ ። ከዚያም ፦

«እንዴት አሰቃቂ እንደሆነ እስኪ ያስተውሉት!
እፍኝ የማይሞሉ ደደቦች በስብሶ ፍርክስክሱ የወጣ
የገዢነት ሥልጣናቸውን በሕዝቦች ጫንቃ ላይ ዘፍ
ዝፈው ለማቆየት ሲሉ ያሻቸውን ሰው እያፈሱ ይደ
በድባሉ! ያሰቃያሉ! ይገድላሉ! አረመኔነት እየጨመረ
የሄደ ሲሆን ጭካኔም የዘወትር ተግባር ሁኖአል ።
እስኪ ልብ ብለው ያስተውሉት! አንዳንዶቹ ከሕግ
በላይ መሆናቸውን ስለሚያውቁት ማን አለብኝ ፤ ማን
ይጠይቀኛል በማለት በሰዎች ላይ እንደዱር አራዊት
ይረባረቡባቸዋል ። የባርነት ስሜታቸውን እና የእንስሳ
ነት ጠባያቸውን ከላያቸው አወላልቀው ለመሰባበር
ጥረት የሚያደርጉትን እና በጭቆና ሰንሰለት በባር
ነት የተያዙትን ሰዎች ማሰቃየት ደስ የሚላቸው ሰዎ
ች አሉ ። ሌሎቹ ደግሞ በቀላቸውን በመበቀል ፍላጎት

የተመረዙ ናቸው ። አሁንም ሌሎች ደግሞ በራሳቸው
ላይ በተፈጸመባቸው ግርፋት በመደነዛቸው የደደቡ
እና የደነቆሩ ናቸው ። ሕዝብ እየባለገ ነው ። መላው
ሕዝብ!»

ቆም አለ እና ጥርሱን ያፋጭ ጀመር ።

«በዚህች ዓለም ወደው ሳይሆን የግድዎን ጨካ
ኝ ይሆናሉ!» አለ ።

ጥረት ካደረገ በኋላ ተቆጥቶ የነበረውን ስሜቱን
በመቋቋም ብርት-ብርት የሚሉ ዐይኖቹን ጣል አድ
ርጎ ወደ እምታለቅሰው እናት ዘንድ ሄደ ።

«ይሁን እንጂ ፤ እናት ጊዜ ማባከን የለብንም! የኔ
ውድ ጓዲት ፤ በጊዜ መዘጋጀት ይኖርብናል!» አላት ።

ሀዘን ባልተለየው ፈገግታ ወደ እርሷ ዘንድ ጠጋ
ካለ በኋላ እጅዋን ጭብጥ አደረገው ። ከዚያም ፦

«ሻንጣዎ የት ነው?» አላት ።

«ማዕድ ክፍል ነው!» አለችው ።

«በራፋችን ላይ የቆሙ ሰላዮች አሉ ። ይኸንን ያህ
ል የበዙ ጽሁፎች ሳይታወቅብን በሥውር ይዘን
መውጣት አንችልም ። የምንደብቅበት ቦታ ደግሞ የለ
ንም ። ዛሬ ማታም እንደገና ለፍተሻ የሚመጡ ይመ
ስለኛል ። ስለዚህም ፤ ምንም እንኳን አሳዛኝ ቢሆንም
ሌላ ምርጫ ስለማይኖረን ሁሉንም ማቃጠል አለብ
ን» አለ ።

«ምኑን ነው የምናቃጥለው?» አለችው ።

«ሻንጣዎ ውስጥ ያለውን ጽሁፍ በሙሉ ማቃ
ጠል አለብን» አላት ።

ወዲያውኑ ፤ እርሱ ምን እንደገመተ ስለተረዳች ምን
ም እንኳን አዝና ቢሆንም በኩራት ተመላች ።

«ሻንጣው ውስጥ አንዳችም ነገር የለም ። አንድ
እንኳን ወረቀት የለም!» አለችው ። ከዚያም ያጋጠማ
ትን ታሪክ ሁሉ ዘርዝራ ትነግረው ጀመር ። ንግግር

ስትጀምር ቀስ-በቀስ ብርታቷ ተመልሶ ይሰማት ጀመር ።

መጀመርያ በስሜት ተውጦ ኒኮላይ ተኮሳትሮ ነበር ። ወዲያውኑም መኮሳተሩ በመደነቅ ተለወጠ ። በመጨረሻም ስሜቱ ከፍ በማለት ንግግሯን ፡ —

«ኧረ ግሩም ድንቅ ነው! እንዴት ያሉ ዕድለኛ ነዎት!» በማለት አቋረጣት ። እጇን ያዘ አደረጋት ። ቀጠል አድርጎም ፡ —

«በሰዎች ላይ ያለዎት ዕምነት እጅግ አድርጎ ልብን የሚነካ ነው ። እርስዎን የማፈቅርዎት ልክ እንደ — ልክ እንደ እናቴ አድርጌ በማፍቀር ነው!» አላት ።

ለምን እንደዚህ የተሟሟቀ እና ጠንካራ ስሜት ሊኖረው እንደበቃ እያስተዋለችው ትስቅ ጀመር ። እጆቿን እያሻሸ እና መለስ ባለ ፈገግታ ፈገግ እያለ ፡ —

«በአጠቃላይ ጉዳዮች ብሩኅ ይመስላሉ ። በእነዚህ ጥቂት ቀናት ውስጥ እኔም ስዝናና ነበር ። መጻሕፍት አነብብ ነበር ። ከወዝ-አደሮች ጋር እወያይ ነበር ። ስለእነርሱም አጠና ነበር ። ከእነርሱ ጋር የሚሰነባበቱት ምንግዜም ንጹህ እና ሙሉ በሆነ ስሜት ነው ። ኒሎቭና ፤ ወዝ-አደሮች አንደምን ያሉ ጥሩ ሰዎች ናቸው! ለመማር ብርቱ ጉጉት ያላቸው ፤ እጅግ ጠንካሮች እና ስሜት የተሞላባቸው የሆኑትን ወጣት ወዝ-አደሮችን ማለቴ ነው! እነርሱን ሲመለከቱ ፤ አንድ ቀን ሩስያ ከዓለም እጅግ ዴሞክራሲያዊት የሆነች ሀገር እንደምትሆን አይጠራጠሩም!» ጥቂት ዝም ካለ በኋላ ፤ ቃለ-መሀላ የሚፈጽም ይመስል አንድ እጁን ወደላይ ከፍ አደረገ ። ከዚያም ፡ —

«ይሁን እንጂ ፤ ይኸው እኔ እዚህ ተወዝፌ መጻሕፍት በማገላበጥ ፤ በመጻፍ እና የአህዝ ሰንጠረዦችን በመቀመር ዓመት ሊጠጋኝ ነው ። ይኸ አካለ-

ስንኩልነት ማለት ነው! ወዝ-አደሮች መካከል መኖርን ለመድኩኝ ። ከእነርሱ-ውጪ ተለይቶ መኖር ግን ፈጽሞ አይስማማኝም ። ስሜቴ ሁለንተናዬ ወደ እነርሱ የተሳበ ወደ እነርሱ ያዘነበለ ነው ። አሁን ግን እንደገና እንደነፃ ሰው እኖራለሁኝ ። ሁልጊዜም ከእነርሱ ጋር ከመሆኔም በስተቀር ፤ ከእነርሱ ጋር ሁኜም እሠራለሁኝ ። የምለው ይገባዎታልን? ወጣትነት እና አዳዲስ ነገሮችን የማስገኘት ችሎታ ያለው ኃይል በሚገኝበት የአዳዲስ ሃሣቦች ማፍለቂያ ምንጭ መካከል እገኛለሁኝ ። ሠርቶ-አደሩ ሕዝብ መኮፈስን የማያውቅ ልበ-ቅን እና አስደሳች የሆነ ውብ ከመሆኑም በስተቀር ዕጹብ-ድንቅ በሆነ አኳኋን የሰውን መንፈስ የሚያነቃቃ ነው ። አንድ ሰው ወጣት እና ጠንካራ እንዲሆን ያደርጋል ። ኒሎቭና ፤ የበለጸገ የሕይወት ጎዳና ነው!»

ደስ ብሎት እና እርሱነቱ ተሰምቶት ተፍለቅልቆ ሳቀ ። እናት የደስታውን ምክንያት ተገንዘበች ። አብራው በመደሰት እና በመሳቅም ደስታውን ተካፈለችው ።

«እርስዎስ? እርስዎም ቢሆኑ አጽብ ድንቅ የሆኑ እንከን የማይወጣልዎ ግሩም ሰው ነዎት! የሰውን ምንነት የሚገልጹት እንደምን ግሩም ድንቅ በሆነ ሁኔታ ነው! የሰውን ምንነት የሚገነዘቡት እንደምን በሚያስደንቅ ሁኔታ ነው!» በማለት ኒኮላይ በአንክሮ ተናገረ ።

መጀመርያ በደስታ የሚፍለቀለቅ ፊቱን ሸሽጎ ከዚያም ሀፍረቱን ለመደበቅ በመሞከር እጁን በራሱ ላይ በማሳለፍ ራሱን አሸት-አሸት እያደረገ ፤ ከዚያም ስለራሷ ታሪክ ግልጽ ባለ ሁኔታ ስታወሳው ወደ እርሷ ዞር እያለ አጠገቧ ቁጭ ብሎአል ።

«ትልቅ መታደል ነው! እርስዎም ተይዘው ሊታ

ሠሩ ይችሉ ነበር ። በዚህ ፈንታ ግን… አምን ገበሬዎች በመንቃት በማወቅ ላይ ያሉ ይመስላሉ ። እና ይኸ ደግሞ መሆን ያለበት ጉዳይ ነው ። ያች ያጫወቱኝ ሴትዮ — ቁልጭ ብላ አኳኋኗ ይታየኛል!… ገጠር ሂደው የሚሠሩ የተለዩ ሰዎችን መላክ ያስፈልገናል ። ሰዎች! ይኸንን ያህልም በቂ ሰዎች የሉንም! ብዙ መቶ ሰዎች ያስፈልጉናል!» አለ ።

«ፓቬል ቢወጣ ነበራ! አንድሬይም!» አለች እናት ለስለስ ባለ አነጋገር ።

እርሷን-እርሷን ተመለከተ ። ከዚያም ዐይኖቹን ወደመሬት ጣል አደረገና ፤

«አዩ ኒሎቭና ፤ ምናልባትም ይኸንን መስማቱ ለእርስዎ ከባድ ይሆን ይሆናል ። ያም ሆኖ ግን ልናገረው ፡ — ፓቬልን ደህና አድርጌ አውቀዋለሁኝ ። ከእሥር ቤት ማምለጥን ምርጫው አድርጎ በፍጹም አይሻም ። እዚያ ቆይቶ መመርመርን ይሻል ። ማንነቱን ሙሉ-በሙሉ የማሳየት ዕድሉን ሊጠቀምበት ይሻል ። ይኸንን መሳዩን አጋጣሚ ከመቋቋም እምቢኝ ብሎ አያፈገፍግም ። ለምንስ ብሎ? ከሳይቤርያ ማምለጥ ይችላል» አለ ።

«አይ ፤ እንግዲህ መቸስ የሚሻለውን የሚያውቅ እርሱ ነው» አለች እናት ትንፋሿን በረዥሙ ዋጥ እያደረገች ። ኒኮላይ ጥቂት ቆየት ካለ በኋላ በመነጽሮቹ ውስጥ አትኩሮ እየተመለከታት …

«ይኸንን የእርስዎን ሰው በቅርብ ጊዜ መጥቶ እንደምንገናኘው ተስፋ አለኝ ። ስለሪቢን ለገበሬዎች የሚበተን ወረቀት ማዘጋጀት አለብን ። እርሱ ራሱ እጅግ ዝነኛ ታጋይ ስለሆነ ይኸንን ማድረጋችን አይጎዳውም ። ጽሁፉን እኔ ዛሬ አዘጋጃለሁኝ ። ሉድሚላ ወዲያውኑ ታትመዋለች ። ችግሩ ግን የሚዘጋጀውን ተበታኝ ወረቀት እንዴት ለገበሬዎቹ ለማድ

ረስ እንደሚቻል ነው ። እንዲደርሳቸው ለማድረግ እንዴት ይቻል ይሆን?» አላት ።

«እኔ ወስጄ አደርስላቸዋለሁኝ ።»

«የለም ። አይቻልም ። አመሰግናለሁኝ!» አለ ኒኮላይ ፈጠን ብሎ በአንክሮ በመናገር ። ቀጠል አድርጎም ፡ —

«ቬሶቭሺኮቭ ሊያደርስ አይችልም ይሆን እንዴ?» አለ ።

«በጉዳዩ ከእርሱ ጋር መነጋገር ይኖርብኛል?» አለችው ።

«ይነጋገሩ ። እንዴት በመሰለ ሁኔታ ወስዶ እንደሚያደርስም ዘዴ ዘዴውን ያስተምሩት» አላት ።

«እኔስ ታዲያ ምን ልሠራ ነው?» አለችው ።

«ሆሆይ! ግዴለም ፤ እርስዎም የሚያከናውኑት ሌላ ተግባር እንፈልግልዎታለን!» አላት ።

ወደ የጽሕፈት ጠረጴዛው ዘንድ ሂዶ ተቀመጠ ። ጠረጴዛውን ስታጸዳዳ ወደእርሱ ሠረቅ አድርጋ አስተዋለች ። በሃሣብ ተመስጦ ብዕሩ ጣቶቹ ላይ ይንቀጠቀጣል ። አንዳንድ ጊዜ አንገቱ ላይ ያሉት ጡንቻዎች ይውተረተራሉ ። ጭንቅላቱን ከፍ አድርጎ ዐይኖቹን ሲጨፍን አገጩ ሲንቀጠቀጥ ትመለከታለች ። ይኸ ሁኔታው አሳሰባት ። በመጨረሻም ከተቀመጠበት በመነሳት ፡ —

«አዘጋጅቻለሁኝ ። እነሆ ይኸንን ወረቀት እርስዎ ዘንድ አንድ ቦታ ይሸሽጉ እና ያስቀምጡ ። ብቻ ግን ደግሞ ዣንዳርሞቹ ከመጡ እርስዎንም ይፈትሹዎታል ።»

«ገሀነም ይግቡ!» አለች ረጋ ባለ አነጋገር ።

የዚያን ዕለት ምሽቱ ላይ ሃኪሙ ኢቫን ዳኒሎቪች እነርሱ ዘንድ መጣ ። ፈጠን ባለ እርምጃ ከወዲያ-ወዲህ ክፍሉ ውስጥ እየተንጎራደደ ፡ —

«ባለሥልጣኖቹን እንዲህ ድንገት ቁጡ ያደረጋ
ቸው ምክንያት ምንድነው? ትላንት ማታ የሰባት ሰዎ
ች ቤት ተፈተሸ ። ለመሆኑ ሕመምተኛዬ የታል? እ?»
በማለት ጠየቀ ።

«ትላንትና ሄደ ። ዛሬ ቅዳሜ ነው ። በጥናት ክበቡ
ላይ ሳይሳተፍ መቅረት አይሻም» በማለት ኒኮላይ
መለሰለት ።

«አይ ፣ ይኼ አጉል ሞኝነት ነው ። የራስ ቅሉ ተፈ
ልጦ ጥናት ክበብ ሂጄ የግድ መሳተፍ አለብኝ
ማለት አይገባም...» አለ ዶክተሩ ።

«ለጊዜው ከመሄድ እንዲቀር የተቻለኝን ሁሉ
ሞክሬ ነበር ። ይሁን እንጂ ፣ ጥረቴ አልተሳካልኝም...»
አለ ኒኮላይ ።

«ግዴላችሁም ፣ ጥናት ክበቡ ለመሄድ የፈለገው ለሌ
ላ ጉዳይ ሳይሆን 'እዩኝ እንዴት እንደሆንኩኝ — ገና
ከአሁኑ ተሳታፊ ሁኜ ቆስያለሁኝ!' እያለ ለጓዶቹ
በመናገር እንዲታይ ፈልጎ ነው ። እንጂ ለሌላ ነው
ብላችሁ ነው?» አለች እናት ።

ዶክተሩ ፈጠን ብሎ እናትን ተመለከታት እና
ምፀታዊ በሆነ ፈገግታ ጥርሶቹን እያሳየ ።

«አቤት-አቤት! እንደው ለመሆኑ እርስዎ እንዴት
ያሉ ጩካኝ ነዎት ማለት ነው!..» አለ ።

«ኢቫን ፣ እሺ እንግዲህ ፣ ይበቃሃል ፣ እዚህ አንተን
ምንም የሚያቆይህ ጉዳይ የለም ። እንግዶች እየተጠባ
በቅን ነን ። ሂድ! ኒሎቭና ጽሁፉን ይስጡት...» አለ
ኒኮላይ ።

«ሌላ ጽሁፍ!» አለ ዶክተሩ በአንክሮ በመናገር ።

«አዎን! ውሰድ እና እንዲታተም ወደማተምያ ክፍ
ላችን አድርስ» አለው ኒኮላይ ።

«እሺ ተቀብያለሁኝ ። እሰጣለሁኝ ። ሌላስ?» አለ ዶክ
ተሩ ።

«ይኸው ነው ። ምንም የለም ። በራፉ ላይ ሰላይ
ቆሞ ይጠባበቃል» አለው ።

«አይቼዋለሁኝ ። እኔ በራፍ ላይም እየተጠባበቀ
ነው ። እሺ እንግዲህ ደህና አምሹ ። በሉ ደህና ሁኑ ፣
እርስዎ ደም ጩካኝቷ ሴትዮ» አለ ዶክተሩ ከዚያ
ም ቀጠል አደረገ እና ፡ —

«ኧረ ጓዶች ፣ በነገራችን ላይ መካነ መቃብሩ ላይ
የተካሄደው ግብ-ግብ ጥሩ ውጤት አስከትሎአል! ከተ
ማው በሙሉ የሚያወራው ስለዚሁ ጉዳይ ነው ። አን
ተ ያቀረብከው ጽሁፍም ጥሩ ጽሁፍ ሲሆን ፣ የቀረበ
ውም በተገቢው ጊዜው ነው ። እኔ ሁል ግዜም አጓ
ጉል ከሆነ ሰላም ይልቅ ደህና ግብ-ግብ ይሻላል
እላለሁኝ...» በማለት ተናገረ ።

«እሺ አሁን እንግዲህ ሂድ» አለው ኒኮላይ ።

«እንግዳ ደህና አድርጋችሁ የምታስተናግዱ ናች
ሁ ብዬ መናገር አልችልም! ይጨብጡኝ ኒሎቭና! በዕ
ውነት ነው የምለው ያ ልጅ መሄዱ ደግ አላደረ
ገም ። የት እንደሚኖር ታውቃለህን?» አለ ዶክተሩ ።

ኒኮላይ የልጁን አድራሻ ሰጠው ።

«ነገ ሄጄ ጤንነቱ እንዴት እንደሆነ አያለሁኝ ።
ጥሩ ልጅ ነው ። አይደለምን?» አለ ዶክተሩ ።

«በጣም...» አለ ኒኮላይ ።

«ልንጠነቀቅለት ይገባል ። ትክሻው የተሸከመው
ጭንቅላት ጥሩ ጭንቅላት ነው!» አለ ዶክተሩ ለመው
ጣት እየተራመደ ። ቀጠል አድርጎም ፡ —

«የመደብ ልዩነቶች አይኖሩባቸውም ብዬ የማም
ንባቸውን ዳርቻዎች ስንደርስ የእኛን ቦታ ወስደው
በእኛ ምትክ በመግባት ዕውነተኛዎቹ ከወዝ-አደሩ
አብራክ የሚወጡት ምሁራን እርሱን የመሳሰሉት መሆ
ን ፡ አለባቸው» በማለት ተናገረ ።

«ኢቫን ፣ ምነው ልጁ ከቅርብ ጊዜያት ወዲህ

ደህና ለፍላፊ ወጥቶሃል…» አለው ኒኮላይ ዶክተሩን ።

«የዚህ ምክንያቱ ደስ-ደስ ስለአለኝ ነው ። አንተ ተይዘህ ወደ እሥር ቤት ለመሄድ እየተዘጋጀህ ነው ማለት ነዋ? መቸስ ምን ይደረጋል ፤ በል መልካም ዕረፍት ይሁንልሃ!» አለው ዶክተሩ ።

«አልደከመኝም ። ቢሆንም አመሰግናለሁኝ» በማለት ኒኮላይ መለሰለት ።

ከወዝ-አደሩ መደብ አብራክ ለወጣው ለዚህ ልጅ የሚያስቡለት በመሆናቸው እናት ተደሰተች ።

ዶክተሩን ከሸኙ በኋላ እናት እና ኒኮላይ እራት ብጤ እየቀመሱ እና ሻይ እየጠጡ የምሽት እንግዶቻቸውን በመጠበቅ በዝግታ ይወያዩ ጀመር ። ኒኮላይ በግዞት ስለሚኖሩት ጓዶቹ ፤ ከግዞት አምልጠው በአሁኑ ጊዜ በሌላ መጠርያ ስም እየተጠቀሙ ተግባራቸውን በመፈጸም ላይ ስላሉት ጓዶቹ በሰፊው እየዘረዘረ ያጫውታት ጀመር ። ይህችን ዓለም እንደገና እንደአዲስ ለመገንባት ያለ የሌለ ኃይላቸውን ያለመቆጠብ ራሳቸውን አሳልፈው ለዚህ ተግባር የሰጡትን የእነዚህን እንታወቅ-እንታወቅ የማይሉ ጀግኖች ታሪክ ሲወሳ የሚያደንቁ እና ለማመንም የሚቸገሩ ይመስል እርቃናቸውን የሚገኙት የቤቱ ግድግዳዎች የኒኮላይን ድምፅ እየተቀበሉ ያስተጋቡታል ። ግርማ-ሞገስ ያልተለየው ጥላ እናት ላይ የደስ-ደስ ባለው ሁኔታ ያጠላባት ሲሆን ፤ በእነዚህ አይታቸው በማታውቃቸው ሰዎች ልቧ ተነክቶ በሃሣቧ የሁሉም መልክ ድቅን እያለ ይታዩዋት ጀመር — ሕዝቦች ንጽሁን እና ተገቢውን የሕይወት ሀቅ ይመለከቱ ዘንድ ለዘመናት ሙሉ የተጋገሩ የሀሠት ቅርፊቶችን እየፈቀፈቀ ጥርጊያ ጎዳና በመክፈት ዝግ ባለ ነገር ግን ደግሞ እርግጠኝነት ባልተለየው ሁኔታ የሚራመድ እና በማይበገር በወንድነት ወኔ እንደ አንድ

የታላቅ ሰው ሰውነት ተመስለው ኒኮላይ የነገራትን ሰዎች መስሎ ከፊትዋ ተደቅኖ ይታያት ጀመር ። ይህም ሀቅ በተሀድሶ ዳግመኛ ከተወለደ በኋላ እገሌ-ከእገሌ ሳይል ሁሉንም በአንድነት የሚሰበሰብ ሲሆን በዓለም ላይ ሽብር የሚነዙትን እና ዓለምን በባርነት ቀንበር ሥር የሚያውሉትን ሦስቱን ጭራቆች — ማለትም ስግብግብነትን ፤ ጥላቻን እና ቅጥፈትን ደምስሶ ሰዎችን ነፃ ያወጣቸዋል… ይኸንን የመሰለውን ታላቅ ሰው ምስል ስትመለከት የሚያድርባት የደስታ ስሜት ፤ ከሌሎች የሕይወት ዘመኗን ካሳለፈችባቸው ቀናት ይልቅ የዛሬው ቀኗ ቀለል ያለላት ደህና ቀን መሆኑን እያስታወሰች ዕለቱን ለመሰናበት ከቅዱስ ሥዕሉ ሥር ተንበርክካ የምሥጋና ፀሎት ስታደርስ የሚሰማትን ዓይነት የደስታ ስሜት ተሰማት ። እነዚያ የቀድሞዎቹ አስከፊ ቀናት አሁን ተዘንግተዋታል ። ይሁን እንጂ እነርሱ የፈለፈሉዋቸው እነዚህ አዳዲስ የሆኑ የእፎይታ ቀናት እየበዙ እየተባዙ ፤ ይበልጥ ብሩኅ እና አስደሳች እየሆኑ ልቧ ውስጥ በጥልቀት ሥር እየሰደዱ እና የሕያውነት ነፍስ እየዘሩ ይለመልማሉ ።

«እና እንግዲህ ዣንዳርሞቹ አይመጡም ማለት ነዋ!» በማለት ኒኮላይ በአንክሮ ተናገረ ።

«ገሀነም ይግቡ ብያለሁኝ እኮ!» በማለት እናት ፈጠን ብላ እየተመለከተችው ተናገረች ።

«እነርሱ ገሀነም ይግቡ ። ኒሎቭና ፤ እርስዎ ግን ወደምኝታዎ መሄጃ ጊዜዎ ነው ። በጣም የደከመዎ መሆን አለብዎ ። ኧረ ጉድ ነው! እንዴት ያለ ጠንካራ አካል ነው ያለዎ እባክዎ! ይኸንን ሁሉ አደጋ እና ሥጋት እንደው ከምንም አይቆጥሩት! ፀጉርዎ ግን እየሸበተ ነው ። በሉ እሺ ፤ ይሂዱ እና እስኪትንሽ እንቅልፍ ይተኙ» አላት ኒኮላይ እናትን ።

20

ከማዕድ ክፍሉ በኩል ጎላ ባለ ሁኔታ በሩ ሲን
ኳኳ እናት ከእንቅልፏ ተቀሰቀሰች ። ትዕግሥት በተመ
ላበት ሁኔታ በሩ ሳያቋርጥ ይንኳኳል ። አሁንም ገና
ባለመንጋቱ ጭለማ ነበር ። የበሩ ሳያቋርጥ መንኳኳት
ደግሞ አሳሳቢ ነው ። እናት ቶሎ ብላ ጀርባዋ ላይ
ጨርቅ ብጤ ጣል አደረገች እና ወደማዕዱ ክፍል
በሩን ልትከፍት ሄደች ። ከዚያም ፡ —

«ማነው?» አለች ።

«እኔ ነኝ!» አለ አንድ ከዚህ ቀድሞ ሰምታው
የማታውቀው ድምፅ ።

«ማን?» አለች ።

«በሩን ይክፈቱት!» በማለት ዝቅ ባለ ድምፅ
ከውጪ ያለው ሰው ጠየቀ ።

እናት መደንቀርያውን አነሳች እና በእግሯ በሩን
ገፋ አድርጋ ከፈተችው ። ኢግናት ከውጪ ወደውስጥ
ገባ ።

«እና አልተሳሳትኩም ማለት ነዋ!» በማለት ድም
ፁን ከፍ አድርጎ አሰማ ።

እስከወገቡ ድረስ በጭቃ ተለውሶአል ። ፊቱ ቡና
ማ ሁኖአል ። ዐይኖቹ ጉድጓዳቸው ውስጥ ተደብቀ
ዋል ። ድምድም ፀጉሩ በባርኔጣው ውስጥ ምንጭርጭር
ብሎ ተመነጫጭሮአል ። በሩን እየዘጋ ፡ —

«አደጋ ላይ ነው ያለነው!» በማለት ቀስ ብሎ
ተናገረ ።

«አውቃለሁኝ…» በማለት መለሰችለት ።

ልጁ ይኸንን በማዳመጡ ተደነቀ ።

«እንዴት አወቁ?» አላት ዐይኖቹን እያርገበገበ ።

በአጭሩ አብራራችለት ።

«ሌሎቹን ሁለቱን ጓዶችህንም ያዙዋቸውን?» አለችው ።

«አልነበሩም ። ሪፖርት ሊያደርጉ ሂደው ነበር ።

የተገዙ ሰላዮች ናቸው! አጎት ሚኻኢሎን ጨምሮ
አምስት ሰዎች ተያዙ…» አላት ።

ደህና አድርጎ ትንፋሹን ከዋጠ በኋላ ፈገግ በማ
ለት ፡ —

«የቀረሁት እኔ ብቻ ነኝ ። አሁን እኔን ለመያዝ
እየፈለጉኝ መሆን አለበት» አላት ።

«እንዴት ልታመልጥ ቻልክ?» በማለት እናት ጠየ
ቀችው ።

የሌላኛው ክፍል በር ቀስ ብሎ ተገፋ እና ተከ
ፈተ ። ከዚያም ኢግናት አግዳሚ ወንበር ላይ ተቀም
ጦ ግራ-ቀኙን እየተመለከተ ፡ —

«ማን ፤ እኔ?» በማለት በአንክሮ ጠየቀ ። ከዚያም ቀጠ
ል አድርጎ ፡ —

«እነርሱ ከመምጣታቸው አንድ-ሁለት ደቂቃዎች
በፊት ደን ሠራተኛው መጥቶ በመስኮት ካንኳኳ በኋ
ላ ፡ — ‘ወንድሞች ሆይ ተጠንቀቁ ፤ እየተከታተሉዋችሁ
ነው…’ በማለት ድምፁን ከፍ አድርጎ ተናገረ» አለ ።

ረጋ ባለ ሁኔታ ሳቀ ። ከዚያም ፊቱን በኮቱ እየ
ጠረገ ፡ —

«አጎት ሚኻኢሎን እንደሆነ የፈለገው ነገር ቢመ
ጣ አያስደነግጣቸውም ። ‘ኢግናት ፤ ፈጥነህ ወደከተማ
ብረር’ አሉ ። ከዚያም ቀጥለው ‘ያቺን አዛውንት ሴት
ታስታውሳት የለም እንዴ?’ አሉኝ እየተናገሩ እና
ወዲያውም አንድ የማስታወሻ ወረቀት እየጻፉ ። ከዚ
ያም ፡ — ‘እንካ ይኸን ለእርሷ ስጣት’ አሉኝ እና
የጻፉትን ወረቀት ሰጡኝ ። ከዚያም በጫካዎቹ ውስጥ
ተሽሎኮለኩኝ ። እነርሱ ወደጎጆው እንደገቡም እርግ
ጠኛ ነኝ ። ሲመጡ ሰማኋቸው ። እነዚያ ጭራቆች
ከየቦታው ሁነው ይጮሁ ነበር ። ብዙ ነበሩ ። የቅር
ጣን መሥሪያ ቦታችንን ከበቡት ። ቁጥቋጦዎቹ ውስጥ
ዝቅ ብዬ ተደበቅሁኝ ። ሳያዩኝ አልፈውኝ ሄዱ ። ከዚ

ያም ብድግ አልኩኝ እና የቻልኩትን ያህል እግሬ-
አውጭኝ ብዬ ሸመጠጥኩኝ ። አንድም ቦታ እፎይ
ብዬ ሳላርፍ ሁለት ምሽት እና አንድ ቀን ሙሉ
ተጓዝኩኝ» አለ ።

በራሱ ድርጊት ተደስቶ እንደነበረ ታስተውላለች ።
ፀጉር የወረሩት ዐይኖቹ በፈገግታ ተውጠው የነበሩ
ሲሆን ከናፍሮቹም ይንቀጠቀጣሉ ።

«ሻይ አሁን አመጣልሃለሁኝ» አለችው ሳሞቫሩን
እየወሰደች ።

«የማስታወሻው ደብዳቤ ይኸው...» አለ ።

ከዚያም ሕመም እየተሰማው እና ኮስተር ብሎ
እህ እያለ እግሩን ካረፈበት ቦታ በችግር ካንቃነቀ
በኋላ አግዳሚ ወንበሩ ላይ አስቀመጠው ።

ኒኮላይ ወደ በራፉ መጣ ። ከዚያም ዐይኖቹን ጠበ
ብ አድርጎ እንደመጨፈን እያለ ፦

«ጓድ ፤ እንደምን አመሸህ?ቀይ ልርዳህ» አለው ኢግ
ናትን ።

ከዚያም ኢግናት እግር ላይ የተጠመጠመውን
የቆሸሸ ጨርቅ ይፈታለት ጀመር ።

«የለም ይተዉ» አለ ልጁ እግሩን ወደኋላ እየሳበ
እና በመደነቅ እናትን እየተመለከተ ። እናትም የእር
ሱን መመልከት ዘንጋ በማድረግ ፦

«እግሩን በአልኮል ማሸት ያስፈልገናል...» አለች ።

«አዎን ። ነው እንጂ!» በማለት ኒኮላይ መለሰ ።

ኢግናት ቅር ብሎት አንኮራፋ ።

ኒኮላይ የማስታወሻ ወረቀቱን ከተቀመጠበት ብድ
ግ በማድረግ እጥፍጥፍ በማለት ተጨረማምቶ የነበ
ረውን ይኸንን ቡናማ ወረቀት ዐይኖቹ ሥር አስጠ
ግቶ ያነብብ ጀመር ።

«እናት ፤ ተግባራችንን እንዳታቋርጪ ። እኛ ረዢም
የሴት ወይዘሮ ደግሞ ከምንግዜውም በበለጠ ሁኔታ

ስለተግባራችን በሰፊው መጻፋቸውን እንዳይዘነጉ
ንገሪያቸው ። ደህና ሁኝ እያልኩኝ እሰናበትሻለሁኝ ።
ሪቢን ።»

ወረቀቱን ይዞበት የነበረውን እጁን ኒኮላይ ወደ
ታች ጣል አደረገው ።

«ግሩም-ድንቅ እኮ ነው ፤ እባካችሁ!» በማለት ኒኮ
ላይ በአድንቆት መልክ አጉረመረመ ።

ኢግናት እነርሱን-እነርሱን እየተመለከተ በጥንቃ
ቄ ባዶ እግሩ ተረከዝ ላይ ያለውን ጭቃ ያስለቅ
ቃል ። እናት በታዛ ውሀ አምጥታ እግሩን ለመድ
ረስ ጎንበስ ስትል እንባዋ እንዳይታይባት ትሞክር
ነበር ።

«ኡይ! በፍጹም አያደርጉትም!» በማለት እግሩን ወደ
አግዳሚ ወንበሩ ሥር እያስገባ ድምፁን ከፍ አድ
ርጎ አሰማ ።

«ይልቅ ፈጠን ብለህ እግርህን አቅርብልኝ!» አለ
ችው ።

«አልኮል ላምጣ» አለ ኒኮላይ ።

ልጁ አሁንም እግሩን ከአግዳሚው ሥር ይበልጥ
ወደኋላ በእምቢታ ይሸሽግ ጀመር ።

«ምንድነው ነገሩ ፤ ሆስፒታል ነው እንዴ?» አለ
ዝግ ባለ ንግግር ።

እናት የተጠመጠመውን ጨርቅ ከሌላኛው እግ
ሩ ላይ ፈታች ።

ኢግናት ጎላ አድርጎ ባፍንጫው አየር እየሳበ
እና እናትን ወደታች እየተመለከተ አንገቱን መለስ-
መለስ በማድረግ ያዟዙር ጀመር ።

«ሚኻኢሎ ኢቫኖቪችን ደበደቡት!» በማለት ሲቃ
በያዘው ድምፅዋ ተናገረች ።

«እረ?» አለ ልጅየው ረጋ ባለ ሁኔታ ።

«አዎን ። ኒኮልስኮዬ ከተባለው ሥፍራ ሲያመጡ

ትም ተደብድቦ ስለነበረ አንጉል በሆነ ሁኔታ ላይ ይገኝ ነበር ። እዚያም የፖሊሱ ሳጂን እና የፖሊሱ አዛዥ ሁለመናው በደም እስኪለወስ ድረስ ፊት-ፊቱን ደበደቡት!» አለች ።

«አዎ ። ይኸንን ማድረግማ መች አጡበት! ሥራቸው ነው ፤ ያውቁበታል!» አለ ልጁ በተኮሳተረ መልክ ትከሻውን ወዝወዝ እያደረገ ። ከዚያም ቀጠል አደረገ እና ፡ —

«ከአንድ ሺህ አጋንንት ይልቅ እኔ እነርሱን እፈራቸዋለሁኝ ። ለመሆኑ ገበሬዎቹም አብረው ደበደቡትን?» አላት ።

«ከመካከላቸው አንዱ የፖሊሱ አዛዥ ደብድብ ብሎ ስለጠየቀው መታው ። የተቀሩት ግን ደህና ነበሩ ። እንደውም እርሱን ይደግፉ ነበር ። እርሱን ለመምታት መብት የላችሁም እያሉ በፖሊሶቹ ላይ ጮኹባቸው…» አለችው ።

«እህህ! ገበሬዎች ማን የማን ወገን እንደሆነ እና ለምንስ የማን ወገን እንደሆነ መለየት ላይ ናቸው ማለት ነው» አለ ።

«አስተዋይ የሆኑ ሰዎች ከመካከላቸው ይገኛሉ…» በማለት ተናገረች ።

«በየትም ቦታ ቢሆን አስተዋይ የሆኑ ሰዎች ይገኛሉ ። የሆኑትን እንዲሆኑ የሚያደርጋቸው ችግር ነው ። አስተዋይ የሆኑ ሰዎች እዚያም ይኖራሉ ። ይኸስ ይሁን ፤ ግዴለም ። ችግሩ ግን እነዚህን አስተዋዮቹን ከመካከላቸው መርጦ ማግኘቱ ነው» አለ ።

ኒኮላይ አንድ ጠርሙስ አልኮል አመጣ ። ከዚያም ሳሞቫሩ ውስጥ ትንሽ ከሰል ጨመረበት እና ምንም ሳይናገር ወጥቶ ሄደ ። ኢግናት በዝምታ ያስተውለዋል ። ከዚያም ፡ —

«እኚህ ጌታው ማን መሆናቸው ነው? ዶክቶር

ናቸው እንዴ?» በማለት ኢግናት እናትን ጠየቃት ።

«እዚህ እኛ መሀል ጌቶች የሉም ። ሁላችንም ጓዶች ነን» በማለት መለሰችለት ።

«ወይ ጉድ! ይገርማል እኮ!» በማለት ኢግናት ተናገረ ።

«ምኑ ነው የሚገርምህ?» አለችው እናት ።

«አይ ፤ እንደው ሁሉም ነገር በአጠቃላይ ግርም ይለኛል ። አንዳንዶቹ የሰውን አፍንጫ በቡጢ ያናፍጣሉ ። ሌሎቹ ደግሞ የሰውን እግር ዝቅ ብለው ወርደው ያጥባሉ ። እነዚህን ሁለቱንም የማይመስሉ እና በመሀል ሠፍረው የሚገኙትስ?» አለ ።

ቤቱ ውስጥ ያለው የክፍል በር ተከፈተ ። ከዚያም ኒኮላይ የሚቀጥለውን ተናገረ ፡ —

«በመሀል ሠፍረው የሚገኙት የእናንተን አፍንጫዎች በቡጢ እያነገሉላችሁ ደም-በደም የሚያደርጓችሁን ሰዎች እጆች የሚልሱ እና አፍንጫዎቻቸው በደም የተለወሱ ሰዎችን ደም የሚጠጡ ናቸው ። በመሀል ሠፋሪነት መሀል ሁነው የሚገኙ ማለት እነዚህ ናቸው!» አለ ።

ኢግናት ኒኮላይን በአክብሮት ተመለከተው ። ጥቂት ዝም በማለት ከቆየ በኋላ ትንፋሹን ወደውስጥ እየዋጠ ፡ —

«ወደ ዕውነት በጣም የተጠጋ አባባል ይመስለኛል» አለ ።

ልጁ ከተቀመጠበት ተነሳ እና ጠንከር ያሉ ጥቂት እርምጃዎች ተራመደ ።

«እግሮቼ አዳዲስ እግሮች ሆኑ ፤ አይደል እንዴ! አመሰግናለሁኝ!» አለ ።

ከዚያም ወደ ምግብ መመገቢያ ክፍል ሻይ ለመጠጣት ሄዱ ። ኢግናት ተደማጭ በሆነ እና ጥልቀት ባለው ድምፅ የሕይወቱን ታሪክ ይተርክላቸው ጀመር ።

«ጋዜጦቻችንን ከቦታ-ቦታ እየገሰገስኩ የማሠራጭ እኔ ነበርኩኝ ። ጉዞ በመኳዝ የሚስተካከለኝ ማንም የለም» አለ ኢግናት ።

«ገጠር ያሉ ብዙ ሰዎች ጋዜጦቻችንን ያነብባሉን?» በማለት ኒኮላይ ጠየቀው ።

«ማንበብ የሚችሉት ሁሉ ፣ ሀብታሞች የሆኑትም ጭምር ያነብባሉ ። ሀብታም-ሀብታሞቹ ጋዜጣችንን የሚያገኙት ከእኛ ላይ አይደለም... ገበሬዎች መሬትን ከመሬት ከበርቴዎች እግር መንጭቀው በደማቸው የሚያጥቧት መሆኑን የመሬት ከበርቴዎች አሳምረው ያውቁታል ። ገበሬዎቹ ይኸንን እንደፈጸሙ ወዲያውኑም የመሬት ከበርቴዎች እና ተቀጣሪ ገበሬዎች የሚባሉ እንዳይኖሩ ለማድረግ መሬትን በሙሉ እየሸነሸኑ ያከፋፍላሉ ። ይኸ ግልጽ የሆነ ጉዳይ ነው ። አለበለዚያማ ትግል ለምን ይጀመር ነበር?» አለ ኢግናት ።

በስጨት ያለ መሰለ ። ኒኮላይን በማጥናት እና በመጠራጠር መልክ ትክ እያለ ያስተውለዋል ። ኒኮላይ ፈገግ አለ ። አንዳችም ቃል አልተናገረም ።

«ዛሬ መላዋን ዓለም ታግለን ድል ብናደርግ እና ነገ ደግሞ እንደገና ሀብታም እና ደሀ ተመልሶ የሚበቅል ከሆነ የመታገሉ ጠቀሜታ ምኑ ላይ ነው? አይ! እንዲህ ያለ ነገር እኛ አናውቅም! ልታሞኙን አትችሉም ። ሀብታሞች መቸም ቢሆን ደረቅ አሸዋ እንደማለት ናቸው ። አንድ ቦታ ረግተው መቆየት አይሆንላቸውም ። በየትኛውም አቅጣጫ እየሰፉ-እየተንሠራፉ ይዘልቃሉ! ኧረ ምን ሲደረግ! ይኸንን ዓይነቱን እኛ አንሻም!» አለ ኢግናት ።

«እኮ ተው ፣ እንዲህ አትበሳጭ» በማለት እናት ሳቀች ።

ኒኮላይ በሀሳብ ተመስጦ ፡—

«አሁን እኔን የሚያሳስበኝ ስለ ሪቢን መታሠር የሚገልጸውን ተበታኝ ጽሁፍ በእናንተ ሰዎች መሃል በተቻለ ፈጠን ብሎ ለማሠራጨት እንዴት እንደሚቻል ነው» በማለት ተናገረ ።

ኢግናት ጆሮዎቹን በስሜት ተውጠው ቅስር አደረጋቸው ። ከዚያም ፡—

«ይኸንን የመሰለ ተበታኝ ጽሁፍ ተዘጋጅቶአል እንዴ?» በማለት ጠየቀ ።

«አዎን» አለው ኒኮላይ ።

«ለእኔ ይስጡኝ ። እኔ ወስጄ አሠራጫለሁኝ» በማለት ልጅየው እጆቹን እያሻሸ ተናገረ ።

እናት ልጅየውን ሳትመለከት ረጋ ባለ ሁኔታ ትስቅ ጀመር ።

«አንተ ደክሞሀል ። ደግሞም ፈርቼ ነበር ስትል ነበር» አለችው እናት ።

«መፍራት አንድ ነገር ነው ። የተሠማሩበትን ተግባር ማከናወን ደግሞ ሌላ ነገር ነው» በማለት ጠፍጣፋ በሆነው እጁ ፀጉሩን ወደኋላ እያሻሸ በማስተኛት ኮስተር መረር ባለ ሁኔታ ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አድርጎ ፡—

«አሁን እዚህ ላይ ምን የሚያስቅ ነገር አለ? ምነው እባክዎ? ደህና ሰው አልነበሩም እንዴ ፣ እርስዎም ይስቃሉ እንዴ?» አለ ኢግናት ።

«አይ አንተ! አይ የኔ ሕፃን!» በማለት በልቧ ውስጥ ኢግናት ያሳደረባትን ደስታ እንዳይታወቅ ለማድረግ እየሞከረች ተናገረች ።

«ይኸውልዎታ! ሕፃን አሉ ፣ አይደለም?» አለ ።

«አንተ ወደዚያ ተመልሰህ አትሄድም» አለው ኒኮላይ ረጋ ባለ ሁኔታ ኢግናትን መልከት እያደረገ ።

«ምንአሉ? ታዲያ እኔ እንደው ተቀምጬ ምን ልሠራ ነው?» አለ ኢግናት ቅር በተሰኘ መንፈስ ።

«ተበታኝ ጽሁፎቹን አንተ ሳትሆን ሌላ ሰው ይዞ ይሄዳል ። አንተ ብቻ ምን-ምን ማድረግ እንደሚገባው ፤ የት እና እንዴት እንደሚሄድ ዘርዝረህ አብራራለት ። እሺ?» አለው ኒኮላይ ።

«እሺ» አለ ኢግናት ቅር በተሰኘ አነጋገር ።

«አዲስ የመታወቂያ ወረቀት እንሰጥሃለን ። የደን ተጠባባቂነት ሥራም እናስይዝሃለን» አለው ።

ልጁ ፈጠን ብሎ ኒኮላይን ተመለከተው ። ከዚያም ፡ —

«ገበሬዎች የማገዶ እንጨት ሲሠርቁ ባገኛቸው ምን ላደርግ ነው ። ልይዛቸው? የለም-የለም ። እንዲህ ያለው ሥራ ለእኔ አይስማማኝም» አለ ቅር በተሰኘ ሁኔታ ።

እናት በሁኔታው ሳቀች ። ኒኮላይም ሳቀ ። ሁለቱም መሳቃቸው ደግሞ ልጁን ቅር አሰኘው ፤ በስጨትም አደረገው ።

«ገበሬዎቹን እንድትይዝ አትደረግም ። ስለዚህ ጉዳይ አታስብ» አለው ።

በዚህ ጊዜ ኢግናት እፎይ በሚል ስሜት ፈገግ ብሎ ፡ —

«ይኸ ከሆነ ጥሩ ነው ። ግን እኔ የፋብሪካ ሥራ ባገኝ እመርጣለሁኝ ። የፋብሪካ ሠራተኞች በጣም ብልህ ሰዎች ናቸው ይባላል…» አለ ።

እናት ከተቀመጠችበት ብድግ አለች እና ወደ መስኮቱ ሄደች ።

«ወይ ኑሮ! በጣም የሚገርም ነገር ነው ። ደስታ እና ሃዘን ይፈራረቅበታል ። አምስት ጊዜ በቀን ስቀህ እንደሆን ፤ አምስት ጊዜ ደግሞ ታለቅሳለህ ። እሺ ፤ ኢግናት ፤ ጨረስክ ፤ አይደለም? በል እንግዲህ ትንሽም ቢሆን ጋደም በል…» አለች ።

«እኔን አሁን እንቅልፍ አይሻኝም…» አለ ።

«ኧረ እባክህ ናና ተኛ…» አለችው ።

«እርስዎ በጣም ጥንቁቅ ነዎት ። አይደሉምን? እሺ መጣሁኝ ። ለሻዩ አመሰግናለሁኝ ።… ለደግነትዎም ጭምር…» አላት ።

ወደ እናት የመኝታ ክፍል እንደደረሰ እራሱን እያካከከ የሚከተለውን በልቡ ማሰላሰል ቀጠለ ፡ —

«አሁን እንግዲህ ክፍሉ ሁሉ ቅርጣን-ቅርጣን ሊሸት ነው…አይይ! እዚህ እርስዎ ክፍል ልተኛ! አሄሄ! ኤጭ! ኧረ ደግም አይደል! እኔ እንደሆንኩ እንቅልፌ አልመጣ! እርሱ ግን ስለ እነዚያ መሀል ሠፋሪዎች እንዴት ፈጥኖ ነው ሃሣብ ያቀረበ… እነዚያ ጭራቆች…» እያለ አሰላሰለ ።

ሳይታወቀው ወዲያውኑ እንቅልፍ ይዞት ጭልጥ አለ ። አፉን በግማሽ ከፈት አድርጎ እና ቅንድቦቹ ትንሽ ከፍ እንደማለት ብለው በእንቅልፍ ድብን ብሎ ተውጦ በጉልህ ያንኮራፋል ።

21

በዚያን ምሽት ከምድር ቤት በታች በሚገኝ አነስተኛ ክፍል ውስጥ ከኒኮላይ ፊት ለፊት ተቀምጦ ዝግተኛ በሆነ አነጋገር ምሥጢራዊ በሆነ ሁኔታ የሚከተለውን ተናገረ ።

«መካከለኛውን መስኮት አራት ጊዜ…» አለ ።

«አራት ጊዜ?» አለው ልጁን ኒኮላይ ምን ማለቱ እንደሆነ ለመረዳት በጓጓ ሁኔታ እየተመለከተው ።

«መጀመርያ እንደዚህ ባለ ፍጥነት እና ድምፅ ሦስት ጊዜ…» አለው መስኮት የሚያንኳኳ መስሎ በጣቶቹ ጠረጴዛውን እያንኳኳ ። ቀጠል አድርጎም ፡ —

«ከዚያም ትንሽ ቆየት ካልክ በኋላ አንዴ ታንኳኳለህ» አለው ።

«ኡ-ሀ!» አለ ኒኮላይ ነገሩ ገብቶት ።

«ቀይ ፀጉር ያለው ገበሬ ከቤቱ ውስጥ ወጥቶ በሩን ይከፍትልሃል ። ከዚያም ‘ምጥ አዋላጂቱን ነውን የሚፈልጉት?’ በማለት ይጠይቅሃል ። አንተም ፡ — ‘አዎን ከባለ ፋብሪካው ሚስት ዘንድ ነው የመጣሁት’ በማለት ትመልስለታለህ ። ከዚህ በኋላ ምስጢራዊ በሆነው በኮድ ንግግራችሁ ስለተግባባችሁ ማንነትህን ይረዳል» በማለት ልጅየው ኒኮላይን ነገረው ።

እናት እጆቿን እጥፍጥፍ አድርጋ እነርሱን-እነርሱን ስትመለከታቸው ጠንካሮች የሆኑት ሁለቱ ጭንቅላቶቻቸውን አስጠግተው ዝግ እና ቀስ ባለ ሁኔታ ይወያያሉ ። ምሥጢራዊ በሆነ ኮድ እንዴት እንደሚንኳኳ እና በምሥጥራዊ ኮድ ተነጋግሮ መግባባት እንዴት እንደሚቻል በመስማቷ ተደነቀች ።

«ገና ልጅነታቸውን አልጨረሱም» በማለት በሃሣቧ ታወጣ-ታወርድ ጀመር ።

ግድግዳው ላይ የሚበራው መብራት ወለሉ ላይ በሚገኙት አንዳንድ የወላለቁ ባልዲዎች እና ቆርቆሮዎች ላይ ብርሃኑን ፈንጥቆባቸዋል ። ክፍሉ አና-አና ፤ ቀለም-ቀለም እና የርጥበት ሽታም አለው ።

ኢግናት ከሚወደው እና ጠጉራማ ከሆነ ጨርቅ የተሠራ ወፍራም ካፖርት ለብሶአል ። የእጆቹን እጅጌዎቹ ከፍ-ከፍ ማድረግ እንዴት ደስ እንደሚለው ፤ አንገቱን መለስ-ቀለስ እያደረገ ግዙፍ ትከሻዎቹን እንዴት እንደሚመለከት እናት አስተውላዋለች ።

«ገና ልጅነታቸውን ያልጨረሱ እኮ ናቸው… የተባረኩ ልጆች እኮ ናቸው…» እያለች ታሰላስላለች ።

«ይኸው ነው» አለ ኢግናት ከተቀመጠበት እየተነሳ ። ከዚያም ቀጠል አድርጎ ፡ —

«መጀመርያ ሙራቶቭ ዘንድ ሂደህ አያቱን መጠየቅ ያለብህ መሆኑን አትዘንጋ» አለው ።

«አስታወስኩ!» አለ ቬሶቭሺኮቭ ።

ኢግናት ግን ቬሶቭሺኮቭ ሁሉንም ነገር በሚገባ የተገነዘበው መስሎ ስላልታየው ሊሰናበተው እጁን አንስቶ ከመጨበጡ በፊት እንደገና እየደጋገመ የማንኳኳት ኮድ ፤ የምስጢር ንግግር ኮዶችን ያብራራለት ጀመር ። ከዚያም —

«ሰላምታዬን አድርስልኝ ። እነዚያ ሰዎች እንዴት ያሉ ግሩም ሰዎች እንደሆኑ ታያቸዋለህ…» አለው ።

ካፖርቱን ዝቅ ብሎ እየተመለከተ አባባሉ ትክክል መሆኑን በሚያረጋግጥ ሁኔታ ዳበስ-ዳበስ ያደርግ ጀመር ። ከዚያም እናትን መልከት አድርጎ ፡ —

«ልሂድን?» አለ ።

«መንገዱ አይሳሳትህምን?» አለችው ።

«አይሳሳተኝም ። እሺ ደህና ሁኑልኝ ጓዶች!» ብሎ ተሰናበታቸው ።

እና ከትከሻው ኮራ ከደረቱ ደራ ብሎ ፤ አዲስ ባርኔጣውን በአንድ ጆሮው በኩል ጣመም አድርጎ አጥልቆ እጆቹ በደፋርነት መንፈስ ኪሶቹ ውስጥ ጠለቅ ብለው ገብተው ወጥቶ ሄደ ። ቅንጥ እና ቅንጡ በድምድም ፀጉሮች ተከብበዋል ።

ቬሶቭሺኮቭ ወደ እናት ዘንድ ሂዶ ቀረብ ካላት በኋላ ለስለስ ባለ አነጋገር ፡ —

«ይኸው እንግዲህ እኔም የተግባሩ ተካፋይ ሁኜ ሥራ ተሰጠኝ ማለት ነው ። ከዚያ ከእሥር ቤት የወጣሁት እንደው ነው ለካ እያልኩኝ ያለ ሥራ በመቀመጤ በመሰልቸቴ ምክንያት አዝን ነበር ። ከእሥር ቤት እንደአመሰጥሁ ቀን ሌሊት እንዳልያዝ ተሸሽጌ መቀመጥ እንጂ ሌላ የምሠራው ነገር አልነበረም ። እሥር ቤት ሁኜ ግን ብዙ ነገሮች እማር ነበር ። ፓቬል ጭንቅላታችንን እንድንጠቀምበት ያደርገን ነበር ። እናት ፤ እረ ለመሆኑ ፤ ከእሥር ቤት ስለማምለጣቸው ጉዳይ ምን ተወሰነ?» በማለት ጠየቀ ።

«እኔ እንጃ» አለች ትንፋሿን ዋጥ እያደረገች ።

ኒኮላይ እጇን ትከሻዋ ላይ ጣል አድርጎ ተጠጋት ። ከዚያም የሚከተለውን ተናገራት ፡ —

«እንግዲህ በጉዳዩ እርስዎ እነሱን አነጋግሩአቸው ። እርስዎን ይሰሙዎታል ። ከእሥር ቤት እነርሱ እንዲያመልጡ የተዘጋጀው ዕቅድ በጣም ቀላል የሆነ ዕቅድ ነው ። ለምሳሌ ፤ የእሥር ቤቱ ግድግዳ ፤ ይሄ ግድግዳ ነው ብለን እንገምት ። ግድግዳውን ተታክኮ ደግሞ የመንገድ መብራት ተተክሎአል ። ከመንገዱ ባሻገር ባዶ ቦታ ይገኛል ። በስተግራ በኩል መካነ-መቃብሩ ይገኛል ። በስተቀኝ በኩል ደግሞ ጎዳናዎች እና ሕንፃዎች ይገኛሉ ። በየቀኑ የጎዳናዎችን መብራት አምፑሎች የሚያጸዳው ሰው በጎዳናዎች ላይ ያሉትን መብራቶች ይወለውላል ። አሁን የእኛ ዕቅድ በሥራ ላይ በሚውልበት ጊዜ አምፑሎቹን የሚያጸዳው ሰው መሰላሉን የመብራቱ ምሰሶ ላይ ሳይሆን የእሥር ቤቱ ግድግዳ ላይ አስደግፎ ይወጣል ። ከዚያም ለመወጣጫ እንዲሆን ልክ እንደመሰላል ተጠላልፎ የተሠራውን የገመድ-መሰላል ግድግዳው ጫፍ ላይ ከቋጠረ በኋላ ወደ እሥር ቤቱ ግቢ ቁልቁል ይለቅቀዋል ። በቃ! ጉዳዩ እስከዚህ ድረስ ነው! ይኸ ጉዳይ መቼ እንደሚከናወን እሥር ቤት ያሉት ጓዶቻችን አስቀድመው እንዲያውቁት ይደረጋል ። ከዚያም እሥር ቤት ያሉት ጓዶች ፤ ተራ ወንጀለኞችን ብጥብጥ እንዲፈጥሩ ያደርጓቸዋል ። ወይንም እነርሱው ራሳቸው አውቀው ብጥብጥ እና ሁካታ ይፈጥራሉ ። ይኸም የሚደረግበት ምክንያት ፤ የእሥር ቤቱ ዘበኞች ሁካታ እና ብጥብጡን ለማብረድ ከወዲያ ወዲህ ሲሯሯጡ ጓዶቻችን በተዘጋጀላቸው የገመድ መወጣጫ መሰላል ግንቡን እየወጡ እንዲያመልጡ ለማድረግ ነው ። ምንም የሚያስቸግር ጉዳይ አይደለም ። ተዘጋጅ! አንድ-ሁለት-ሦስት!

ብሎ ብቻ ግድግዳውን በመሰላሉ እየተረማመዱ መጥፋት ነው ። ይኸው ነው!» አለ ።

ይኸንን ግልጽ የሆነ ፤ ቀላል እና በሚገባ የተጠና ዕቅዱን ለእናት ለማስረዳት እጁን ስዕሎች እንደሚስል ሰው ከወዲያ ወዲህ እያወዛወዘ ድርጊቱ እንዴት እንደሚከናወን አስረዳት ። ከዚህ በፊት ፤ ኒኮላይ ለእርሷ ሁል ጊዜም ቅፍፍ የሚለው እና ጎታታ የሆነ ሰው መስሎ ይታያት ነበር ። ዐይኖቹም ማናቸውንም ነገሮች የሚቃኙት በአኩራፊነት እና በተጠራጣሪነት ስሜት መስሎ ይሰማት ነበር ። አሁን ግን ዐይኖቹ ፍጹም ልዩ የሆነ አመለካከት ያላቸው መሰላት ፡ — እርሷን በእቅድ ለማሳመን ሲጥር ዐይኖቹም ስሜት በተመላበት ብሩኅ አመለካከት ተውጠዋል ።

ቀጠል አድርጎም ኒኮላይ የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«እና ዋናው ነገር ደግሞ የሚከተለው ነው ፡ — ከእሥር ቤት እንዲያመልጡ የሚደረገው በምሽት ሳይሆን በቀን ነው ። ልብ አድርጉ ፤ የሚያመልጡት ማታ አይደለም ። ቀን ነው! መላው እሥር ቤት ነግቶለት ሽር-ጉድ በሚልበት ቀን ሰአት ላይ እሥረኞች ከእሥር ቤት ይጠፋሉ ብሎ የሚጠረጥር ከቶ ማን ሊኖር ይችላል?» አላት ።

«ተኩስ የከፈቱባቸው እንደሆንስ?» አለች እናት ሁኔታው ታይቶአት ስቅጥጥ እንደማለት ብላ ።

«እነማ? ወታደሮች እዚያ የሉም ። የእሥር ቤት ዘበኞችም ቢሆኑ የሪቮልቨር ሽጉጣቸውን ሰደፍ የሚጠቀሙበት በየእንጨቱ ላይ ያፈጠጠ ምስማር ለመቀጥቀጫ ነው…» አላት ።

«ጉዳዩ በጣም ቀላል ጉዳይ ይመስላል…» አለችው ።

«ግዴለዎትም ያዩታል ። ብቻ እርስዎ በጉዳዩ እነርሱን አነጋግሩአቸው ። እኔ ማናቸውንም የሚያስፈልገ

ውን መሰናዶ አዘጋጅቻለሁኝ ። የገመድ መሰላሉን አዘጋጅቻለሁኝ ። ግድግዳው ጫፍ ላይ ገመዱን ቋጥሮ በማነቅ እንዲያንጠለጥል የሚያደርገውን ሜንጦ አዘጋጅቼአለሁኝ ። እኔ የምኖርበት ቤት ባለቤት ደግሞ የመንገዶቹን አምፑል የሚወለውል ሠራተኛ በመምሰል በተግባሩ ይሠማራል» አላት ።

በሌላኛው የቤታቸው በር በኩል አንድ ሰው ጉሮሮውን በመጥረግ ሁኔታ እ-ኽ-ኸ! የማለት ሳል ሳለ ። እግሮቹን መሬቱ ላይ ከመድቃቱም በስተቀር የቆርቆሮ ድምፅ እያንኳኳ አሰማ ።

«እሱ ነው የመጣው!» አላት ኒኮላይ ።

በሩ ሲከፈት ቀጠን ያለ የመታጠቢያ ሳፋ ብቅ አለ ። ከዚያም አንድ ጎርናና ድምፅ ፡ —

«በል እንግዲህ ሁሉም ነገር ተዘጋጅቶአል ። አንተ ሰይጣን...» የሚል ድምፅ አሰማ ።

ከዚያም ከያዘው ሳፋ በኋላ ዐይኖቹ ጎረጥ-ጎረጥ ብለው የወጡ እና የደግነት መንፈስ ያለበት የሚመስል ፤ ራሱ ላይ ባርኔጣ ያላደረገ እና ፀጉሩ የሸበተው ሰው ብቅ አለ ።

ኒኮላይ ሳፋውን ተቀበለው ። ከዚያም ጎርነን ባለ ድምፅ ሳሉን የሚስል ፤ አክታውን መሬት ላይ ትፍ እያለ የሚተፋ አንድ ቁመተ-ረዥም ሰው ወደ ቤት ገባ ። ከዚያም በቤት ውስጥ ካሉት ጋር በጎርናና ድምፁ የእንደምን አላችሁ ሰላምታ ተለዋወጠ ።

«ጤና ይስጥልኝ እንደምን ነዎት?»

«ይኸውልዎ ፤ ይጠይቁት!» አላት ኒኮላይ እናትን ።

«ምንድነው የሚጠይቁኝ?» በማለት እንግዳው ሰው ኒኮላይን ጠየቀው ።

«ከእሥር ቤት ጓዶች እንዲጠፉ ዝግጅቱ እንዴት እንደሆነ» አለ ኒኮላይ ።

«አሃ!» አለ ቆርቆሮ ሠራተኛው ሪዙን በቆርቆሮ

እድፍ በተበከሉ ጣቶቹ አሸትሽት እያደረገ ።

«ያዕቆብ ቫሲሌቪች ፤ ጉዳዩ ቀላል ጉዳይ መሆኑን እናት አላመኑበትም» አለው ኒኮላይ ለቆርቆሮ ሠራተኛው ።

«እንዴ! እንዴት? አላመኑበትም? ይኸ ከሆነማ እነርሱ እንዲያመልጡ እርሳቸው አይፈልጉም ማለት ነው ። እኔ እና አንተ ግን እንዲያመልጡ እንፈልጋለን ። ስለዚህም ጉዳዩ ቀላል ነው ብለን እናምናለን!» በማለት ረጋ ብሎ ተናገረ ቆርቆሮ ሠራተኛው ። ድንገትም ሳሉ መጣበት እና ሰውነቱ ከሁለት ላይ እጥፍ ብሎ ታጥፎ ይስል ጀመር ። ሳሉን ስሎ ካበቃ በኋላ ደረቱን እያሻሸ ጎረጥ-ጎረጥ ባሉት ዐይኖቹ እናትን ትክ ብሎ እየተመለከተ በማጥናት ክፍሉ ውስጥ ከሚገኝ መሃል ቦታ ላይ ሂዶ ለጥቂት ጊዜ ቆም አለ ።

«ይኸንን ጉዳይ ፓቬል እና ጓዶቹ ውሳኔ ያሳርፉበታል» አለች እናት ።

ኒኮላይ ጭንቅላቱን ወደ መሬት ቀለስ አደረገ ።

«ፓቬል ማለት የቱ ነው?» በማለት ቆርቆሮ ሠራተኛው ወደ መቀመጫው ሂዶ እየተቀመጠ ጠየቀ ።

«ልጄ ነው» አለችው ።

«የአባቱ ስም ማን ይባላል?» አላት ።

«ቭላሶቭ ይባላል» አለችው ።

እህ! በሚል ሁኔታ ጭንቅላቱን ወዘወዘ አደረገ ። የትምባሆ ማስቀመጫ ቆርቆሮውን ከኪሱ አውጥቶም ትምባሆውን ፒፓው ውስጥ ይሰገስግ ጀመር ። ከዚያም ፡ —

«አዎ ፤ ስለእርሱ ሰምቻለሁኝ ። የወንድሜ ልጅ ያውቀዋል ። የወንድሜም ልጅ እሥር ቤት ነው ። የቭቸንኮ ይባላል ። ያውቁታልን? እኔ ጎቡን እባላለሁኝ ። ባለሥልጣኖቹ ወጣት-ወጣቶቹን በሙሉ እየለቀሙ እሥ

ር ቤት ሳያገኙቸው አይቀሩም ። እኛ ሽማግሌዎቹን
እንዳያጣብቡን ቦታው እንዲሰፋን መሆኑ ነዋ! አንድ
ጃንዳርም የወንድሜ ልጅ ሳይቤርያ ለግዞት የሚላክ
መሆኑን ነግሮኛል ። እነዚህ ውሾች ግዞት ይሰዱታል!»
አለ ።

ቆርቆሮ ሠራተኛው ፒፓውን እያጨሰ እና አሁ
ንም-አሁንም አክታውን ወለሉ ላይ ትፍ እያለ ኒኮ
ላይ-ኒኮላይን ይመለከታል ። ከዚያም ኒኮላይን ፡ —

«እና እንግዲህ እርሳቸው የእነርሱን ከእሥር ቤት
መጥፋት አይፈልጉም ማለት ነዋ? ይኸ የርሳቸው ጉዳ
ይ ነው» አለ ሰውነቱን ጎነጥ እያደረገ ። ቀጠል አድር
ጎም ፡ —

«አንድ ሰው ከተያዘበት ወጥቶ ነፃ ሲሆን ፤ መቀ
መጥ ቢደክመው ይንሸራሸራል ። መንሸራሸር ቢደክመ
ውም ይቀመጣል ። ሊዘርፉህ ሲሉ ዐይንን መጨፈንን ።
ሊደበድቡህ ሲሉ አለመጮህን ። ሊገድሉህ ሲሉ መንጋ
ለልን ። ይኸን ማድረግ ቀላል ነው ። ሁሉም ያውቅበ
ታል ። እኔ ግን የወንድሜን ልጅ ከዚያ ከታሠረበት
አወጣዋለሁኝ ። ለዚህ አትጠራጠሩ» በማለት ተናገረ ።

እናት እነዚህን ዐረፍተ ነገሮቹን እንደምን ባለ
ሁኔታ አድርቆ እንዳቀረባቸው በማሰብ ተገረመች ።
የመጨረሻዎቹን ቃላቶች ያቀረባቸው በሙሉ ልብ
እርግጠኛ ሁኖ በመሆኑ ደግሞ ቀናችበት ።

ያ ቀዝቃዛ ነፋስ እየነፈሰ እና ዝናቡም ፊት-
ፊቷን እየገረፋት በመንገዱ ላይ ስትጓዝ የኒኮላይ
ሁኔታ እያስደነቃት ፡ —

«እንዴት እንዲህ ልውጥ ብሎ ተለወጠ ። የሚገ
ርም እኮ ነው!» በማለት በሃሳቧ ታሰላስላለች ።

ጎቡንን ስታስታውስ ፤ «እኔ ብቻ አይደለሁም አዲ
ስ ሕይወት የጀመርኩት!...» ብላ አሰበች ።

ከዚያም በሃሣቧ ፡ —

«ብቻ ልጄ በጉዳዩ ተስማምቶበት እሺ ባለን!»
እያለች ታሰላስል ጀመር ።

22

በማግሥቱ እሁድ ቀን ፓቬልን እሥር ቤቱ
ውስጥ በሚገኝ ክፍል ውስጥ ተገናኝታው ስትሰናበ
ተው የተጠቀለለች ትንሽ ወረቀት የእጅ መዳፏ ውስ
ጥ ጫን አድርጎ ሲያስቀምጥላት ተሰማት ። እጅዋን
እሳት የሚፈጃት ያህል የተሰማት ከመሆኑም በስተ
ቀር አንድ ምልክት የሚሰጣት መስሎአት ትክ
ብላ እርሱን-እርሱን ትመለከተዋለች ። እርሱ ግን ምን
ም ምልክት አላሳያትም ። የፓቬል ሰማያዊ ዐይኖች
ያው እንደቀድሞአቸው ረጋ ያለ የወሳኝነት ፈገግ
ታቸውን ፈገግ ይላሉ ።

«በል ደህና ሁን!» አለችው ችንፋሿን እየዋጠች ።

እጁን እንደገና ዘረጋ እና ያዝ አደረጋት ። በፊቱ
ላይ የደግነት የርኅራኄ ባሕርይ ረብቦበታል ።

«እናትዬ ደህና ሁኚ!» አላት ።

በእጁ እንደያዛት ቆየት አለች ።

«አታስቢ ። አትበሳጪ!» አላት ።

ያዳመጠችውን እነዚህን ቃላት እና የግትርነት
መሥመር ያሠመሩትን የግንባሩን ሽብሽቦች ብቻ ኩ
ምትርትር አድርጎ ሸብሽቦአቸዋል ።

«የኔ ሸጋ ። ምን አልክ...» አለች ዝግ ባለ አነ
ጋገር ራሷን ወደመሬት ቀለስ አድርጋ ።

ከዐይኖቿ የሚፈስሱትን እንባዎቿን እና የሚን
ቀጠቀጡ ከናፍሮቿን እንዳያይባት በማሰብ እንደገና
ፊቱን ዞር ብላ ሳትመለከተው ዝም ብላ ተፋጥና
ሄደች ። እቤት እስክትደርስ ድረስ በእጅዋ ያስጨበጣት
ወረቀት እንደ ቁርጥማት የሚቆረጥም ፤ እንደ አሎሎ